CYGNI NOSTER AMOR.

IN CYGNEAM POMPAM,

Aspice qua pompa Tamesinis fertur in undis
Isiaca veniens Cygnus speciosus ab urbe.
Vtq; ducem placidè sequitur chorus ovantē.
Ille suas resono celegrabit carmine ripas,
Nomen & Henrici Regis feliciter amplum
Concentor sublime feret super æthera latus.
Prebeat attentas auditor musicus aures.
Rara quidem Cygnum res est audire canentē:
Conc'nuisse tamen doctorum turba vitoeum
Prædicat, et molica vocis ptnctū omne tulisse.

CYGNI NOSTER AMOR.

IN CYGNEAM POMPAM,

Aspice qua pompa Tamesinis fertur in undis
Isiaca veniens Cygnus speciosus ab urbe.
Utq; ducem placidè sequitur chorus ovantẽ.
Ille suas resono celegrabit carmine ripas,
Nomen & Henrici Regis feliciter amplum
Concentor sublime feret super æthera latus.
Prebeat attentas auditor musicus aures.
Rara quidem Cygnum res est audire canentẽ:
Conc'nuisse tamen doctorum turba vitoeum
Prædicat, et molica vocis ptnctũ omne tulisse.

ΚΥΚΝΕΙΟΝ
ἎΣΜΑ

Cygnea cantio.

AUTORE

Joanne Lelando

Anti-Quario.

LONDINI

ΚΥΚΝΕΙΟΝ ΑΣΜΑ

Cygnea cantio.

AUTORE

Joanne Lelando

Anti-Quario.

Longe Invictissimo Henrico

Eius Appellationis OCTAVO, *Regi Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ; Fidei defensori; ac Anglicanæ, & Hiberniæ Ecclesiæ proximè à Christo, Supremo capiti: Ioannes* LE-LANDUS *Londinensis, felicitatem optat perpetuam.*

TAnta est tui nominis cùm celebritas, tum gloria cum majestate conjuncta, *Rex illustrissime*, ut me scribentem magnitudine quadam suâ facilè deterreant. At rursus cum mecum cogito, quâ te natura totum solers facilitate, humanitate, benevolentia, candore, denique ingenuitate beavit: non possum certè calamo temperare, quo minùs animum, atquè adeò officium erga te meum luculento aliquo contester exemplo.

Accipe igitur, quid muneris in præsentia apportem. Adolescens, totus planè conflagrabam *Camœnarum* amore: qui ardor eò me tandem impulit, ut treis *Epigrammaton*

libellos ſcriberem, diligentiâ quidem magnâ, at interim an pari eloquentiâ, felicitate, & gratiâ, neſcio. Primo Græcum addidi Titulum, viz. Ἐγκωμιαστικὸν. Secundo verò Latinum *Sales* nomen inditum. Tertius & Græcè inſcriptus Ἐπικήδιον.

Nec ſic contentus Muſas demeruiſſe, aggreſſus ſum, magnis quidem auſis, *EADVEARDI* Principis, filii tui incomparabilis, *Natalem* diem percelebrare. Qui libellus, quamvis Gratias, Veneres, & lepôres Antiquitatis majeſtatem inimitabilem quidem illam exprimenteis à mea tenuitate accipere non potuit, futurum tamen ſperat (de tuo tanta exiſtimatio eſt *Aſcanio*, quem prædicat, quem ſuſpicit, quem denique colit) ut ſi non ingentem laudem, at interim ſuffragia qualiacunqune & vitam à doctâ facilè impetret Poſteritate.

Decreveram, hoc libello edito, manum de tabula: tollere, & Muſas eruditæ Juventuti relinquere. Nam me aliò iam olim vocaverat nova cura *Hiſtoriæ* atque adeò *Antiquitatis* Brittannicæ ſtudium, quam videbam quorundam non modo negligentiâ, & ſocordiâ, verum etiam ingratitudine preſſam, & tenebris plus quàm Cimmeriis, obvolutam. Senſerat *Calliope*, Muſarum prima, ſi non deſertorem, ſaltem ceſſatorem eſſe me:

mo-

monuitque, ut, si iam planè apud me constituissem severiora amplecti studia, *Cygneum aliquid* decedens canerem, Musisq; symmista consecrarem.

Non potui certè tam æqua petenti operā pernegare meam. At interim solicitè quærenti mihi unde potissimum *Cantionis* exordium desumerem: *Tamesis* fluviorum omnium, qui *Britanniam* alluunt tuam, facilè princeps, mihi in mentem venit. Hujus ego aliquādo, vel ab ipsis fontibus, Ripas, Sinus, Anfractus, Divortia, Mæandros, denique & Mediamnes-Insulas omneis curiosissimè collustravi, & memoriæ cōmendavi. *Tamesim* nemo ignorat Cygnorum & altorem, & cultorem esse maximum, eo præcipuè loco, quo insulas, prope *Isidis Vadum*, Urbem bonarum literarum cognitione vel ad æthera notam, mediis complectitur ulnis. Ego verò cum nuper à te huc missus essem non sine honorifico munere ad Cygnos, ita delibutus sum loci tum amœnitate, tum gratiâ, ut meritò gaudeam me jam tandem nactū esse occasionē opportunā, qua *Cygnos*, & *Tamesim* pro dignitate celebrē, admirer, suspiciam: cujus tu etiam in ripis & faustissimo natus es sidere, & altus.

Cygnum igitur ab *Isidis vado* ad *Grenovicum*, palatium illud excelsum tuum, secun-

do navigantem flumine, multáq; ex penetralibus Antiquitatis de *Tamesi* referentem; ac postremò res gestas tuas canentem; eâ fronte accipe, quâ minutissima tuæ Majestati exhibentes serenas.

Utque penitiùs intelligas, quæ illustrissimæ notæ scriptores suffragia *Cygnea cantioni* olim cōtulerint, accuratè perscribam quid de ea tum *Græci*, tum *Latini* scriptores pronunciaverint. Principiò Vergilius Latinorum poetarum decus maximum, de *Cygno* sic scribit decimo Aeneidos libro.

Nanque ferunt luctu Cygnum Phaëtontis amati
Populeas inter frondes, umbramq; sororum
Dum canit, & mœstâ Musâ solatur amorē
Canentem molli pluma duxisse senectam,
Linquentem terras, & sidera voce sequentem

Ovidius libro Metamorphoseωs secundo eadem canit, elegantissimè expressa Cygni figurâ.

Cum vox est tenuata viro, canaque capillos
Dissimulant plumæ, collumq; à pectore longè
Porrigitur, digitosq; ligat junctura rubenteis.
Penna latus velat, tenet os sine acumine rostrum.

Eodem etiam libro *Cygneæ cantionis* meminit.

Et

Et quæ Mæonias celebrabant carmine ripas
Fluminea volucres medio caluére Caystro.

Idem rursus decimo quarto ejusdem Operis libro, hæc de Canente *Pici* regis conjuge refert.

Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores
Verba sono tenui mœrens fundebat, ut olim
Carmina jam moriens canit exequialia Cygnus.

Accedunt huc & versiculi ex epistolis Heroidum.

Sic, ubi fata vocant, udis abjectus in undis
Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et alibi.

——*Veluti, canentia durâ*
Trajectus cannâ tempora, cantat Olor.

Denique & quarto de Tristibus sic scribit.

Utque jacens ripa deflêre Caystrius ales
Dicitur ore suam deficiente necem.

Lucretius etiam libro quarto talia de *Cygnis* sub mortem cantantibus infert.

Vallibus & Cygni *nece detorti ex Heliconis*
Cum liquidam tollunt lugubri voce querelam.

Martialis quoque poeta hoc disticho *Cygneum* cantum in Xeniis collaudat.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator Cygnus funeris ipse sui.

Alexander *Nechamius* Anglus his verbis Cygneũ magnificé melos exprimit in libro

de laude Sapientiæ divinæ.

Ludenti similis paulisper sublevat alas:
Cedentes tumido pectore sulcat aquas.
Atropos illa tuis jussis obtemperat ultrò,
Extremum cum jam cernat adesse diem.
Dulce melos resonat, demulcet numina cantu:
Mellifluo notas ore salutat aquas.
Exequias cantu redimit cõtemptor honoris,
Et gaudet præco funeris esse sui.
Gaudet præsentis se linquere tædia vitæ,
Et lætus leti fata quieta subit.
Jamq; valefaciens Lachesi, cœlum sibi bustum
Eligit, & volucres spernere fata monet.

Causam verò hujus tam melici concentûs, hanc esse philosophi adfirmant, *spiritus videlicet per collum procêrum, & angustum erumpere laboranteis.*

Pythagoras eâ fuit opinione, ut crederet Cygnorum animas immortaleis esse, atque adeò hinc in funere lætari, ac concinere.

Sed neque Cygni canunt, nisi flante Zephyro vento, geniali quidem illo, si quicquam *Aeliani* Græci judicio tribuendum.

Sunt qui & Cygnos sacros fuisse *Apollini* adfirment. Unde & *Alexander Nechamius* sic concinit.

Quid, quod Apollinis est volucris præsaga futuri?
Et latuit Cygno Juppiter ipse suo.

Nec

Nec desunt qui eosdem alumnos *Veneris* fuisse dicant: inter quos & *Horatius* Lyricus, ut liquidò ex hoc apparet versiculo.

Et Paphum junctis visit oloribus.

Subscribit & huic *Statius* libro Sylvarum tertio. *Et molleis agitat Venus aurea Cygnos.*

Neque enim hîc ab instituto alienum erit meo, si apertè significavero Cygneam Cautilenã in proverbio non modò Græcis, verùm etiam Latinis scriptoribus fuisse, ut apparet in præclarissimo Proverbiorum *Erasmi* Opere: quo loco *Athaneum*, *Chrysippi* in hac parte imitatorem, A*elianum*, atque alios testes in medium producit.

Convenire autem illud adfirmant Senibus mellita tanquam postrema canentibus. Habent enim senes maturam quandam rerum memorabilium longo usu partam cognitionem, quæ circulum absolvat, & operis egregiè incepti, ac feliciter comsummati deductam quandam harmoniam tersis instillet auribus.

Tale quiddam videtur Cicero, Latinæ gloria eloquentiæ, tertio de Oratore libro, de L. Cr*asso* loquens, his verbis innuere: *Illa tanquam Cygnea fuit divini hominis vox, & oratio, quum quasi spectantes post ejus interitum veniebamus in curiam, ut vestigium illud ipsum,*

ſum, in quo ille poſtremùm inſtitiſſet, contueremur.

Hieronymus denique, Sacræ interpres Scripturæ, ait, Senes neſcio quid *Cygneum* canere, perinde ac ſi diceret *numeris quidpiam abſolutum omnibus.* Hactenus de *Cygnea cantione.*

Addidi præterea, tanquam ad coronidem, quorundam antiquorum Nominum & catalogum, & interpretationem, ut hinc *Britannicæ Antiquitatis* cognitio à multis toties anxiè *quæſita*, at non *inventa* tamen, nunc quaſi *reperta* videatur. Tantum in præſentia guſtum erudito lectori majoris Operis quotidie accreſcentis exhibui, quem ſi ſenſero lautis placuiſſe palatis, tam fusè, & accuratè ſcribam, ut aliquando & gratus, & utilis patriæ, adſit modò candidus cenſor, videar.

Tu Princeps, omnium quos ſol videt, humaniſſime, atque idem Eruditiſſime, cape læta manu hæc tui qualiacunque munuſcula Alumni, ſi non eloquentis, certè tibi tam bene, quàm qui optimè cupientis. Sic *Scottos* genus fœdifragum, & *Gallos* antiquos tui longè nobiliſſimi generis, unà ac Imperii, hoſtes, ut victor ſtrenuè incepiſti, concutias, proſternas, tandemque fortunatiſſimus debelles.

Vale

IN SYG. CANT.

Vale præsidium, & dulce decus Brittanniæ.

Londini tertio Calendarum Jul.

ACCLAMATIO.

Vive pater patriæ Rex
illustrissime regum
Ascanius toto floreat
orbe tuus.

Ad

Ad Invictissimum *Henricum* Octavum, Anglorum Regem.

Perge precor zephyris, Princeps, dare vela secundis.
Hoc pater Oceanus, Neptunus poscit & ipse
Nereïdumque chorus. Victoria læta triumphos
Promittit summos, precium immortale laboris.
Macte animo Victor felix: hâc itur ad astra.

KYK-

ΚΥΚΝΕΙΟΝ ΑΣΜΑ

Cygnea Cantio.

- - | - ⏑ ⏑ | - ⏑ | - ⏑ | - ⏓

CYgnus me genuit pater, liguſtris
Ipſis candidior: colunt *Aprili*
Albæ cùm *Venerem* ſuam volucres;
Et ſpirat Zephyrus, novumq; pictos
Ver fundit vario colore flores.
Cygnus me peperit, nive & coloſtro
Mater candidior: loco citatus
Iſis quo patitur vadum ſonorum.
Hîc, inter medios venuſtus amnes,
Et divortia curva brachiorum,
Dum lentè vagor, & famem repello,
Depaſtis teneris lubenter herbis,
Nec non piſciculis, cibo ſuävi:
Caſu neſcio quo cupîdo magna

Invaſit mihi pectus otioſum,
Et multis monuit modis benigna,
Ripas *Iſidis* ut virentioreis
Intentis oculis, novâque curâ
Colluſtrarem avidè, quouſque ſalſas
Undas imbiberent maris refuſi.
Hæc dum ſollicitâ voluto mente,
Evincor ſtudio migrationis.
Ergo ut magnificè Expeditionem
Ornarem, è numero quidem meorum
Biſſenos comites, chorum ſuperbum,
Se-lĕgo, reliquoſque concione
Omneis hac habitâ pater benignus
Committo fidei *Iſidis* probatæ.
Cygni noſter amor, decuſq; noſtrum,
Qui ritè *Iſidis* Inſulas amœnas
Felices colitis, genuſq; noſtrum
Augetis numero undecunq; claro,
Lætis accipite auribus meam nunc
Cauſam, conſilioq; promovete:
Quodam numine ducor ut ſecundo
Curſu fluminis infimas caduci
Ripas *Iſidis*, & Sinus liquenteis
Inviſam. Strepitum dedit ſonorum
Cygnorum niveus chorus canentûm,
Concuſſis alacri vigore pennis.
Applauſus placuit mihi canorus.
Pandū hinc gurgite colluens profūdo
Roſtrum, talibus alloquor cohortem.

Noſtrum hoc imperiũ, Inſulas beatas,
Et nidos etiam celebrioreis,
*Q*uos ambit ſalicis corona glaucæ
A prædonibus impiis quidem illis
Vos defendite fortiter: venuſtas
Nec permittite conjuges ab ullis
Advenis fluvio premi maritis.
  Omnes his monitis ſtatim adſonabant
Aptantes capiti meo coronam
Baccatam, nitidis & hinc, & illinc
Gemmis, ac niveum aureæ catenæ
Collum multiplici orbe circinantes:
Poſtremoque vale vale canentes.
  Tanti lumine prænitens decoris
Biſſenas medius feror volucres
Inter flumineas eò, citatæ
Quò me curſus aquæ vocat perennis.
Sic dum continuo fluore labor
Abbandunica tecta derelinquens
Ciſſa cognita *Saxonum* tyranno:
Mox cerno *Hydropolim* ſacram, *Birino*
Quondam præſule, confluentiamque
Tamæ, ac *Iſidis*; inſuper vetuſti
Caſtri culmina lapſa *Sinnoduni*
  Tum paulò inferiùs mihi obtulit ſe
Urbs clariſſima ſemper *Atrebâtum*
Gaudens nomine priſtino *Caleva*.
Et *Chauſêga* locus ſacer, furentes
Quam *Dani* miſeris modis premebāt.

Hinc, lapſu rapidi cito fluenti
Delatus, video oppidum, quod olim
Pontes, ſi memini ſatis, vocatum
Alfridi cecinit trophæa magni,
Quâ *Cunetio* fertur inquietus:
Sunningum quoq; præſulũ cathedram,
Henlégam & veterem forum popello
Vicino bene cognitum, frequenſque.
Hurſtelêga ferax deinde ſylvæ
Apparet. *Mediamnis* atque pulcher.
Felix pertinet illa ad *Atrêbates*:
Hæc ſpectat *Catichlanicos* colonos.
Ad dextram ulteriùs nitet ſerena
Buſtelli domus, inclytum ſepulchrum
Montis nobilibus viris *acuti*.
Pòſt hæc remigio feror ſuperbo
Ad ripas ubi vicus eſt *Alaunus*.
Et tandem penetro impetu volûcri
Pontem *Vindeleſoricum*, duarum
Qui vel limina gentium coarctat.
Hîc alas cohibens meas, ocellos
Verto in ſideream quietus arcem.
Miratuſque loci ſitum nitentem,
Et turres validas, ſacrumque templum,
Dulce exaudio cœlicumque melos:
Clari quale quidem canunt olores
Undis in mediis vagi Cayſtri.
Tunc ripam citus ambiens ſiniſtram
Molem conſpicio alteram, ſcholámq;

Sexti

Sexti Principis elegantiorem.
Nomen cui veteres dedêre *Aquadon*,
Alas explico rursus, & labore
Grato pervenio ad locum celêbrem
Cervi antiquitùs *Insulam* vocatum:
Erchenualdus ubi pius sacerdos
Templum perpetuo Deo sacravit.
Et mox, defluvio volans aquarum,
Anchoreticum ego *sinum* benignè;
Stenum & nomine viculum saluto:
Contendens volucri deinde cursu
Altæ ad conspicuas domos *Avonæ*.
Non hîc purpurei nitent galeri,
Ut quondam soliti, cruces, columnæq;
At stant gemmiferæ, & nitent coronæ,
Eduardumque suum colunt Alumnum,
Gentis delicium unicum *Britanniæ*.
Cujus dextera *Scotticos* tumultus
Compescet, manibusque dura vincla
Gallorum injiciet. Sed ad receptum
Munus cōfero me. Hoccine est celêbris
Famæ *Regiodunum*, honore summo
Quod treis regibus obtulit coronas?
Ripas tam virideis juvat videre.
Et jam summa procul superbientis
Shenæ culmina spendidè coruscant,
Quas *Rex Septimius* serenus ædes
Montem nomine *Divitem* vocavit
A quadam regiuncula *Brigantum*.

Hæres

Hæres cujus erat domo paternâ,
Decurius *Tameſis* celer profundi
Jam me ducit, & impigrè ad ſiniſtram
Ripam, fulget ubi velut corona
Sedes æthereus *Sion* decora.
Quod templum poſuit Deo ſupremo
Quintus Maximus ille, *Galliarum*
Gentes qui domuit manu potenti.
Brenta fluminis hinc *Vadum* notando
Binas conſpicio inſulas olorum
Nidis officium ſuum exhibenteis.
Cygni, qui mediis aquis frequentes,
Admirarier, & decus, meamque
Pompam, ac tollere criſtulas conanteis
Prudens ipſe tamen, ſatiſque certè
Securus, Zephyro meo favente,
Ducor navigio ſecundiori
Ad *Chevam* hoſpitio piæ *Mariæ*
Gallorum Dominæ celebriorem.
Dehinc & *Mortuus* eſt *Lacus* ſuperba
Villaï effigies, domuſque nota:
Cygnorum inſula promicat benigna
Noſtri quæ generis fovet volucres.
Puttennêga etiam nitens amœnum,
Præter-quas alacri feror vigore
Procurſum accelerans. *Domus-volucrũ*
Tum frontem exerit, ante multa ſæcla
Danis cognita villa bellicoſis,
Quam dum ſuſpicio lubens micantem
Am-

Amplis nobilium ædibus virorum,
Attentum me aliò vocat recurvi
Batterſêga ſinûs polita cultrix.
Et *Chelſega*, locus ferens coronam,
Henrico veniente Rege, primam.
Ad dextram placido alveo, phaſelo
Tanquam, devehor intuens apertè
Lomithin titulo palatii alto
Dorvernenſis epiſcopi nitentem.
Ad lævam locus eſt ſcaturiente
Circumſeptus aquâ, cüi priores
Thornêgam proprium dedêre nomen,
Hîc reges ſtatuêre præpotentes
Sedem magnificam ſibi, ſuiſque,
Quæ nunc, temporis evolutione,
Splendoris decus omne comparavit.
Henricus tamen omnium unus inſtar
Octavus, precium tulit laboris,
Romanis ſolio ſuo *galeris*
Excuſſis, ſpatiis *palatiique*
Auctis mirificâ expolitione.
Quid magnas referam ædium nitelas
Multarum, radiant ſuo emicanti
Quæ nunc lumine, clivus adjacet quà
Ripæ excelſior, aſpicitque lymphas
Nymphæ cæruleas ſibi faventis?
Aedes turrigeræ hinc micant, & inde,
Quas *Antonius* ille *Beccus*, *urbis*
Dunolmenſis honos, decuſque ſtruxit.

Dignas plumiferis quidem coronis
Eduardi modò Principis Sereni.
Tum *Sabaudia* lucet alta sedes,
Olim nobilibus viris dicata:
At nunc pauperibus domus sacrata,
Regis Septimii labore sancto.
Sed nec laude sua carent venustæ
Aedes, *Balnea* queis dedêre nomen.
Hinc *Templi* veteris ruina sensim
Frontem attollere cœpit excitata.
Splendent mirificè & superba tecta
Queis *Fons* nomina *Bridiga* sacravit.
Jam pervênimus alta *Trenovanti*
Celsi ad mœnia, quà per occidentem
Amnis nomine *Fluctus* intumescit,
Olim cujus in ostio, minaci
Arx apparuit undecunque fronte.
Illius periit decus sed omne,
Bainardi & peperit novos honores
Castellum radians nitore multo.
Miranti similis feror per undas,
Fanum suspicióque dedicatum
PAULO, pyramidemque percelebrem,
Tangit vertice quæ suprema cœlum.
Mox & nobilium domos virorum
In ripa facile adnoto virenti.
Tum demum memini fuisse quendam
Cygni munere maximo beatum
Cultorem illius: at virum impotentē

Tan-

Tandem mors rapuit manu cruenta.
Atq;hæc dũ meditor vagus per amnẽ
Germanósque pio saluto nutu
Merces sollicitè suas paranteis,
Ad *Pontem* venio arcubus valentem,
Surgentemq; novendecim, domorum
Quos fastigia comprimunt suprema.
Sunt &, qui referant, notæ probatæ
Scriptores, tabulatum opus fuisse
Richardi imperio Leonis : Ignis
At postquam violasset illud; ecce
Joannes ditione fratris auctus,
Largo & munere civium bonorum,
E saxis solidis opus refecit,
Dignum laude quidem sua perenni.
Hîc me non patitur manere gurges
Magno murmure defluens ab alto.
Quin arcum penetrabo. *Sudoverca*
Multis nominibus valeto clara,
Tu Cygnum peperisti & elegantem,
Quà stant lucida tecta, *Branodonus*
Reginæ *Mariæ* potens maritus
Struxit quæ studio nitoris amplo.
Tu *Ventæ* hospitio foves alumnos,
Giffardi veteris tui patroni.
Rupiníque Petri memor patroni.
Tu felix colis insulam celebrem
Bermundi nivea benignitate,
Notam & Pontificum domum tuorũ,
Bellini vocor ad *sinum*, frequentem

Nautis, *Turrigeramq;* regis alti
Sedem, armaria Martis ampla magni.
Arx hæc terminat Vrbis orientem
Verſus mœnia, calculoque gaudet
Magni roboris, hoſtibus timorem,
Ingentẽ objiciens, trucemq; mortem,
Tot ſerpentibus æneis in omnem
Sortem ad fulmina ſæva comparatis.
Sed nunc protinus Vrbe derelictâ,
Dextrâ *Nauticus* eſt *ſinus* petendus
Inſignis ſtatione puppium, tum
Villis, eximio labore cultis.
En ſpirat Zephyri faventis aura:
Et me nunc *Ruber* ille *clivus* altas
Ad ripas vocat illici ſuſurro.
Eſt planè paradiſus iſta villa
Structuræ nitidæ ferens coronam,
Peſtaniſque roſas ſuävioreis
Profert, ac genus omne liliorum.
Hîc fons; Hîc nemus eſt ſacrũ Camœnis
Cygnorum hîc numerus pius canentũ.
Hîc vel perpetuò juvat manere.
Sed me *Limodomus* cupit videre.
Fiet: nam cupio videre & Illam.
Hoc ſentire quidem videtur unda:
Sic me flumine promovet ſecundo.
Fumus naribus uſtulans oberrat.
Creta hîc aſsiduo domatur igne,
Albo & tota nitet colore ripa.

Ventis vela dabo, ſinûſque curvi
Leni perſequar ambitum natatu,
Donec contigero *Vadum profundum.*
Claſſem jam videor mihi videre.
Galli, ſi ſapitis, fugam parate.
Accedam propiùs, Triremiumque
Intentus numerum adnotabo juſtum.
Prima & maxima nomen Imperantis
Henrici retinet. Secunda verò
Et navis *Catarina* bella fertur.
Nomen Tertia prædicat *Mariæ*,
Inter quæ reliquas nitet puellas,
Digna Semideûm thoris virago.
Gaudet *Quarta* quidē *Petrus* vocari.
Quinta inſignia jactitat *Leonis.*
Hæc eſt *Prima roſa.* Hæc et eſt *Hirūdo*
Hæc eſt *Palmifera*: & *Phaſelus* illa:
Hæc *Pinus* volucris: nova hæc *Triremis*
Cui præfectus erat meus *Viatus*
Cultor Nereidum volat celebris:
Cultor Pieridum celebris ille,
Noſtri & Martia ſæculi voluptas.
Quid plures memorē? Juvat receſſum,
Et navalia pervidere vaſta.
Gunteri mea filius nitela,
Qui tot naumachiis *Getas* feroceis
Et Gallos domuit genus ſuperbum,
Vicinas habitat benignus ædes.
Intrarem, niſi me ſuprema curſûs

Meta hinc ad *Viridem sinum* vocaret.
Alas carbasa candidas parata
Expando. Fluvius favere perstat,
Et ventum Zephyrus meus ministrat.
Ecce ut jam niteat locus petitus,
Tanquam sidereæ domus cathedræ!
Quæ fastigia picta! quæ fenestræ!
Quæ turres vel ad astra se efferentes!
Quæ porrò viridaria, ac perennes
Fontes! Flora sinum occupat venusta
Fundens delicias nitentis horti.
Rerum commodus æstimator ille,
Ripæ qui variis modis amœnæ
Nomen contulit eleganter aptum;
Aethelredus erat, *Britanniarum* (stis
Princeps: *Danicus* hunc frequenter ho-
Contorsit miseris modis, coëgitque
Urbis præsidio sibi cavere.
Danorum intereà truces catervæ
Doruernum spoliant, trahuntq; sævi
Elphægum ad loca nota *Grenovici*
Sacrum pontificem, neciq; ibîdem
Tradunt, (âh!) capiti securi adactâ.
Longo temporis inde perfluente
Cursu, nobilium decus virorum
Hunfridus ditione *Claudianâ*
Auctus, magnificas beatus ædes
Hîc primum posuit, *Placentiamque*
Illustri titulo vocavit aptè

Linguæ candidus utriuſq; cenſor.
Sed cum *Curia* ſuſtuliſſet illum
Pôli fraude, doliſq; *Sudovolca*
Feſtas depoſuit relicta criſtas,
Elugens Domini ſui ruinam
Horti tunc periêre Adonidiſque,
Quos inſignia tanquam amœniora
Fatali omine pinxerat feneſtris :
Nimirum fragileis ſciens honores,
Et rerum inſtabileis vices novarum:
Tam clari meminit viri togata
Rectè Gallia; tum chorus ſuavis
Cygnorum *Iſidis* ad *vadũ* incolentûm,
Cui magnum numerum dedit bonorũ
Librorum, ſtatuitq; ſanctiori
Divinus ſtudio ſcholæ theatrum;
Noſtro quale quidem videtur eſſe
Magnum tempore, forſan & futuro.
Quid, quòd munere *Verolamienſes*
Non ceſſant meritò ſuum patronum
Ipſo reddere ſole clariorem?
Eduardus coluit deinde *Quartus*
Aedes, funera poſt cruenta *Sexti*.
Tandem & *Septimius* potitus arce
Regni, reſtituit locum decori,
Auxitq; egregiè domum venuſto
Frontis lumine, ſplendidiſq; pinnis,
Cognati memor inclyti, boniq;.
Quàm regi bene ceſſerit ſecunda

Structura, indicat & potens alumnus
Octavus patris æmulator altus:
Quo non magnificentius potentûm
Quiſquam exædificavit, aut deïnceps,
Ni fallor, faciet. Loquatur ipſe
Per me nunc *Viridis ſinus*, ſuoſq;
Exauctos titulos, ſuos honores
Amplos, culmina prædicetq; celſa.
Concentus liquidè canorus aures
Percellit mihi. Fallor? an receſſu
Iſto perſonat? Illud eſt receptum
Cygnos hîc habitare concinenteis,
Qui famam Domini ſui, decuſq;
Summũ lucida transferunt ad aſtra.
Vos ergò comites profectionis
Selectus numerus meæ, videtis
Partes eſſe meas, labore plenè
Confecto, unde quidẽ profectus huc ſũ,
Ut laudes alacri ſono celêbrem
Henrici patriæ patris *Britanna*.
Nolo ſollicitos meâ eſſe cauſa
Vos, quód carmina concinã ſuprema.
Certè non moriar, petam ſed aſtra
Cœlites habiturus inter ipſos
Sedem conſpicuo polo micantem:
Phœbus noſter ubi coruſcat almus.
Vidiſtis thalamos, ſinuſq; curvos
Cognati *Iſidis*: Itionis hujus
Nec vos pœniteat. Juvabit olim.

Hæc

Hæc forſan meminiſſe. Cantilenam
Quin nunc aggredior favente Phœbo,
Muſarũq; novem choro annuente?
Felix illa dies notanda gemmis
Planè ter niveis, ſuävibuſq;
Sertis, lumina quæ ſerena primum
Henrico tulit inclyto puello.
Felices genuêre qui parentes
Talem ſidere filium ſecundo.
Felix quo *Viridis ſinus* que alumno.
Ridebant elementa ſole tali
Orto, lumina qui referret orbi.
Fortunata fuit rotundioreis
Quæ nutricula præbuit mamillas.
Fortunati etiam, & quater beati
Illi qui comites fuêre parvo.
At cum jam teneros adultus annos
Viciſſet, velut Heſperus minora
Inter ſidera totus enitebat.
Illum vir, mulier, puer, ſenexque,
Omnes deniq; prædicare magno
Certè numine maximis volente
Natum rebus, & hoc probavit uſq;
Fortunæ facilis rota eminentis.
Solus fratribus omnibus ſuperſtes
Regni præcipuum decus ferebat,
Unà divitiaſq; vel Midæas,
Quas congeſſerat uſibus futuris
Cura, & juſta quidem parentis illa.

Quis novit meritis modis referre
Pompam conspicuam novæ coronæ,
Ibat quâ mediam nitens per urbem?
Quis nunc munificentiam profusam
Illius, validos quis aut lacertos
Excultâ satis exprimat camœnâ?
Natos nam tenui loco beavit
Multos & *Morinorum* ab urbe victor
Insignis rediens tulit coronam
Ex lauro, precium laboris altum.
Regnorum Comes inclytus cruento
Bello perdomuit genus malignum
Scottos. Rex *Jacobus* impetuq;
Illo concidit, ac severioreis
Pœnas perfidiæ tulit tyrannus.
O factum bene! Vicit *Anglus* absens.
Patris gloria, filiiq; virtus
Houerti virideis ferent coronas:
I : victoria læta permanebit
Henrici domitoris improborum.
Tornaco intereà potitus *Anglus*
Fundamenta novi profunda castri
Victor mox posuit perenne vallum.
Non est nobilium chorus virorum
A me prætereundus, ille *Carl'um*
Quo *Quintũ* hospitio fovebat amplo:
*Q*uâ stant mœnia celsa *Duroverni*.
Congressus celebris celebriorem
Paulò post peperit. Corona fulgens

Fran-

Francorum, *Angligenumq*; confluebat
Guiſneſſum inter, & *Ardeam* virenti
In valle, *Aurea* quæ deïnde dicta eſt
A rerum inſolito nitore quodam.
Hîc reges niveâ benignitate
Conjuncti ſpecimen dedêre tale
Pompis, quale quidem à gravi ruina
Romani imperii extulêre nulli.
Admirabilis ædium venuſtas,
Quas erexerat eleganter illic
Henricus ſubitum intulit ſtuporem
Raptis *Galli* oculis amœnitate.
Quintus *Carolus Itium* petebat
Portum, *Cæſareo* nitens honore.
Hinc fit continuò apparatus alter.
Anglus ſplendidus erigi theatrum
Juſſit, nomen & inclytum loco ex re
Mirâcli domus inditum eſt decenter.
Poſt annos aliquot reviſit ipſe
Cæſar flavicomos potens *Britannos*,
Londiníque celebrioris urbis,
Henrico duce, mœnia alta vidit.
Nunc ſi præterea canendo vellem
Accuratiùs explicare fictæ
Quæ pugnæ ſimulachra equeſtris acer
Oſtentaverit is domi, foriſque;
Longo carmine vix referre poſſem.
At poſſum intereà docere veras
Fictarum comites fuiſſe pugnas.

Ter *Gallum* impetiit ſeverus hoſtem
Henricus gladio, & quidem cruento,
Virtutiſque ſuæ tulit coronam
Victor tot ſpoliis onuſtus amplis.
Tum fortuna noverca cœpit eſſe
Gallo, Cæſareiſque cum triumphis
Captum tradidit illicò moleſta.
Anglus candidus illius ruinæ,
Quamvis hoſtis erat, miſertus egit
Capti *Cæſare* cum potente cauſam.
Illa redditus actione *Gallus*
Regno eſt. Num poterit mereri iniquè
Poſt hæc tam benè de merenti amico?
Anglus ſollicito obſides parenti
Gallo filiolos ſtudens labore
Grato reddère: *Carolo* remiſit
Auri non leve pondus erogati.
Hinc reges ſtabilem fidem dedêre,
Et junxêre manus utrinque dextras
Cincti nobilium virûm catervis:
Urbes quâ *Morini* colunt ſuperbas.
Anglus tam placidæ quietis autor
Gaudet munere pacis innovato.
Quoſcunque artifices fovens politos:
Hac lege ut laceros palatiorum
Muros reſtituant labore juſto,
Conferantque ſuum novis nitorem.
Hinc crevit *Viridis ſinûs* corona,
Hundeſdêna que pervenuſta ſedes.

Hinc

Hinc *Bellus locus* extulit serenæ
Frontis lumina, *Brigida* & sacer *fons*,
Aedes magnifico decôre festæ.
Hinc *Thornega* vetus suos honores
Auxit, splendida Principum cathedra.
Shelfesēga etiam domus renidens
Signis ventivolis, & albicante
Crista. Sideris instar est *Avona*,
*Ottelanda*que verticem alta tollit,
Et *Nulli* titulo domus *secunda*,
Cœlo quæ caput inserit corusco.
Sic res publica prænitens quiete
Successum studiis dedit politis,
Queîs florentibus, exuit veternum
Lex Evangelica, & suo vigori
Sacro numine restituta plenè
Incrementa tulit, bonosque fructus.
Huc admoverat & manum valentem
Prudentissimus omnium, fuêre,
Vel qui sunt modò Principum, labore
Henricus facili, utilique planè.
Orta hinc quæstio magna de supremâ
Romani quoque dignitate. Sanctus
Illam Præsulibus senatus esse
Communem asseruit, parémq; cunctis.
Tunc Ecclesia cæpit *Anglicana*
Romanas nihili æstimare merces:
Et Rex magnanimus jugum rejecit
Non portabile publico suorum

Con-

Consensu: unde quidem petita longum
Libertas rediit suum ad theatrum
Romanïsque Vale beata dixit.
Fraudes, seditio, doli, cavillæ
Bella horrentia Principi intonabant.
Princeps consilio valens secundo
Fraudes, dissidium, dolos, cavillas
Evicit. Deus hoc volebat ipse.
Prudens continuò per alta passim
Arces littora confici jubebat.
Pendinas tenet asperi cacumen
Celsum montis, & intonat frequenter.
Manditi quoque subsidet rotundum
Castrum, & fulminat impetu furenti
Portus ostia quà patent *Falensis*.
Tum *Portunia* comminatur hosti
Audax arce novâ, crepantibusque
Tormentis: brevis unde transitus per
Scapham ad littora fracta *Durotrigum*
Quo nec longius est loco arx timenda
Saxa ingentia provolent quòd inde,
Piratas quæ abigant procul scelestos.
Cona fulmineæ duæ coruscant;
Hæc casum colit, illa solis ortum,
Vectam quà *Neoportus* intrat altam.
Fauces *Hursta* premit minax *Anona*.
Vinchelsêga suos sinus tuetur,
Quâ *Limênus* aquas agit profusas.
Doris littore prominet bicorni

Gallis

Gallis tormina comminans superbis.
  Jactat *Dela* novas celêbris arces:
Notus *Cæsareis* locus trophæis.
Castrum *Regius* editum recepit
Burgus fulminá dira, & insulanos
Tutos servat ab impetu vel omni.
Sed nec *Greva* suo caret rotunda
Moles præsidio: frequens viator
Urbem quâ volucri petit celôce.
  Floret *Regioduni* honos venusti,
Castellique novam sui figuram
Lætis suspicit adolens ocellis,
Et pontem celebrat novum, furenteis
Hulli nil reflui timens procellas.
Sic gens Martia liberé *Deïri*
Vicinum repetunt forumq; agrumque.
Luguballia civitas *Novantum*
Incrementa quidem ter ampla cepit:
Et majora tulit *Tueſis* alta.
Cellas insuper *Iccius* recepit
Portus robora firmiora turres.
Guinessus radiat, novâque fossa,
Vallo & cingitur undecunque forti.
  Oram littoris anteà recensi.
At nunc interiora concinam, & quæ
Henricus fabricis tulit politis.
Struxit splendida tecta *Duroverni*.
Hinc & *Durobrevi* venustiorem
Sedem constituit sibi, suisque.

Isuri

Isiri quoque regiam virenti
In ripa posuit decenter amplam.
Porrò *Fanum Iäcobi* opus renidens
Erexit placidæ studens quieti.
Et nuper posuit nova elegantis
Fundamenta domûs amœniori
Derenti in fluvii vado liquentis.
Sedes pontificum novas sacrorum,
Doctas instituit pius scholasque.
Hinc se *Deva* putat beatiorem,
Attollitque caput venusta *Venta*,
Quam lymphis gelidis *Avona* lambit.
Hinc & *Claudia* civitas celebris
Excelsum caput exerit, nitetque.
Hinc & *Petropolis* micat serena.
Quid, quod *Granta* novem dicata Musis
Henrici pietate literati
Tersis prænitet erudita linguis?
Et *Chacos* celebrat suos alumnos,
Doctam candida *Smithiosq;* turbam.
Ponetum sophiæ severiorem
Cultorem insuper approbat, fovetque
Heueddunum etiam, cui supremam
Dat phrasis Ciceroniana laudem,
Carrũ, *Christophorũ*, *Aschamũq;* cantat.
Postremò *Isiacis* suum nitorem
Omnem reddidit *insulis* benignus,
Cygnorum apposuitque concinentûm
Multis nominibus chorum celebrem:

Nostræ

Noſtræ gloria crevit unde ſtirpis
Felix *Iſidis* hoc *vadum* patrono.
Sunt teſtes fidei ſatis probatæ
Sheprevus decus utriuſque linguæ.
Hocherus nitor artium bonarum.
Colus Cæſarei fori venuſtas.
Cheadſegus reſonæ ſcholæ columna.
Viſidanus apex ſacræ cathedræ.
    Hebræi radius chori *Bruernus*.
Caius rhetor, & elegans poeta.
Petrus coſmographus ferax oliva.
Facundus *Curio* Minervæ alumnus,
Harpesfeldius Atticæque linguæ
Interpres facilis, diſertus, aptus.
Cultor præterea ſacræ loquelæ
Hardingus numerum politus auget.
    Dumque hæc magnificè pararet ille:
Fractos undique pœnitudo *Iberos*
Sylveſtreis domuit, ſuäve legis
Ferre & perdocuit jugum *Britannæ*.
Quæ victoria comparanda magnis.
Scottus ſenſerat eminentioris
Fortunæ patruo favere ſortem.
Gallus ſenſerat, atque pertimebat
Quorſum creſceret illius triumphus.
Ambo conveniunt, manuſque tradunt
Conjuncti ſolitas: prior ſed ipſe
Scottus Martia tela promovebat.
    Incerta alea Martis illa ſemper.

Scottorum incaluit cruore fuso
Isca fluminis alveus vadosus.
Capta & nobilium virûm corona,
Infelixque *Jäcôbus*, ingruenti
Ex mœrore animi, statim peribat.
Gallus vulnere saucius Tyranni
Infestissima quæque cogitare.
Anglus bellipotens tumultuantis
Victor conteret omne robur hostis.
Postremò repetet suïque juris
Cœlo lilia missa de sereno.
Scotti perfidiæ graves tulerunt
Pœnas. *Litha* jacet redacta prorsus
In mœstos cineres, minaxque classis
Præda est facta quidem. Proïnde *castrũ*
Cui nomen celebre inditum à *puellis*
Ter ferro violenter, atque flammâ
Concussum patitur meras ruinas
Et clades similis ferocienteis
Adflixit *Morinos*. Superba facti
Testis victa *Bononia* impotenter
Quæ nunc fata vocat, Deos & astra
Vel crudelia, sorte diminutâ
Galli, cujus erat columna nuper.
Syrtes nobilium madent cruore,
Et *Bessus* peperit fuga salutem.
Clades *Ardea* pertulit frequenteis,
Neptunusque favet suis BRITTANNIS
Nostræ hic terminus esto Cantioni

Undis

Undis non juvat amplius manere.
Henricus valeat nitela regum.
Centenos *Catarina* vivat annos
Caſti conjugii decus ſupremum.
Eduerdus quoque floreat venuſtus:
Et tandem ſolio potens avito
Sublimis ſedeat, piuſque Princeps.
Jam longùm *Viridis ſinus* valeto.
Te præconia, te manent coronæ.
Me cœlum petit arduum canentem.
At Cygni intereà tui memento.
Nutritor *Tameſis* valeto chare,
Et Cygnis facilis faveto noſtris.
Pulli, grex niveus, mei valete:
Nymphis Iſiacis, Favônióque
Vos cõmitto. Agite: inſulamq; veſtrûm
Unuſquiſque ſuam lubens reviſat.

FINIS.

AD CVLTORES ISIDIS.

Iſidis aſſiduè ripas qui fluminis altas
Incolitis tacito veneràtes pectore numen,
Accipite arguto redeunteis carmine cygnos
Aurea quod feriat reſonanti ſidera voce.
Gloria perpetuò ſic vos comitetur ovanteis,
Et fortuna parens tribuat fauſtiſſima quæq;

AVGVRIVM.

Vergilius cecinit celeberrimus ille poeta.

Aſpice his ſenos lætanteis agmine cygnos.
Vos decet augurium vatis pernoſcere magni
Sortis & eventum felicem amplectier ulnis.
Qui modò biſſeni repetunt loca cognita Cygni
Candida Muſarum referunt inſignia ſecum,
Iſidis inq; *vado* ſtatuent ſua regna perennes.

AD

Ad Candidos bonarum literarum amatores.

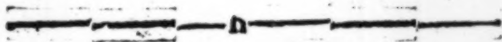
Eximiè ſuum certè præſtitit officium Cygnus, cantorum decus immortale, HENRICI *octavi Regis incomparabilis cum majeſtate, tum gloria tam accuratè collaudatâ: qua parte & vos opportunè admonet, ut ejus non modo facta imprimis memorabilia, verum etiam animi ad ipſa virtutis faſtigia conſcendentis magnitudinem ſimili diligentia, labore, ſtudio poſteritati expeditè, alacriterque unanimes commendetis: cujus nec vo unquam operæ tam utiliter, ſplendidè magnificè collocatæ pœnitebit. Iuvabit potius iſta cura, &* Princeps *veſtris, tum eloquentiæ, tum ingenii, veris teſtimoniis accenſus incrementa ſuæ virtutis meritò approbatæ ampliora, duce bono Genio, feliciter cumulabit: tandemque & vos ampliſſimarum ſplendore fortunarum illuſtrabit. Sic pietas, ſic virtus, ſic conſcientia recti monent, jubent, imperant. At vos interim, quibus hæc bonis avibus fortuna arriſerit, infinitæ à* Principe *ter optimo liberalitatis collatæ*

aſſiduè

assiduè meminisse decet, quam non alio ille nomine prudentissimus exhibuit, nisi ut exemplo vobis, & quidem luculentissimo præsens esset: quo rectè admoniti similia enascenti literatorum soboli benignè, promptè, profuse conferatis: alioqui ejus in vos beneficia omnia, unà cum oleo, & operâ funditùs periisse. Mementote professionis, cui initiati estis, certè, si prudentia adsit, & amor recti, longè honestissima. Cavete à sordibus, tanquam à Scyllâ, *&* Charybde. *Aequales insigni artium cognitione, consilio sano, ac judicio sancto, promovete. Absit luxus, studiorum bonorum inimicus longè pessimus. Adsit aurea mediocritas quietis alumna suspicienda illa. Majorum in dandis, conservandisque fortunis eruditorum mediocribus consuetudinem nunquam planè satis laudatam modis omnibus honestis integrè conservate: ne vim interim raptores inferant, exquisitæ, elimatæ, consummatæ eruditionis contemptores iniquissimi.*

S*int* Mecœnates, *non deerunt*, Flacce, Marones. *At sublatis præmiis, ingenia alioqui felicissima friget planè.* S*ic* Principis *nullo unquam emoriturum tempore* in

in doctos munificentiam felices imitabimini, & vestram quoque gloriam, institutum tam undecunque sanctum, Deo Opt. Max. *promovente, perpetuam constituetis. Vivite, & Valete.*

AD CANDIDOS LECTORES.

CONQUERITUR *Studioſorum chorus multa in meis ſubeſſe libris nuper editis, quæ inſinuationem, explicationem, denique & lucem deſiderent.* Sed *interim adeò me hæc qualiscunque non offendit querela, ut eam, candorem, & quidem eximium, adoleſcentum magnis paſſibus ad venerandæ Antiquitatis gratam, exoptandam, utilem etiam cognitionem contendentium, facilè interpreter: quà parte nec gravabor inſtituti rationem omnem mei, non modò verbis, ſed & fide quoque longè optima teſtatiſsimam orbi facere,*

Credo autem tam ſtupidum eſſe neminem, aut à communi ſenſu illo alienum, ut inventis jam frugibus deſideratiſsimis, etiamnum glandibus velit amplius veſci. Edidici certè, inſtructiſsimus infinita veterum ſcriptorum non Latinorum modò, verum etiam Græcorum lectione nomenclaturas Urbium, Oppidorum, Vicorum, ſimul & Caſtorum, ut mittam Fluvios, Sylvaſque, Monteſque, Britanniæ *noſtræ, conſilio quodam licen-*

tiâ

tiâ mixto mutatissimas, *certè interim corruptissimas esse. Quare cogor, velim nolim*, *antiquam cùm eloquentiam*, *tum gloriam olim traditam à majoribus viris planè incomparabilibus*, *desuetudine quadam, ac* Saxonica *barbarie latè invalescente*, *tenebris miserrimè obductan*, *decori*, *amplitudini*, *luci restituere*.

Hinc forsitam videbor quibusdam sciolis, argutulis, *invidulis magnificè interea polliceri. Deprecor hanc culpam*, *si tamen culpa appellanda est. At liceat interim mihi, quod aquissimum peto, cum bona gratia facile obtinere*: *nempe si me*, *per Commentarios in* Cygneam *editos* Cantionem, *eruditi diligentem, industrium*, *expeditum persenserint*, *ut ab injuriis calumniatorum saltem immunis sim.* Ne noceat vati mala lingua futuro. *Operam denique mihi ex hac cultura desumo lubenter omnem. At si herba in latas aliquando segetes excreverit*, *illas ego vestris usibus candidus vel universas offero*, *consecroque, lectores humanissimi. Valete.*

COM-

COMMENTARII
IN
Cygneam Cantionem
Indices Britannicæ Antiquitatis locupletissimi.

Autore *Joanne Lelando* Antiquario.

Ad Sacrosanctæ Antiquitatis amatores.

Prætexiêre decem jam sæcula longa, Britannæ
Antiquum gentis delituitque decus.
Indolui, fateor, potuisse silentia tantum,
Ut premerent patriæ fortia facta meæ.
Admonuit Genius cœlo delapsus ab alto
Ne paterer tenebras solis haber locum.
Nubila discussi cupidus, lucemque reduxi,
Sedibus inque suis sidera clara nitent.
Vos Antiquarum colitis qui lumina rerum
Plaudite, & Autori dicite, Vive, Vale.

ABbandunum. Saxonicè *Abbandune*, vulgò **Abbingdon.** Antiquiori tamen nomine **Seuſham** dicebatur. Loço ingens tum fama, tum gloria accrevit, à condito ibidem Monachorum cœnobio, autore Ciſſâ patre Inæ Viſiſaxonum rege, quod poſtea Danicâ violentiâ, imperante *Alfrido* rege, concidit. Sunt qui prædicent prima tanti operis fundamenta jacta fuiſſe in *Bachelegana* ſylvâ aliâs **Bagley**, duobus paſſuum millibus ſupra **Seuſham**, ut Iſis defluit fluvius; Eremitamque quendam Ciſſæ cognitum, pauperem eo loco vitam duxiſſe. Fama refert & aliud cœnobium ad Ochidem, ſive Oncum fluvium. Fanum videlicet Helenæ virginibùs ſacrum, eodem concidiſſe tempore. Conſtat ex ſecundo libro *Gulielmi* à *Maildulphi curia* de pontificibus Anglorum, *Eadredum Alfridi* nepotem regem Viſiſaxonum *Abbandunum* inſtauraſſe: quo tempore erat domus regia, ſive caſtellum in Andreſega, Rivanum nomine, propter ripam Iſidis, non longè à monaſterio, tanquã in mediamni loco: cujus & adhuc paucula extant veſtigia. Temporis procurſu Eadgarus rex potentiſſimus

mus magnificè cœnobium auxit conſilio Etheluuoldi, quem ibidem Præfectum coluit, & paulò poſt epiſcopum Ventæ Simenorum deſignavit. At poſtquam *Gulielmus* Nortomannus Imperio *Angliæ* potitus fuiſſet, monachi nova cura deduxerunt majorem partem fluminis Iſidis à veteri alveo in ipſum Monaſterium. Oppidum deinde ſenſim accrevit, & celebritatem hoc uno peperit nomine. Via publica à Demetia Cambrorum, & gente Claudiana Londinum verſus, erat per Calevam Atrebâtum, quæ nunc WALENGAFORDE. *Abbandunenſes* ſuæ rei ſtudentes, favente *Henrico Quinto* rege, duplici ponte quadrati lapidis Iſidem violento & profundo gurgite ibi delabentem pervium fecerunt. Hinc viatores commoditate illecti, relictâ *Calevâ*, per *Abbandunum* rectà *Londinum* petebant. Sic crevit in juſtam magnitudinem Fori, & Oppidi celebritas.

ALFRIDUS, qui & *Alfredus*, & *Aluredus*. Erat hic quatuor filiorum Ethelwolphi regis Viſiſaxonum natu minimus, unctus tamen Romæ, vivente patre, in regem: at non apud ſuos regiâ prius functus eſt dignitate,

quàm mors treis fratres natu majoreis ſuſtuliſſet. Debellavit Danos, & unicus ſui ſæculi Mecœnas fuit. Academia ad Iſidis Vadum, quæ nunc urbs corruptè *OXFORD* pro *Ouſeford dicitur, ejus benevolentia, & pietate inſtituta.* Hujus viri nunquam ſatis laudati res geſtas ſcripſit Aſſerius Menevenſis, poſtea epiſcopus Clarofontanus, vel, ut notiori utar vocabulo, Shireburnenſis, cujus ego hiſtoriam plurimi meritò facio, quod *Alfrido* regi præceptor aliquando fuerit, & ejus factorum oculatus planè teſtis. *Henricus* Huntendunenſis hunc regem à fortitudine illuſtri carmine collaudat.

ALAUNUS, Anglicè South-Ailington. Noſtra etas vicum nominat recentiori vocabulo *Maidenhead* à capite virginis ſuperſtitione nuper ibidem celebri.

ANACHORETICUS ſinus, Anglicè *Ankerwike*, nuper cœnobiolum Virginibus ſacrum plus minus quingentis paſſibus ſupra Stenum ſiniſtrâ, ut Tameſinus amnis defluit, ripâ. Hoc templum Deo Opt. Max. poſuêre *Gulielmus* & *Richardus* à Monte Fichetio.

ANTONIUS BECCUS. Hic fuit episcopus Dunolmensis, regnante Eadveardo, ejus appellationis, ab adventu Gulielmi *M*agni in Angliam, Primo. Electus est in Patriarcham Hierosolymitanum, Anno D. 1305. Splendidus erat supra quàm decebat episcopum. Construxit castrum Achelandæ 7. passuũ millibus à Dunolmo in ripâ Vindunglessi fluvioli. Elteshamum etiam vicinum Grenovico, ac Somaridunum castellum Lindianæ provinciæ ædificiis illustria reddidit. Denique & palatium Londini erexit, quod nunc Eadueardi Principis est.

Tandem ex splendore nimio & potentiâ, conflavit sibi apud nobilitatem ingentem invidiam, quam vivens nunquam extinguere potuit. Sed de *Antonio* fusiùs in Opere, cui titulus *De Pontificibus Britannicis*, dicemus. Nam illorum res gestas magna curâ exquisivi, & majori propediem in ordinem redigam.

ATREBATES: Olim dicebantur qui ripam Tamesis meridianam accolebant à ponte *Fani Ioannis* ad Vindelesoram. Saxones victores dederunt regioni nomen Berroc-shire à Berroc Sylvâ, ubi buxus abundantissi-

mè

mè nascebatur, si fides Asserio adhibenda, cujus hæc sunt verba in ipso Annalium suorum exordio, ubi repetit genus *Ealfridi* regis in *Vanatinga*, vico ejusdem provinciæ, nati.

Anno D. 849. Natus est Ealfridus Angulsaxonum rex in villa regia quæ dicitur **WWanating** in illo pago qui nominatur *Berrocshire*, à *Berroc* sylva, ubi buxus abundantissimè nascitur. Hactenus Asserius.

Non me latet quosdam esse qui predicent provinciæ nomen fuisse inditum *à nuda quercu*, ad quam Provinciales convenire solebant. Atrebatum meminit *Ptolemaus*, & eo recentior Antoninus. Vixit enim temporibus, si rectè memini, Constantini Magni; tantum abest ut Antoninus Imperator Itinerarium scripserit, quod vulgò circumfertur.

AQUÆDON, Anglicè **Eidun**, vulgò **Eatoun**, vicus, flumine Tamesino tantùm, à Vindelesora disjunctus. Alluitur autem Fernamensi amniculo, qui paulò inferius se in Tamesim exonerat. Splendor loci omnis in Schola publica, quam erexit Henricus Sextus Vindelesoræ alumnus, rex longè pientior, quàm impe-

rio fortunatior: & Venfluᶜtus Simenorum episcopus cumulatissimè auxit. Ex hoc alveario commigrant apes *Grantam* Girviorum, ubi Regiorum Alumnorum notissima Societas. *Sextus*, Aquædunenses prædiis donavit. At bona ædificiorum pars accrevit, ut ego aliquando à fide dignis didici, & operâ, & impensis Gulielmi Venfluᶜti episcopi Ventæ Simenorum. Favebat is impensiùs operi ab Henrico incepto. Sed Eaduеardus in regno successor parùm æquus erat illius & amicis, & factis. Hoc *Aquædon*, hoc Granta sentit, sentietque semper.

AVONA. **Hampton-Court.** *Avondanum* propiùs nomen exprimit. Hoc nomen etiam est urbi celebri apud Simenos, quam vulgus **Hampton** corruptè pro Avondun vocat. Sed nos brevitati studemus. Est enim *Avon* frequens fluviis nomen apud Britannos.

AVONA etiam, qui & *Avon*, celebris fluvius est, qui Bladunum urbem antiquam, alias Maildulphi curiam à Maildulphesbyri Saxonico vocabulo sic dictam, Bradenfordam, & Balnea alluens, Ventam Belgarum, quæ

nunc

nunc Brightstow, penetrat: paulóque inferius in Sabrinæ æstum defluit.

AVONA, fluvius qui vulgò, at corruptè, pro *Avene*, Neene dicitur, famâ notissimus est. Oritur ex duobus fontibus, quorum brachia ad Avonam mediterraneam urbem à fluvio nominatam coëunt. Deinde & toti regioni nomen à flumine Avona, quam vulgus corruptè Northhamptonshire pro *Northavonduneshire* appellat. Tum verò *Avonæ vallem* emporium non ignobile alluit, quod nostra ætas pro *Avondale* corruptè vocat Oundale. postremò Petroburgum attingens paulò inferius paludibus Girviorum immergitur, junctusque *Isidi*, iam Grantâ aucto, Linum nobile emporium petit, & paucis ab eo loco passuum millibus Oceanum ingreditur.

Avona, fluvius numero tertius oritur in Vilugiana provincia aliâs Wileshire non procul à Semarii Lupino, villâ splendidâ. Fluit per Ambrosiam, & Severiam, ac tandem unà cumDuro fluvio à quo Duria provincia vulgò Dorsetshire dicta, et gens Durotriges, nomen accepêre, ad Interamnam, quæ vulgò Twinhamburn

dicitur, in mare properat.

AVONA, quartus eius appellationis fluvius per *Avonam* labitur olim oppidum, & caſtrum nobiliſſimorum Bigotiorum Comitum Icenorum, qui nunc Nordovolcæ, & Sudovolcæ dicuntur. Nomen autem oppidi pro *Avoney*, corruptè nunc vocatur **Bongey**. Inde Belloclivum, & Fanum Oſwaldi non incelebria loca alluit, & tandem humili ſolo latè ſtagneſcens ſalſis Garieni aquis ſe immiſcet.

AVONA denique, fluvius qui & numero quintus cæteris famâ non cedit. Oritur *Navesbia* circa limites Avoniæ mediterraneæ. Verovicum urbem cùm antiquam tum nobilem alluit: Chineglisſi etiam caſtrum, quod nunc **Killingworth** & Stratofordam: poſtremò Eoveſum, Perſoram, ac Theoci curiam, ubi Sabrinæ conjugio ſe nobilitat. Sunt & alii paſſim fluvioli in Britannia Avonæ nomine. At ſufficiat in præſentia quinque maximè memorabilium meminiſſe.

B.

BALNEA, numero multitudinis, urbs non modò antiqua, verum etiam

am celebris Romanorum monumentis multis, liquidò in muris compâret, quà itur à porta Meridionali ad Borealem. Hanc Britanni ſua lingua *Cair Badune* appellabant, à balneis quanquam minus propriè, cum balnea induſtriâ incaleſcant. Urbs igitur à Ptolemæo Θερμὴ, Græco rectiùs vocabulo appellatur. Thermæ etenim naturâ calent. Antoninus hanc urbem nomine *Aquarum ſolis* recenſet. Beda primo capite primi libri Hiſtoriæ Anglicanæ de his balneis, ſecutus Baſilii Magni autoritatem homilia 4. in opere Sex dierum, quod Græcê Ἑξημέρων, non ineptè diſſerit, niſi quòd vocabulo balneorum parum appoſitè eo ſit uſus loco. Neque ego certè hoc nomine urbem appellâſſem, niſi admonitus, ut quâm minimum ab antiquo diſcederem vocabulo. Gildas Britannicæ ſcriptor hiſtoriæ hanc urbem montem *Badonicum* vocat: quanquam mons redundat. A Baduno rectè formatur Badunicus. Lapſus autem ab V. in O. facilis. *Dunus* ſive *Dunum* ſignificatione maximè propria montem deſignat. Et quoniam antiquitùs fortitudinis ergô in montibus, utpote lo

cis naturâ munitis, & inaccessis, oppida extruebant: aut, quia oppidi effigies consurgens altis tectis turribusque, longè intuentibus montis instar est, visum est vocabulorum formatoribus oppida pleraque *duni* terminare nomine. Hic mons est Badonicus, qui usqueadeò male Urbinatem, virum alioqui doctum, torsit, ut illum impulerit vel ad Blacomoram Brigantum rem ignotam quæsitum proficisci. Gallofridus Monovaganus Britannicæ interpres historiæ figmenta secutus Bladudo regi necromantico Thermarum inventum tribuit. Utinam incidisset Gallofridus in historiam probatæ fidei. Neque hæc dico ut fidem omnem Britannicæ auferam historiæ, cum multa verissima illic legantur: sed, ut lectores majori cum judicio legant. Gulielmus à Maildulphi curia, scriptor Gallofrido longè illustrior oratione, plerunque etiam & fide, prædicat libro de pontificibus secundo, creditum ab antiquis, Julium Cæsarem fuisse *Thermarum* inventorem. Ut crediderint, certè ego non credo. Tantum salutabat ille à limine Britanniam. Nec ultra Atrebates, quantum ego intelligo,

pro-

progreſſus eſt. Sunt & alibi Thermæ in Britannia, ne hoc interim ſtudioſius lector ignoret, quà latè patet *Dorventania*, quæ à vulgo Darbyſhire dicitur. Locus, ubi ſcatent, Bucoſtenū nomen habet. Eſt ibi ſacellum Annæ matri dedicatum, appendix parœciæ Bachevellenſis. Hactenus de *Thermis*.

BAINARDI-*Caſtellum*: Legi ego aliquando hoc Caſtellum in ditione inſignis familiæ fuiſſe, cui filius Gualteri cognomen, penes quam manſit uſque ad tempora Roberti filii Gualteri, quo deficiente à Ioanne Anglorum Rege ad Francos, juſſu Angli everſum eſt. Sævitum & eodem modo in reliquam Roberti filii Gualteri hæreditatem. At an id temporis caſtrum, quod antiquitus Londini ad Fluctum amniculum ſitum erat, teſte Stephanide ſcriptore, fuerit caſtrum *Bainardi* dictum, non poſſum certò pronunciare. Eadueardus Quartus rex Anglorum Caſtrum refecit quod nunc *Bainardi* nomen obtinet.

BATERSEGA, villa non admodum

magni nominis: Laurentius Bouthæus Archiepiscopus Isurovicanus vulgô Eboracensis, hîc prædiolum dato precio Nicolao Stenolêgo sibi comparaverat, ut in secessum se conferret, quoties vel Londini, vel palatii, quod ibi habebat planè magnificum, satietas eum caperet. Unde & villæ fama, splendorq; accrescere cœpit. Nomen autem loco inditum, ut ego conjicio, ex cymbis.

BELLINUS *sinus*, Anglicè **Bellsnesgate** à *Bellino* Britannorum rege, ut produnt scriptores, & fama refert publicum nomen accepit, & adhuc retinet. Tradunt etiam & Castrum porticulo vicinum ad orientem, *Bellini* nomen antiquitus habuisse.

BELLUS *locus*, ædes vel in primis illustres apud Saxones orientales, quæ non multis ab hinc annis *Novæ-Aulæ*: nomine gaudebant, possidente eas Botelero Ormundiæ Comite: deinde & Thoma Bononio, ejus ex filia nepote, & hærede Vilugiæ Comite. Sed cum illustrissimus Henricus octavus, permutatione cum Bononio factâ, ædes sibi comparâsset, cæperunt in immensum excrescere ingentibus Principis impensis, novumque, juxta

ac elegans nomē *Belli-loci* adsumere.

BERMUNDI-insula, Anglicè **Bermundesege**, locus humilis, ac palustris. Hic Alwinus vir nobilissimus, teste Ioanne Fiberio Visimonasteriensi annalium scriptore, & Matthæo, qui Flores historiarum collegit, monasterium construxit, quod partim donationibus Gulielmi Magni, & Gul. Rufi, regum Angliæ, partim etiam Valerani, in justam excrevit magnitudinem. Erant autem ante conditum monasterium amplissimæ ædes in *Bermundi* insula, quas ego certè puto fuisse Alwini, & in novæ fabricæ usus cessisse.

BIRINUS. Missus hic fuit ab Honorio Pont. Romano, tanquam apostolus ad Anglos. Pervênit ad Visisaxones, & beneficio Kinegilsi regis, quem unà cum D. Osualdo Transabrinorum rege baptizavit, ac dono accepit Hydropolim, aliàs Durocastrum, oppidum Romanis non incognitum, situm autem in ipsa Tamæ ripa, in sedem Episcopatus sui. De hac donatione scribit Beda quinto cap. tertii libr. Anglicæ historiæ. Acta hæc circiter annum á Christo nato. 635. Successerunt in episcopatu viri

fama

famâ clarissimi, donec Remigius Nortomanus sedem Lindum transferret.

BRANODUNUS. Nomen illustris familiæ apud Icenos, qui nunc Volcæ. Ad verbum è Britannico Latinè interpretatur *Corvinus* mons. *Brane* etenim Britannicè corvum, *Dune* verò montem significat. Non multum abludit ab hac compositione & aliud nomen Britannis celebre, videlicet *Brennodunus*, id est Regius mons.

BRENTA, fluvius: oritur in sylva Henodunensi, tribus à Barneto vico passuum millibus; defluit per radices Aroi montis ad Vilodunicos agros, tandem se exonerans in Tamesim paulo inferius B*renta vado*, vico Danorum fugâ celebri.

BRIGANTES: gens Hyperborea, quorum meminit Cornelius Tacitus scriptor elegans, & rerum Britannicarum, nempe à Iulio Agricola socero edoctus suo, non ignarus. Meminit & eorundem Ptolemæus, adfirmans *hanc gentem* & occidentale, & orientale littus inhabitâsse. Connumerat etiam Epiacum, Vinnonium, Caturactonium, Calatum, Isurium, Rigodunum, Olicanam, & Eboracum

B*ri-*

Brigantum civitates. Ubi autem sit *Epiacum* nondum perdidici. Crediderim *Vinnonium* eam fuisse urbem, que nunc **Wincester** prope Vedram sita, non procul ab Achelanda, villa rustica est, via lapide trans flumen strata insignis, & famosa fictilibus tubulis, tessellatis pavimentis, & numismatibus Romanis frequenter érutis. *Calatum* verò, ut ego judico, ea fuit, quæ ab Antonino, & Bedâ, Calcaria dicebatur, Saxonicè **Helecaster**. Nisi quis putet *Tadecastrum* vicum celeberrimum vicinum, eam fuisse. *Rigodunum* eam dictam arbitror, quæ nunc *Ripodunum*, & hæc quoque antiquitatem ostentat suam. De *Olicana* quidam id pronunciat, quod ego non omnino affirmo, nẽpe eam esse, quæ modo *Sacra sylva* aliâs **Haligfex** dicitur. Eam igitur incolebant regionem, quam nunc Eboracenses. Absurdum profectò erit posthac Brigantes cum Hectore Boethio Scotto in Gallovidia quærere. Antoninus etiam mentionem facit Brigantum, quo loco de *Isuria* antiqua urbe scribit. Porrò Iuvenalis satyra decima quarta hoc versiculo *Brigantes* gentem, ut ego opinor Hispanicam, nominat.

Dirue

Dirue Maurorum attegias, caſtella Brigantum.

Neque deſunt qui ſuſpicentur *Brigantes* gentem Britanniæ Aquilonarem a *Brigantibus* Hiſpaniæ, nomen & originem traxiſſe. Sed ego nihil in re nondum ſubtiliter excuſſâ affirmo.

BRITANNIÆ, numero plurali dictæ, ad diſtinctionem primæ, & ſecundæ, quarum Sextus Rufus, qui de provinciis ſcripſit, meminit. Eſt autem prima, quæ citra Iſthmum; quæ verò ultrà, ſecunda; nunc Scotia dicta: de quibus & Beatus Rhenanus Seleſtadienſis in opere de rebus Germanicis illuſtrem facit mentionem. Sylveſter Giraldus Menevenſis homo antiquitatis Britannicæ ſtudioſus Vibium Sequeſtrem, ut ego arbitror, ſedulò imitatus, de Britanniæ diviſione ita ſcribit libello Diſtinctionum ſecundo: ubi de adventu Fugatii & Damiani apoſtolorum ab Eleutherio Romano epiſcopo in Britanniam miſſorum meminit. *Britannia* provincias habet numero quinque. Britanniam primam, Britanniam ſecundam, Flaviam, Maximiam, Valentiam. Prima, dicta eſt

pars

pars occidentalis insulæ, quia primum in illa Britones Bruto, & Corineo Ducibus applicuerunt, eaque primo à Corineo & suis & occupata est, & habitata. Britannia secunda Cantia, quia secundò à Bruto, & suis inhabitata fuit. Tertia Flavia hoc est flava, quæ dicitur & Mercia, quasi mercibus abundans, caput cujus est Londonium. Quarta, Maximia, id est Eboracia ab imperatore Maximo sic dicta Quinta, Valentia ab Imperatore Valente sic dicta, Albania scilicet, quæ nunc Scotia. Hactenus Giraldus, cujus nomen in Decretis Romanorum pontificum celebre. Erat ille quidem suo eruditus seculo- attamen tantum abest ut hanc ejus de *Britannia* in partes divisa interpretationem in solidum admittam, ut apertè ausim pronunciare illum subinde in interpretatione impendiò hallucinatum fuisse. Ineptum planè quod de prima, & secunda scribit Britannia. Et ejusdem farinæ est, quod infert de tertia Britanniæ provincia. Flaviorum familiam longè nobilissimam, à qua & Constantinus Magnus originem duxit, ulnis amplector. At Flavam repudio, unà cum

cum Mercia, quæ à Mercis Germanica gente, vel limitanea; non à mercibus, nomen accepit. Illud quod de *Bruti* in *Britanniam* adventu adfert, quanvis temporum iniquitate sublatis antiquissimorum scriptorum monumentis, nec illustrium Græcorum, aut Latinorum justis, quòd ego sciam, testimoniis confirmetur, in optimam planè accipio partem, ingratissimus alioqui, si instructus satis domesticorum scriptorum non levi autoritate, peregrina, & exotica foris anxiè disquirerem. Intereà igitur magni meritò facio monumenta ingeniorum, & antiquæ cognitionis, quæ priores nostri non vani, ut Polydorus censor certè molestissimus, imperio quodam suo, prædicat, gratè, candidè, opportunè etiam posteritati, religione justâ ducti, consecravêre. Gildæ fragmentum quod circumfertur non meminit Bruti. Quid tum? Hoccine satis est ut eludant, aut pernegent Brutum in Albionem cum suis transmigrâsse? Collectio, ita me Dialectica amet, frigidissima. Nennius Britannus scriptor non contemnendus affirmat Brutum nomen Britanniæ indidisse, quamquam & Britonis etiam

tiam meminit. Gallofridus Monemuthenſis Britanicæ fidem ſecutus hiſtoriæ idem vel conſtantiſſimè adfirmat. Conſtat teſtimonio Ariſtotelis in libello de mundo, atque adeò aliorum Græcorum, B*ritanniam* principio Olbionem & *Albionem* fuiſſe dictam. Nec deeſt autor luculentus, qui ſcribat nomen Inſulæ inditum ab Albione gigante Neptuni filio, cujus & Pomponius Mela meminit. Gigantes autem Olbionem incoluiſſe veriſſimum eſt. Poëta qui epitomen Britannicæ hiſtoriæ edidit, ſic de gigantibus Albionicis ſcribit.

Terra ferax, & amœna ſitu dum nomen habebat,
Albion indigena plena gigante fuit.

Ioannes Annævillanus libro Architrenii, ſi rectè computo, ſexto; hæc recitat de gigantibus.

Hos avidum belli Corinêus robur averno
Præcipites miſit, cubitis ter quatuor altum
Gogmagog Herculeâ ſuſpendit in aëra luctâ,
Antheumque ſuo ſcopulo detruſit in æquor.

Vidi ego paſſim, cum totam perluſtrarem Brirанniam oſſa gigantea. Ter etiam noſtro ſæculo Londini inventa ejuſmodi oſſa inter ſodiendum. Iugulus columnæ appendet in Fano Laurentii ad Prætorium. Crus inventum me puero in arenariis prope crucem Charinianam. Denique & craneum ampliſsimum erutum eſt Viſimonaſterii, cum jacerentur ſani fundamenta, in quo Henrici Septimi oſſa conquieſcunt, maniſeſto ſunt indicio. Vidi etiam oſſa gigantea Dori Cantiorum, Sturoduni Durotrigum, Londini quoque in cœmeterio Paulino. Inventa & Gallovini oſſa ingentia, vel, ut ego rectiùs arbitror gigantis alicujus, unà cum ſepulchro in Roſsia provinciola Demetarum, teſte Gulielmo Mailduneſi libro de Regibus Anglicis tertio. Denique annis ab hinc paucis ſepulchrum gigantis in Cornubia èrutum. Quin omiſsis gigantibus ad *Brutum Britannicæ* gentis parentem redeo. Epitomographus Britannicæ hiſtoriæ, hæc quæ ſequuntur de Bruto canit.

Dicitur à *Bruto* ſortita *Britannia* nomen,

Dicitur

Dicitur & Bruti *Britto* fuiſſe genus

Pars *Corinêa* datur, *Corinêo* de Duce nomen:

Patria deque viro gens *Corinenſis* habet.

Joſephus Iſcanus poëtarum ſuo ſeculo delicium, & facilè princeps in Antiochëide ſic canit.

——His Brutus, avito
Sanguine Trojanus, patriis egreſſus ab oris,
Poſt caſus varios conſedit finibus, orbem
Fatalem nactus, debellatorque gigantum,
Et terræ victor nomen dedit.

Joannes Annævillanus poëta, ut illa ferebant tempora, certè egregius, his verſiculis *Britanniam* à Bruto nomen accepiſſe clariſſimè oſtendit:

Hæc eadem, *Bruto* regnante, *Britannia* nomen
Traxit in hoc tempus.

Alexander Nechamius, cujus in doctis artibus cognitio non modò Britannis ſuis, verùm etiam Gallis, & Italis atque adeò Orbi univerſo, incredibili cum admiratione ita innotuit, ut miraculum ingenii diceretur,

tur, his verbis in libro de Sapientia divina magnificè *Bruto* aſſurgit.

Dehinc *Bruti* tellus eſt dicta *Britannia major*:
Nam *minor* Armoricos gaudet habere ſinus.

Et alibi.

Quos Bruti claudit Inſula clauſa mari.

His, aliiſque multis edocti Britanni teſtimoniis ſanè luculentis, jure quodam optimo Brutum tanquam ſui generis indubitatum parentem mordicùs retinent & precipuè Cambri. Gloriantur illi quidem ſe à Trojanis originem accepiſſe. Quâ parte non ſolum fidei unius Gallofridi Monæmuthenſis; verùm etiam Nennii, qui trecentis amplius ante eum annis floruit, innituntur: tantum abeſt ut juſtè hoc inventum Gallofrido interpreti Britannicæ hiſtoriæ objiciat vel Gulielmus Parvus Novoburgenſis, vel Polydorus Urbinas. Bene habet interim quòd Ponticus Virumnius cauſam Gallofridi defendendam ſuſceperit, aut rectius Gildæ, cujus verſiculos Gallofridus primo *Britannicæ hiſtoriæ* libro, vel ignoto vel ingratè ſuppreſſo autoris nomine, re-

recitat. A Gallofrido autem verſus non fuiſſe compoſitos vel hinc conſtat: Referunt enim, aurea fluentes vena, Antiquitatis inimitabilem quandam cùm eloquentiam, tum majeſtatem, qualem Gallofridus poëta ſuo tempore minimè malus, ut liquidò apparet ex prohetico Merlini Sylveſtris libello ab eo in carmen redacto, cum admiratione faciliùs potuit ſuſpicere, quàm feliciùs exprimere. Quare operæ precium erit carmen hîc ſubjicere, ut nomen *B*ruti eximium diffuſis orbi radiis pleniùs eluceat. Conſecratum autem carmen eſt, votis multis, Dianæ venatrici. Nam Britannia illis nemoroſa temporibus fuit, ferarumque altrix.

Diva potens nemorum, terror ſylveſtribus apris,
Cui licet anfractus ire per æthereos,
Infernaſque domos, terreſtria jura reſolve:
Et dic quas terras nos habitare velis.
Dic certam ſedem, quâ te venerabor in ævum.
Quâ tibi virgineis templa dicabo choris.

Agnoſco hîc numen eloquentiæ, quod & ſuſpicio, veneror que religione permotus quadam. Sequitur faventis Dianæ reſponſum elegans, rotundum, propitium. Crediderim planè Deam heroicum quiddam in Bruto penitiùs deprehendiſſe, quod beneficio magno poſteritati, & æternitati commendatiſſimum relinqueret. Sic enim magnifica reſpondet.

Brute, ſub occaſum ſolis trans Gallica regna,
Inſula in Oceano eſt undique clauſa mari.
Inſula in Oceano eſt, habitata gigantibus olim,
Nunc deſerta quidem, gentibus apta tuis.
Hanc pete, namque tibi ſedes erit illa perennis:
Hæc fiet natis altera Troia tuis.
Hic de prole tua reges naſcentur, & ipſis
Totius terræ ſubditus orbis erit.

Ponticus Virunnius pronunciat Gildam poëtam Britannicum verſiculorum quos recitavi fuiſſe ſcriptorem, ejuſque operis meminit, cui illuſtris titulus *Cambrëis*. Hæc ille de

Cam-

Cambreïde loquens. De qua etiam, libro quinto epigrammátωn Gildas Britannus poëta, ſic canit inſignis.

Jocundæ totiens cecini tibi carmina, Cambreîs.

Lilius Gregorius Gyraldus Ferrarienſis, dulce decus omnis antiquitatis non Latinæ modo, verum etiam Græcæ, ita in quinto de poetarum hiſtoriâ dialogo, de Gilda Britanno loquitur. Gildam etiam memini me legere Britannicum poëtam, his, ut puto longè antiquiorem, cujus tūm mihi Elegiacum carmen mirâ facilitate conſcriptum viſum fuit nec adeò aſpernabile: quem poſtea etiam citatum reperi in pervetere *Britannica hiſtoria*. Hactenus Lilius. Adduçor certè ut credam alterum hunc fuiſſe à Gilda hiſtoriographo. Phraſis, dictio, elegantiaque carminis majora promittit, quàm ſperanda quidem à monacho, tam barbaro ſeculo nato. Quare Gildam poëtam ab hiſtoriographo alterum, judicio quodam perſuaſus certo, non temerè çonſtituo. Liceat nunc *Britannis* cum bona venia originem à *Trojanis*, & *Bruto* ſuo repetere. Fecerunt idem & Itali, & Galli, multæque aliæ gentes, gloriâ

infinita illa Trojani nominis illecti. Quales *Britanni* initio fuerint non temerè definio. Doctissimorum esto judicium. Scio interim Josephum in opere, cui titulus Antiochëis, hæc magna cum laude cecinisse.

—Inclyta fulsit
Posteritas Ducibus tantis, tot dives alumnis,
Tot fœcunda viris, premerent qui viribus orbem,
Et famâ veteres. Hinc Constantinus, adeptus
Imperium, Romam tenuit, Bizantion auxit.
Hinc Senonum ductor captiva Brennius urbe
Romuleas domuit flammis victricibus arces.
Hinc & Scæva satus, pars non obscura tumultûs
Civilis, Magnum solus, qui mole soluta,
Obsedit, meliorque stetit pro Cæsare murus.

Non desunt & alii melioris notæ scriptores, quorum operâ, & diligentiâ antiqua Britannorum virtus elucet. Josephus, cujus carmen elimatum præposui, unus multorum, bre-

brevitatis cauſa, inſtar erit. Hoc certè conſtat, cultores *Britanniæ* eò jam gloriæ perveniſſe, ut cum gente quavis alia omni virtutum genere facilè contendant, hoſteſque jugo premant. Tantum hoc defuit palmæ antiquiſſimorum Britannorum, quòd ante Romanorum in Inſulam adventum operi manuario, & militiæ ſtuduerint potius, quàm literis, quibus famam poſteritati prorogarent. Artium, & bonarum literarum cognitio eo tempore certè omnis penes ſolos *Druides* fuit, quibus & Græca lingua tantum non familiaris. Strabo Geographus libro quarto *Bardos*, & Vates adjicit, hæc referens. Bardi quidem laudationibus, rebuſque poëticis ſtudent: *Vates* autem ſacrificiorum naturaliumque cauſarum curæ dediti. Conjectura ducor eo tempore vulgus Britannorum ineruditiſſimum fuiſſe, ac prorſus non potuiſſe linguæ ſuæ voces calamo depingere. Quo etiam morbo & plæræque aliæ gentes omnes barbaræ laborabant. Caroli Magni temporibus cœperunt barbaræ gentes aliquot, ſuæ linguæ voculis chartas pingere. Rudiores Hungari ne adhuc quidem aptè ſuo

idiomate scribunt. Cæsar meminit numismatum Britannicorum, & annulorum, quibus in permutatione utebantur. At ego, qui excusserim omneis *Britanniæ* angulos, & tantum antiquarum rerum viderim, ne unum quidem, quod sciam, Britannicè inscriptum inveni: cum tamen Romanorum numismatum passim per agros Britannicos erutorum pæne myriades viderim. Causa autem cur Britannorum numismata nulla appareant, hæc est. *Cautum fuit edicto Romanorū imperatorum severo, ne quis in* Brit*annia nummis uteretur nisi signatis imaginibus Cæsarum, id quod & ex Gildæ sapientis historiolâ liquidò constat. Et quamdiu imperium* Bri*tanniæ in provinciam redactæ penes Romanos stabat, tamdiu necesse erat* Bri*tannis magistratum gerere cupientibus, Latinè loqui, etiam si non purè putè. Unde & provincialis linguæ ortum apud* Brit*annos, ut arbitror, nomen.*

Vulgus tamen magnâ cum difficultate, & id quidem corruptè, discebat. Tabulas donationum omneis, & rationes alicujus momenti Latinè scribebant. Hæsit tamen in lingua, in fibris, in animo apud vulgus sermo

Britannicus. Qui ſunt peritiores linguæ Britannicæ,quâ nunc Cambri Britannorum reliquiæ utuntur,facilè ſentiunt infinitam vim Latinorum vocabulorum conſuetudine Romanorum in colloquium vulgo familiare irrepſiſſe. Cætera vocabula Cambrici idiomatis partim Hebraica, partim Græca, partim barbara ſunt.

Sed latiùs in præſentia expatiatus ſum, dum ſolicitè hoc ago, ut Britanni ſplendore ſui Bruti,à quo unà cum patria fama ſuper æthera nota nomen accepere, illuſtrati, Trojani meminerint generis, factiſque parentem victuris aſſiduè exprimant. Forſitan hîc quiſpiam dixerit me bellè munus perornâſſe meum; ſubeſſe tamen, quæ diverſum ſuadeant, & Brutum, non minus quàm Britanniam ab eo denominatam negligant, contempnant,rejiciant denique.Qua parte, ut veritatem à calumniatorum impetu prætenſo clypeo fortiter protegam, apertè ſignificabo quibus armentur telis. Nennius confirmator magnus Bruti, ne varietatem ſcribentium de origine Britannica aut conſultò præteriiſſe, aut non cognoviſſe videretur, Britonis cujuſdam, filii

Hiſicionis aliàs Iſiconis, qui fuit filius Alani de genere Japheti, mentionem facit, ſignificans ſe legiſſe apud quendam hiſtoriographum ab hoc Britones nomen accepiſſe: quam tamen opinionem recitavit potius, quàm confirmavit, prælatâ meritò Bruti gloriâ. Sunt & aliquot prætereà obſcuræ famæ ſcriptores, qui leviter Britonis, & Britonum nomen attigerunt. Scriptoribus antiquis Græcis Βρεττανία percognitum nomen: Britannia Latinis: At Britonum utriſque infrequens. Auſonius Burdegalenſis ſalſiuſculè ludit in Sylvium Britonem. Profectò crediderim eo tempore Britonum nomen exortum, quo Romana eloquentia, & gloria unà cum Britannia ad inclinationem vergebant. Sunt qui putent Britones gentem fuiſſe continentis Galliæ, ad littus Armoricanum (inter quos & Volaterranus Polydori inſtructor) & olim in Britanniam commigrâſſe.

Sed ea opinio à nudâ proſiliens conjecturâ judicio doctorum exploſa eſt

Agathias Græcus libro ſecundo de bello Gotthico, ſcribit Britones Hunnicam

nicam

nicã esse gentẽ. Nil igitur antiquitùs Britonibus cum Armoricano littore commune.

Cornelius Tacitus hæc refert in vita Agricolæ. In universum æstimanti, Gallos vicinum solum occupâsse, credibile est. Eorum sacra deprehendas superstitionum persuasione. Sermo haud multùm diversus. Hæc ille. At Taciti illud *credibile*, rem tanquam veram, cum sit vox incerta, non pronunciat. Nuda planè conjectura est. Nam & superius scripserat, parum compertum esse. Quantum autem ad sacra pertinet, crediderim potius cum doctis scriptoribus, (& maximè Cæsare, (quem Britannicarum rerum cognitio aliquando occupatissimum justa detinuit cura) Gallos à Britannia, quàm contrà, suorum rituum persuasionem accepisse: id quod vel facilè hinc liquet, quòd Galli ad Druides Britanniæ incolas de more missitabant quæsitum de vera rituum cum interpretatione, tum cognitione. Denique quantum ad idioma pertinet, sum penè ejusdem cum Tacito sententiæ. Nunc mihi negotium, nec illud quidem leve, erit cum illis, qui contendunt Bri-

Britannos olim gentem vagam, ſylveſtrem, inconditamque fuiſſe, & à *brutis* moribus nomen deſumpſiſſe, inter quos & Hierichus primus eſt, ut liquet ex his verſibus deſumptis è tertio ejus operis libro, quod de vita D. Germani epiſcopi Altiſiodorenſis carmine heroico ſcripſit, & Carolo Magno dedicavit.

Inſula in vaſto terrarum plurima ductu
Alterius penè nomen conduceret orbis;
Edicto veterum vocitata Britannia, brutis
Barbara quòd furiat gens ultrò moribus omnis.

In hac etiam hæreſi fuit Iſidorus Hiſpalenſis epiſcopus, ut apparet libro nono Etymologicôn. Horum ego judicium non ex autoritate ſcriptorum probatiſſimorum enatum, aut ex vivis fontibus hauſtum, quin potius à lacunis temerè derivatum, diſcuſſio longè rectius, quàm admitto. Colligo utrumque in barbarum planè incidiſſe ſeculum, quo bonæ artes omnes, unà cum eloquentia, & genuina illa antiquitatis cognitione frigebant. Ut concedam Britannos

ali-

aliquando rudes, vagos, & incompositum genus fuisse: an ideo ratione æquâ statim bruti dicendi? Minimé. Tales initio fuere gentes pleræque omnes, ne Græcos quidem, Italosve excipio, qui tamen postea societate civilitate, æquitate conjunctissimi illustribus factis, quemadmodum & Britanni, gloriam sui nominis vel longissimam fecerunt, posteritatique memorabili exemplo, virtutis titulo fuerunt. Eliota, amicus noster ille candidus, inter Græcos versatus, contendit beneficio cujusdam vetustissimi exemplaris, opportuna usus conjectura, Britanniam antiquitus à rerum affluentiâ Prytaniam Græcè, nomine à re aptissimè desumpto, dictam fuisse. Hæc memini legere me in Vibii Sequestris libro de regionibus, ac provinciis. Calabria quæ primitùs ab antiquis Prytania, ob immensam affluentiam totius delicii, atque ubertatis. Hæc ille. Industriam Eliotæ collaudo. Cupiebat ille hac conjectura Britanniæ gloriam appellatione & eleganti, & significanti extendere. Nec interim tamen conjecturas ullas tanquam certa promittentes

tes ſtatim recipio, ne forte videar judicio valentibus patriæ ingratus, neglecto, aut contempto Bruto incomparabili, ac ab antiquis noſtratibus maximè receptiſſimo. Poſtremò ille certè corrigendus, & opportunè, error eſt, quo quidam imbuti, & temeritate potius, quàm judicio ullo ſaltem certo freti, deprædicant Britannos ex Armoricano littore primum in Albionem commigrâſſe, novumque Britanniæ nomen Inſulæ indidiſſe. Beda vir citra controverſiam omnem doctus, at non perinde in penetralibus Britannicæ Antiquitatis verſatus, ſcribit hoc modo, primo capite primi libri Anglicæ hiſtoriæ. In primis autem inſula Britones ſolum, à quibus nomen accepit, incolas habuit, qui de tractu Armoricano, ut fertur, Britanniam advecti, auſtraleis ſibi partes illius vendicaverunt. Hîc certi nihil pronunciat, tantum dicit, *ut fertur*. Quo loco, ſi fidem à lectoribus ſibi dari voluiſſet, apertè autoris nomen, cujus opinioni ſubſcripſit, produxiſſet, ut & ſic pondus, fidemq; dictis ſolidam adjiceret. Polydorus tamen vir alioqui tum elegans, tum doctus, ex hoc Bedæ loco errorem

hauſit

hauſit, hauſtumque in fibris conſervat. Tam difficile eſt dediſcere, quæ ſemel malè aliquis didicerit. Quid interim fiet de judicio Cæſaris? Ille quinto commentariorum libro Britannos mediterraneos Αὐτόχθονας appellat, tanquam in ipſa terra genitos, quod antiquioris originis eſſent, quàm ut generis ſui primordia cognoſcerent. Diodorus Siculus, libro ſexto bibiliothecæ ſuæ, hæc refert. Britanniam incolere tradunt Aborigenes. Liquet communi ſcriptorum ſuffragio incognitum fuiſſe Britanniæ nomen oræ Armoricanæ, ante Maximi, qui Britannis inſularibus præfuit, tyrannidem. Britanni indubiè Armoricæ à ſe devictæ nomen impoſuêre novum, quod vel adhuc retinet. Commigrationis autem Britannorum in Armoricam cum Maximo, Gildas in ſua hiſtoriola, & Beda in libro de ratione temporum, titulo Theodoſii, luculentam faciunt mentionem. Ut concedam Brutum & Britannos aliquando ſolviſſe à littore Armoricano Albionem petituros: an ſtatim hoc admiſſo conſtabit Britannos colonos fuiſſe tractûs Armoricani? Nihil mi-

minus. Nam aliter ipſa Gildæ verba pronunciare videntur. Exin Britannia omni armato milite, militaribus copiis, rectoribus licet immanibus, ingenti juventute ſpoliata, quæ comitata veſtigia ſupradicti Tyranni domum nuſquam rediit. Hactenus Gildas. Si ergo domum non redierunt, quem locum, aut quas poſſidebant ſedes? Certè nom alias quàm Armoricanas, quibus victores patriæ ſuæ nobile dedêre nomen, Armoricanorum & gloria, & appellatione ſenſim cadente, ac tandem pereunte. Nennius Britannus de hac quoque tranſmigratione in ſua opportunè ſcribit Hiſtoria. Quin & iſta fuſius, luculentius, atque adeò certius, additis ad cumulum Conſtantini Magni triumphis maximis, depingit Gulielmus à Maildulphi curia in prima de regibus tabula, his lineamentis. Conſtantinus, ut aiunt, vir magnæ civilitatis Conſtantinum ex Helena ſtabularia ſuſceptum egregiæ ſpei juvenem reliquit hæredem, qui ab exercitu Imperator ſalutatus, expeditione in ſuperiores partes indictâ, magnam manum Britannorum militum abduxit, per quorum induſtriam, triumphis

umphis ad vota fluentibus, brevì rerum potitus, emeritos, & laboribus functos in quadam parte Galliæ ad occidentem ſuper littus Oceani collocavit. Ubi hodièque poſteri eorum manentes in immane coaluêre motibus, linguâque nonnihil à noſtris Britonibus degeneres. Et ibidem paulò inferius: Succedentibus annis in eadem inſula Maximus, homo imperio aptus, ſi non contra fidem ad tyrannidem anhelâſſet, quaſi ab exercitu impulſus, purpuram induit, ſtatimque in Galliam tranſitum parans, ex provincia omnem pene militem abraſit. Conſtantinus etiam quidam non multo poſt ibidem ſpe nominis Imperator allectus, quicquid reſiduum erat militaris roboris exhauſit. Sed alter à Theodoſio, alter ab Honorio interfecti, rebus humanis ludibrio fuêre. Copiarum, quæ illos ſecutæ ad bellum fuerant, pars occiſa, pars poſt fugam ad ſuperiores Britannos conceſſit. Hæc Maildunenſis fuſiùs reliquis ſcriptoribus narravit, exorſus à Conſtantio patre, & Conſtantino filio Imperatoribus. Quid, quod & addidit ad Maximi tyrannidem præter commu-

nem morem nostrorum scriptorum, Constantini alterius imperii invasoris facinus, suppliciumque? De hac quoque transmigratione, & nomine Armoricæ in Britanniam continentis mutato, Henricus Venantodunensis in sua accuratè scribit historia. Ut interim mittam Aluredi Fibrolegani, Gervasii Durovernensis, Joannis Anglici, Ranulphi Higedeni Castrensis illustrissima de eadem transmigratione testimonia. Hæc, quæ autoritate virorum illustrium confirmatus adduxi, si non satis comprobant Armoricam Britanniæ continentis nomen à Britannorum insularium commigratione accepisse, & Britannos comtinentis nullam unquam appellationem indidisse nostræ Britanniæ, disquirant per me importuni calumniatores crassiores umbras, quibus gloriam frustra conentur Britannici splendoris obfuscare. Ego interea loci strenuè causam meæ patriæ defendam, & famam ejusdem modis quibus possim omnibus promovebo, augebo, ornabo.

BUSTELLI-domus. Angl. **Bustelesham.** Erat aliquando sedes Templariorum, quorum existimatione decrescente

crescente Mons acutus à Severia Comes collegium Canonicorum Augustinianorum ibidem instituit. Ab eo tempore Bustelli domus consecratum est principibus viris Montis acuti.

C.

CALEVA, nobilissima semper Atrebatum civitas, de qua & Græci, & Latini scriptores mentionem fecerunt. Ptolemæus hæc scribit. Atrebatii, & eorum civitas Ναλκόνα. Sic enim Calevam, ut mihi videtur, invertit Græcus codex. Sunt qui adfirment hanc urbem eam esse, quæ nunc Isidis-vadi nomine censetur. Sunt & alii qui Calevam dicant eam fuisse urbem, quam in solitudinem redactam vulgus hodie *Silcestre* vocat, quod à Pontibus, aliàs Rheadingo, plus minus septem passuum millibus distat, & tribus à Basingo. Sunt porrò qui Guldæfordæ Calevam quærant. Sed has conjecturas non magni facio. Puto certè *Silcestre* eam antiquitus fuisse urbem, quam Henricus Huntendunensis libro quarto historiæ suæ dicit à Britannis antiquitùs *Cair Segent* fuisse appellatam. Sita autem est in ipso limine Avoniæ littoralis non

in ripa Tamesina, ut habet Huntendunensis, ni sit corruptum exemplar. Erat & urbs altera Segontium nomine, quam Cairarvon nostra ætas vulgò appellat, quòd è regione Monæ, quæ nunc Anglesega dicitur, sita sit, Mea planè opinio semper fuit, atque adeò nunc est, Calevam eam fuisse urbem, quæ nunc **Wallengaforde** dicitur. Facilis lapsus erat mutare U, geminatum in G; & rursus G, in C; N. autem litera cum invertitur fit U. Ita ex Walena orta est corrupta Caleva. Quanquam & Antoninus Gallenæ meminit. Facies, situs, antiquitas, spatium, magnificentia denique arguunt **Walengaford** olim urbem fuisse clarissimi nominis. De vallo, fossâ profundâ, & arce penè inexpugnabili, nihil dicam. Dani, devictâ hac urbe, custodiam, & præsidium arci magnum imposuerunt. Bona pars murorum urbis Danicis procellis cecidit, nec ab eo tempore instaurata. Ab adventu Nortomannorum Brientius urbem, & castrum possidebat, quem Gulielmus à Maildulphi curia, in tertio Novellæ historiæ libro, Limitaneum, id est Marchionem Walengafordæ appellat. Comes etiam

De

Devanus, ſive Caſtrenſis eandem, niſi me fallit memoria, ſub ditione tenuit. Matildis filia Henrici primi ab Iſidis-vado clam fugiens Stephanum tyrannum, hîc ſe occuluit. Comites Coriniæ urbem & caſtrum poſſidebant. Inter quos effloruit Richardus ſemper Auguſtus Rex Romanorum, filius autem Joannis Regis Angl. & frater Henrici tertii, cujus opera caſtrum inſigniter reparatum eſt, ut refert Matthæus Pariſius. Fuit **Walengaforde** oppidum percelebre vel ipſo Eadveardi tertii imperio: quo tempore ingens peſtis per duodecim urbis parœcias immiſericorditer graſſata eſt, & tantum non deſolatam reddidit. Cupiebat veterem Richardus ſecundus loco reſtituere dignitatem, datis diplomatibus, & veſtigalibus diminutis. Votum tam honeſtum ſuos non habuit ſucceſſus. Ab *illo decrevit quotidie urbis gloria, & à conſtructione pontis Abbandunici et Durocaſtrenſis, viatoribus ab antiqua ſemita declinantibus, tantum non concidit.*

CASTRUM-PUELLARUM, vulgo EIDENBURGE, Regia Scottorum ſedes, de quo multa Hector Boethius in ſua refert hiſtoria. Hæc urbs ali-

quoties ab Anglis vim passa est, & nuper igne fœdè deflorata, victore Anglo, tota penè concidit.

CERVI-INSULA. Anglicè *Ceorte sege*, vulgô **Chertsey** in ipsis penè Regnorum finibus sita est. Ego aliquando legi Erchenvaldum filium fuisse Offæ regis Ostroanglorum, natumque Stallenvorti apud Lindisios. Sororem habuit Ethelburgam virginem pudicissimam. Fuit hic episcopus Londinensis, & duo erexit cœnobia, de quibus Beda in Ecclesiastica Historia mentionem facit. Frithevoldus, teste Mariano Scotto, & Gulielmo à Maildulphi curia, subregulus beneficio Wolpheri Regis Merciorum Erchenvaldi adjutor fuit in constructione Ceortesegani cœnobii. Ethelburga virgo Berechingi virginibus velatis præfuit.

CHAUSEGA, vulgò **Cheausey**. Erat hîc antiquitùs nobile monasterium, sed concidit ea calamitate, qua Dani totam latè Atrebatum provinciam devastabant. Instaurata tamen posteà pars aliqua pristinæ dignitatis Cheauseganæ, habuitque, ut ego colligo, Canonicos, quos præbendarios appellant. Tabulæ Donationum in Rheadingensi monasterio Rogeri De-

cani

cani Cheauſegani mentionem faciunt. Illud liquidò conſtat Henricum Belloclericum Angliæ regem prædiis Fani Leonis, id eſt **Leonminſter**, & Cheauſegæ novum monaſterium ſuum, quod magnificentiſſimè Rheadingi erexerat, dotâſſe, miſertum, ut referunt, neglectæ in illis locis religionis. A quo tempore ſerviebat Cheauſega Rheadingo. Nunc villula eſt non alio certè clara nomine, quàm quòd Domino fructus uberes reddat.

CHEVA vulgò *Kew*. Villa elegans. Aedes autem non multis ab hinc annis conſtructæ tempore Henrici ſeptimi à quodam pænuarii, ut ego audivi, præfecto.

CLAUDIA. Britannicè *Cairglo*. Angl. **Glocester**. Claudiæ nomen celebravit Gul. à Maildulphi curia cum dedicaret illuſtre opus hiſtoriæ ſuæ de Angl. Regibus Roberto Claudiano notho Henrici primi, at præcipuè in libro de Pontificibus Anglicis tertio. Nennius Britannus Claudiæ meminit: ſed affirmat ab alio quàm Claudio Cæſare urbem nomen accepiſſe. Annales Britannorum referunt olim ſedem hic fuiſſe epiſcopalem, Antiſtitemq; habuiſſe Eldadũ. Adornaverunt

hanc urbem claris ædificiis Reges multi. Præcipuè Oſricus ſubregulus, Comes Claudianæ provinciæ, & regibus Merciorum ſanguine conjunctus, maximè Etheldredo, cui & familiaris, ut ex Chronicis Claudiani monaſterii liquidò apparet. Fuit hic Oſricus poſtea Rex Trans-habrinorum. Sed Danica tempeſtas cœnobium Oſrici fœdè tractavit, virgineſque Deo ſacras fugavit. Sunt qui ſcribant hoc factum flagrante bello civili inter Egbertum Regem Viſiſaxonum, & Mercios. Succeſſêre in Virginū locū Canonici. Tandem expulſis illis, inducti per Canutum regem, conſultore Wolſteno Ep. Vigor. monachi. Sed de Claudia fuſiùs in libris de Civili Hiſtoria, ſive de antiquitate Brit. dicemus

CISSA, inter Saxones nobilis pater Inæ Regis Viſiſaxonum, & erector Abbandunenſis cœnobii.

COVÆ, duæ arces munitiſſimæ, à loco in quo ſitæ ſunt ſic dictæ. Una Orientis, altera Occidentis titulo elucet. Stant autem in ipſis Neoportûs faucibus, quà aditus in Vectam inſulam. Eſt in hoc æſtu Caſtrum antiquum à Britannis *Cairbro* dictum. *Cair* enim Britannicè caſtrum, aut

ur-

urbem muris cinctam: *Bro* autem æſtum maris ſignificat. Unde & *Penbro* id eſt Caput æſtuarii, urbs notiſſima Demetarum; quæ nunc Penbroc. Sylveſter Giraldus in Itinerario ſuo Penbro interpretatur caput maritimum. Hujus caſtri jus omne ab adventu Nortomannorum erat penes Rigidios, ſic enim interpretor *Redde* Gallicum nomen, & *Reddeur* eſt rigiditas. Aptius eſt proprium nomen in *ius* quam in *us* terminare, alioqui dixiſſem Rigidus. Inter Rigidios, quos vulgus ſcriptorum Reduerios, & Riparios corruptè appellat, Richardus Henrici Secundi conſobrinus connumeratur. At alter prænomine Balduinus imprimis illuſtris fuit, quem Vectæ comitem fuiſſe teſtantur multi rerum Anglicarum ſcriptores. Hunc ego eſſe puto Balduinum de Betona, ſic forſitan à natali ſolo dictum, Comitem Vectæ qui beneficio Richardi Regis in uxorem duxit filiam & hæredem Gulielmi Comitis Albæmarlæ, ac Holdeirneſſiæ: quo titulo multum ei acceſſiſſet ad dignitatis cumulum, ſi prolem de eâ ſuſcepiſſet. Duxerat ante Balduinus Vectanus in uxorem Joannam

annam filiam, & hæredem Gulielmi Vernonii Comitis Devoniæ: quo conjugio auctus eſt altero Comitis honore. Mortuo Balduino, ejus uxor filia Gulielmi Groſſi Comitis Albæmarlæ ſecundò nupſit Magnovillano, vulgò *Mandeville*. Tertiò etiam nupſit Gul. de Fortibus qui Skippoduni caſtellum à Gul. Groſſo ſocero ſuo magnificè inceptum, magnificentiùs abſolvebat. Ditio Albæmarlæ, Vectæ, & Devoniæ, ad hos Fortios pervenit, & honos uterque in Iſabella Fortia ceſſavit. Rex Eadveardus, ſi rectè memini, Tertius, precibus & precio ita per interpretes cum Iſabella egit, ut hæc vivens jus omne ſuum de Vecta Inſula illi perpetuó remitteret. Hoc pacto Vecta pervenit in poſſeſſionem Principis.

CURIA. Saxonicè *Byri*. Sic enim vocant brevitatis ſtudio: Aliàs appellatur lingua vernacula *Sainct Eadmumundes byri*, id eſt Fani Eadmundi curia. Habebat hoc oppidum antiquius nomen. Dicebatur enim Latinè Bedericia, Saxonicè **Bederichesworth**. At poſtquam reliquiæ Eadmundi Regis Oſtroanglorum à Danis interfecti Aquilæduni, vulgò **Hoxton**,

ſed

ſed corruptè pro **Eglesoune**, 33. annis quieviſſent, tranſlatæ ſunt Bedericiam conſenſu Oſtroanglorum, tanquam ad locum celebriorem. Fama refert nomen Eadmundi multis ibi inclaruiſſe miraculis. Anno autem D. 925. & ſecundo Ethelſtani Regis collegium ſacerdotum Bedericiæ inſtitutum eſt, ſacrum videlicet Eadmundo. Nec longo poſt tempore Canonici Præbendarii ibidem inſtituti, ac oppidum Eadmundi titulo nominatum. At Canutus Danus, Anglorum imperio potitus, conſilio Ailwini epiſcopi Ulmetenſis, aliàs Helmeham, Canonicos expulit, ac monachos ſubſtituit. Devenerat ante hæc tempora Bedericia oppidum in uſum Canonicorum liberalitate Eadmundi Regis patris Eadgari. Poſt adventum Gulielmi Nortomanni in Angliam, Hervæus ædituus Fani Eadmundi oppidum muro cinxit, unde & ſtatim magnificentiora urbi ædificia addita. Quid ego hîc pluribus collaudo *Curiam* verbis? Unum hoc tantum addam, ſolem non videre urbem ſitu elegantiorem: (ſic molli delicata pendet in clivo, & rivulus ad orientem defluit,) aut cœnobium illuſtrius, ſive quis dota-

ta-

tationem, ſeu amplitudinem, aut magnificentiam incomparabilem æquis rationibus expendat. Diceres planè cœnobium urbem eſſe: tot portæ, partim etiam æreæ, tot turres; & templum, quo nullum magnificentius, cui & alia tria egregio opere nitentia, uno & eodem cœmeterio ſita, ſubſerviunt. Amniculus, de quo ſuperiùs, mediis Monaſterii ſeptis illabitur, duplici ponte arcuati operis pervius.

D.

DELA, Saxonicè, ut ego arbitror, *Dale*. Locus eſt in littore Cantiano inter Dorin, & Rutupinum urbes Romanis cognitiſſimas, ubi ſolum humile, & ſubſidens deſcendentibus è navibus facilem in Inſulam aditum præbet. Fama publica eſt, in promontorio Cantiano Julium Cæſarem à portûs Durenſis aditu prohibitum, hîc in terram loco opportuno deſſcendiſſe unà cum copiis ſuis, & caſtra in ſpatioſa illa planitie, cui nunc nomen Barendunia, poſuiſſe. Neque his diſſimilia referunt Chronica quæ ego aliquando legi de rebus Dori geſtis.

DEIRI, gens notiſſima rerum Saxoni-

nicarum ſcriptoribus, quorum leviter meminit Samuel homo Britannus, Beda autem fuſè 14. cap. 2. libri Anglicæ hiſtoriæ, & alibi. Incolebant latam regionem ab Abri fluminis ripis ad ripas Tyſſæ. Bernicii verò (de quibus & Beda etiam capite præcedenti ſcribit) ſedes habuerunt à Tyſſa ad Tueſim fluvium & ultra. Utraque gens principio imperii Saxonum in Britannia ſuum Regem retinuit. At temporum intervallo utrunque regnum in unum coaluit. *Deiros* crediderim à ferarum ſylvis, ubi vitam ducebant, appellatos. Θὴρ Græcum eſt, fera Latinum, unde Saxones damas & cervos *Deire* patrio appellabant vocabulo, hac tamen ſcribendi lege ut Θ Græcum in D. verterent, transfixa prima literæ parte virgulâ, quam & **Thorn** ſuâ nominabant linguâ, quòd virgula ſpinulæ exhiberet ſpeciem. Beda ſylvæ *Deirorum*, libro quinto hiſtoriæ ſuæ capit. 2. his verbis meminit: Berthunus abbas monaſterii, quod vocatur **Derewald**, id eſt Deirorum ſylva. Hactenus Beda. Hic locus hodie celeberrimus eſt, & à fibris aquaticis illis Fibrilega Latina compoſitione appellari poteſt, quanquam in-

indoctum vulgus oppidum **Beverley** vocat, clarum videlicet Joannis olim archiepiſcopi Iſurovicani, ſive Eboracenſis conſuetudine, ſed clarius Ethelſtani Regis de Scottis triumphis, ac liberalitate, quam vel hodie deprædicant. Illud non eſt ſilentio prætereundum, quòd ea Deiriæ pars, quæ ſubſidet, & Hullo fluvio, ab oſtiis reflui Abri, alias Humbri, tanquam extrema meta diſcluditur, vulgò **Holderneſſe** vocatur, quod Latinè ſic redditur, *Cava-Deiria* peninſula. Terra enim ibi ſe extendit in mare, id quod cum ſit Cherroneſus dicitur. Non tamen ita ſe extendit, ut propriè Cherroneſus dici poſſit. Libellus qui inſcribitur, at incerto autore, de antiquitate Deirorum, hæc refert: Cava-Deira reſpectu altioris inter Mare, & Humbrum. Et quia extenditur inſtar naſi, additur hæc ſyllaba *Neſa*, & dicitur vulgo **Holderneſs.** Mihi quidem non arridet hic naſus. Sequar igitur priorem interpretationem. Quæ verò ſequuntur ad hunc modum in eodem libello aliquantò lucidiora ſunt. **Deirwalde** locus nemoroſus, id eſt ſylva Deirorum. Hæc poſteà **Beverlac**, quaſi locus, vel lacus

cus

cus câstorum dictus à castoribus, quibus Hulla aqua vicina abundabat. Hactenus antiquitatum scriptor. At ego ut *castores*, & *locum* facilè admitto, ita *lacum* rejicio, & amplector priorem Fibrilegæ concinnationem: nisi quis Fibrolegam Græcam compositionem prætulerit. Saxones scribebant **Beverlege.** Recentiores in hujusmodi terminationibus commutaverunt plerunque *lege*, in *ley*. Hoc loco, principiò monasterium erat virorum, & virginum egregiè à regibus donatum, sed bellis Danicis conflagravit. Eathelstenus posteâ Scottorum debellator collegium Canonicorum ibidem instituit, & liberalitate amplâ institutum insignivit, asyli immunitate additâ.

DERENTUS fluvius, Angl. *Derente* corruptè, duabus literis mediis sublatis, *Derte*. Conjectura est quorundam & probabilis hunc fluvium olim appellatum fuisse Dorguin, alias *Dorguen* Britannico vocabulo, quod Latinè aquam lucidam, & perspicuam significat. Facilis mihi quidem videtur lapsus à Dorwente in Derente. Oritur hic fluvius Titesegæ, quæ Regnorum in finibus sita est villa. Spectabilis

bilis autem est Craii, & Derenti confluentia in ipso Derenti vado. Origo Craii cernitur Dorpenduni vulgò **Orpington**: quod nomen Britannicum *Aquæ* caput *montanæ* Latinè exprimit, quasi ipsos fontes, & originem fluviorum significans. Loca non obscura alluit, & tandem Derenti vadum vicum celebrem attingens, Derenti petit alveum, quo loco viatoribus penè pervius est. Nuper mœstus, cœnobium virginum Doruenta cingebat, opus Eadveardi à Gulielmo Magno Regis Angliæ ejus appellationis tertii. Nunc lætissimus, palatiolum Henrici octavi Regis, opus undecunque splendidum, admiratur, amat, colit. Paulo inferius, Doruenta pleno alveo Tamesim, fluviorum regem, æstum marinum patientem ingreditur.

DEVA. Britannicè, *Cair leon ar dour Dew*, id est Castrum Legionis super Devam fluvium. *Ar Dew* à Britannis consultè additum, ut fluvii titulo distinguerent à *Cair leon arwiske*, quam urbem Romani Iscam appellabant, & Iscelegiam. Antoninus scriptor Latinus hanc urbem Devam à fluvio appellat. Beda. 2.cap. 2.libr. historiæ Anglicanæ urbem *Caerlegion* ap-

appellat, secutus Britannos. At Saxones aliud indidêre nomen, videlicet Legecester à legionum castro, ut apparet ex Rogeri Hovedeni historia. Admiror interim quæ autoritas eò deduxerit Gulielmum à Maildulphi curia, ut libro de episcopis Anglicanis quarto scriberet, Legionum urbem inde dictam, quòd emeriti milites Julianarum legionum illic consederint. Ego verò palàm pronuncio nec legiones Julii, nec ipsum Julium eò pervenisse. De Deva fluvio fusiùs hîc scriberem, nisi nuper in libello, cui titulus *Genethliacon* in gratiam Eadveardi Principis* edito accuratè pinxissem Tegæum lacum, Penliniæ ornamentum magnum, à quo defluit; ac præterea cursum illius omnem ad ipsa usque ostia. De antiquitate, & magnificientia hujus urbis scripsêre quidem multi, at fusissimè Ranulphus Hygedenus, & Henricus Bradeshauus monachi Castrenses: ille, in historia, cui titulus Polychronicon: hic, in vita D. *Werburgæ* virginis. Sentiit magnam hæc civitas cladem tyrannide Ethelfredi Nortabrinorum Regis, at majorem longè persecutione Danica, quâ tantum non funditùs

concidit. Ethelfleda filia Ealfridi Magni, & conjunx Ethelredi Comitis Merciorum, quam Henricus Huntendunensis eleganti carmine vel ad sydera tollit, urbem & reparavit & exauxit. Leofricus Merciorum Comes vir tum nobilissimus, tum optimus, Devæ gloriam insigniter promovebat. Idem fecit & Lupus Comes gente Nortomannus. Tandem Petrus quidam coronidem magnificentiæ addidit, eò transferens Lichefelda sedem episcopatus, Gulielmo Magno Anglis imperante.

DORIS si e *Durus*, urbs famâ celeberrima in ipso promontorio Cantiano, quam nostra ætas **Dover** appellat, unde ad Morinos transitus; at, ut ego conjicio, non brevissimus. Est autem brevissimus, ut rerum nauticarum peritissimi pronunciant, ab Hithino portu, qui vulgô **Hive**, ad Gessoriacum urbem Morinorum, nunc Bononiam, quamvis alii aliter somnient, indubiè dictam. Sed nec interim Bononiæ nomen recens admodum. Ammianus Marcellinus, qui Cæsarum res gestas scripsit, hujus meminit, sed Bonnam, ni codex mendosus, subinde appellavit. *Dôris* originem

nem traxit ab ὕδωρ Græco vocabulo. Britanni etenim, detruncatâ ypſilon literâ, aquam ſua lingua Dôr, ſubinde & **Doure**, auctis duabus literulis, vocabant. Neque aliud quicquam eſt Douer, ſi R. ſuo loco reponas. At, an fluviolus qui urbem allambit, Dori, ſive Duri nomen antiquitus retinuerit, non temerè affirmo. Illud adfirmare poſſum, bonam partem urbium Cantii à *Dour* Britannico vocabulo nomenclaturam accepiſſe. Sunt argumento, & quidem manifeſto, Durobrevum, quod nunc **Hrofecester**, Durovernum vulgò **Cantewarebyri**, id eſt Cantiorum curia, & Doris urbs quæ modo **Dover** dicitur. Tradunt annales Dorenſis cœnobii Arviragum Britannorum Regem arcem penè inexpugnabilem prope urbem in montis crepidine poſuiſſe. De hoc rege ſic ſcribit Juvenalis poëta, Satyrâ quinta, dum Neroni fœdè adulatur.

Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
Excidet Arviragus.

Erat tunc temporis *Dori* portus navibus percommodus inſtar lunæ, cornibus in orbem pæne concretis. Sed tempus edax rerum, procellæ,

venti, denique fluctuum refluorum violentia, ita utrinque veteris portûs cornua concusserunt, ut ablatis illis apertum littus vel urbis mœnia attingat. Hinc fit ut ingens calculorum vis æstûs impulsu aggeratur. Incredibile quidem dictu, quantum thesauri exhauserit Henricus Octavus Rex potentissimus, dum studet stationem, & portum commodum classi suæ hîc constituere. Si quis verò nunc contenderet portum hîc olim non fuisse, Antonini Itinerarium non contemnendum illi objicerem. Illic enim portûs Dubris, nomine tamen corrupto, meminit. Nec interim Rutupinum aut Limenicum portum silentio obscuravit. Unde colligo hos tantum treis portus apud Cantios antiquitùs fuisse celebreis. Referunt & iidem Annales Lucium regem Britannorum Christianum, ecclesiam Servatori suo in Durensi Castro consecrâsse. Eadbaldus Cantiorum Princeps Ethelberti Magni filius, consilio Laurentii archiepiscopi Durovernensis, Canonicorum in eodem castro collegium instituit, quos postea Vitredus Rex Cantiorum aliò transtulit, videlicet in vicinam urbem, Fano

Martini magnifico opere in eos uſus extructo, quod vel hodie deſolatum inſignem præ ſe fert, vel foro medio, antiquitatem. Sed manum de tabula. Alibi de his rebus fuſiùs dicemus.

DOROBREVUM, alias *Durobrevum* (cujus mentio eſt ſemel, atque iterum apud Antoninum) urbs ſita eſt in ripa Vagæ fluminis, qui modò **Medewege** dicitur, media penè via, quâ itur à Londino Dorovernum. Saxones hanc poſtea à *Hrof*, viro quodam primario, & urbis Domino, **Hrofceſter** appellabant. Hujus quoque appellationis Beda. cap. 3. libri. 3. hiſtoriæ Anglicæ meminit. Nomen etiam *Hrofi* adhuc vivit in quadam Cantiorum familia. Paulinus epiſcopus Durobrevenſis fuit, & ſecundus, ſi rectè computo, Ithamarus, cujus cum literas, tum vitam collaudat Beda. 13. cap. 3. libri hiſtoriæ ſuæ. Multas hæc pertulit urbs calamitates, & belli, & incendii. Ethelredus Rex Angliæ infenſus Cantiis, urbem variis adflixit modis, & Canonicos Fani Andreæ fugavit, qui tamen poſteà ſuo juri reſtituti ſunt. Gundulphus Cadomenſis, epiſcopus Roffenſis Canonicos expulit, ac mo-

nachos monachus induxit, ut apparet ex Eadmeri historia. Lugebat longo tempore *Rosa*, ponte aut rupto, aut non confecto. Robertus Collinus, qui vulgo **Knolles** Gallomastix ille, miseratus urbis solitudinem, magnis ausis violentissimum Vagæ fluminis gurgitem vicit, jactis novi Pontis fundamentis.

DOROVERNVM, aliàs *Durovernum*, Ptolemæo *Darvenum*, emporium totius Cantii illius, teste Cæsare, humanissimi emporium longè frequentissimum, & Romanorum aliquando in Britanniam venientium palatium, à Duro fluvio vicino, qui nunc *Sturus* dicitur, quantum colligere possum, nomen accepit, servavitque inter eruditos.

Sylvester Gyraldus Menevensis hæc refert, secundo Distinctionum libro. *Dorobernia* à *Dour* Britannico vocabulo, quod aquam significat, quoniam aquis abundat. Hactenus ille.

Sed vulgus posteà urbem **Cantewarbyri**, id est Cantiorum curiam, appellavit. Britanni, Romanique hîc templum posuerunt Christo Servatori sacrum, cujus gloria, Saxonibus paganis

ganis latè Cantium occupantibus, defloruit; & posteâ, Ethelberto Rege ad Christum, Augustino Romano concionante, converso, refloruit. Calamitates non paucas bello Regulorum Angliæ intestino passa est hæc civitas. At ea longè maxima fuit, cum Dani, regnante Ethelredo Principe infortunatissimo, urbe capta, omnia vi, cæde, flammis confunderent. Osbernus Præcentor Durovernensis in elegantissimo libello de vita Ealphegi archiepiscopi Cantiorum, hujus nefandæ cladis abundè meminit. Hovedenus etiam historiographus hanc tragœdiam tam apertè, & lucidè ob oculos lectoris ponit, ut hinc cuivis pio facilè lachrimas excutiat. Lanfrancus Ligur beneficio Gulielmi Magni archiepiscopus, urbem Cantiorum, & Fanum Servatoris utcunque restituit. At interim pars magna mœnium diruta jacebat. *Simon Sudocurianus* archiepiscopus, homo pius, at impiè à seditiosis securi percussus, maximis sumptibus mœnia, quæ partim Occidentem, partim Boream spectant, refecit. Cætera hujus urbis cum monumenta, tum facta illustria ab eius alumnis scriptoribus fidelis-

simis, videlicet Eadmero, & Gervasio, monachis Fani Servatoris, ac Thoma Spottæo, & Gulielmo Thornæo Fani Augustiniani monachis sunt quærenda.

DUNOLMENSIS, à *Dunolmo* urbe non obscura deducitur. Nomen autem loco antiquitùs inditum fuisse puto à *Dune*, & *Holme*. Constat enim *Dune* Britannicè montem significare. *Holm* verò eminentis loci, interdum & sylvosi, & aquis circumsepti verticem, aut eminentiam exprimit. Exemplo sunt **Holmehurste**, id est, locus editus sylvam ferens; **Axholme** superioris Lindiæ insula; **Stepeholme**, & **Flatholme** insulæ Abrini maris. Urbs hæc penè tota fluvio cincta est, quem Ptolemæus, primi nominis geographus, Vedram appellat. At ætate nostra *Verus* dictus, olim etiam & *Wirus*, & *Murus*, nisi antiqua Bedæ exemplaria corrupta. *Veri* fluvii ab origine cursum, & ipsis fontibus, accuratè perscribere præsentis non est instituti. Tantum significabo bicornem esse originem, ex Burna & Skello amniculis, nec *Veri* nomen esse cognitum antequam cornua uno confluant alveo: id autem fit plus minus

minus 20. passuum millibus occidentem versus ab Achelandia, quò orientem versus defluit: insignis ibidem Vinduglessi, aliàs **Wanderles**, confluentia. Deinde *Dunolmum* urbem 4. passuum millibus distantem receptis aliquot amnibus allambit, peninsulamque facit. Postremò decurrens spatio plus minùs 8. miliarium, mare petit eo loco, cui *Veri-ostium* nomen. Hîc fuit mônasterium Petri quod toties à Beda laudari meruit, unà cum Ceolfrido abbate, viro incomparabili. Origo Dunolmensis urbis, & episcopatûs non tam antiqua est, quàm vulgus eruditorum existimat. Operæprecium igitur erit dignitatem episcopalis sedis ab ovo repetere, & huc rectà, sed brevi oratione perducere: id quod commodissimè faciam beneficio historiæ ab incerto autore de rebus Dunolmensium, tanta cura, & fide scriptæ, ut una illa meritò quidem dici possit, Thesaurus ingens Transabrinæ Antiquitatis: Tanta, tam varia, tamque recondita in ea rerum memorabilium cognitio. Exemplar verò commigravit à Dunia in Cantium. Crediderim certè bonam operis partem à Si-

Simeone Dunolmensi Præcentore, viro suo seculo eleganter erudito, fuisse scriptam. Hujus ego aliquando historiam ab hac diversam de rebus gestis Anglorum legi, quam & inchoavit commodè à morte Bedæ perstringens illustria facta & Anglorum, & Danorum, spatio quadringentorum, & vigin ti novem annorum, ac quatuor mensium : cui & alii viginti quinque anni appendebant, autore Joanne Hagustaldensi. Hîc mihi non placet Rogerius Hovedenus, vir alioqui laudandus, qui scrinia Simeonis, suppresso ejus nomine, strenuè compilavit, & aliena pro suis, gloriæ avidulus, supposuit. Sedes episcopalis Northabrinorum, principiò constituta est ab Osualdo rege Christianissimo in quadam insula Lindisfarna nomine, quæ ab ostiis Tuesis, ubi nunc Abrevicum, urbs bello clarissima, plus minus octo passuum millibus distat, & æstu recedente pedibus aditur. Lindis fluviolus ex Glini valle, si rectè memini, ortum habens huc properat per Hagredunum castellum, & sabulo, absente æstu, supernatans, è regione insulæ, cui nomen dat, Oceanum petit. Non

hîc

hîc celabo ſtudioſum lectorem, me aliquando deprehendiſſe ex veteri codice bibliothecæ Ventæ Simenorum, hanc inſulam à Britannis Inis *Medcaute* fuiſſe dictam, cujus nominis & Gildam teſtem citat, alterum, ut videtur, ab illo, qui publicè circumfertur. Quin & Ponticus Virunnius, qui epitomen Britannicæ hiſtoriæ ex Gallofrido Monæmutenſi decerpſit, recitat verſiculos ex Gildæ Cambreïde, cui & Lilius Gyraldus ſubſcribit. Noſtra ætas locum diverſo appellat vocabulo, nempe ſacram inſulam, Anglicè **Halig Eilande**, à reliquiis ſanctiſſimorum virorum ibi quieſcentium. Aidanus homo Scottus primus fuit hujus loci Antiſtes. Quis facilè crederet quantum prædiorum donatione Principum, huic ſedi accreverit? Ingruentibus longo poſt tempore Danis piratis, & oram pelagi orientalem immiſericorditer devaſtantibus, non potuit *Sacra inſula* impias manus effugere. Spoliata igitur, ſolitudinem patiebatur ingentem; de qua Flaccus Albinus, qui & Alcuinus, Eboraceuſis, vir illis temporibus longè eruditiſſimus, utpote præceptor Caroli magni, & aca-

demiæ

demiæ Parisiorum instaurator, in libro epistolarum suarum semel, atque iterum, præcipuè verò ad Higebaldum scribit. Hac clade coacti *Sacræ insulæ* ministri, unà cum Eardulpho episcopo, sedem, quæ jam 141. annis inviolata floruerat, tandem reliquêre, Anno à Christo nato. 875. Tum verò vel totum septennium cum reliquiis Cutheberti Lindisfarnensis episcopi longè sanctissimi, incertis discurrebant sedibus: tandemque Cragum Brigantum, ubi tunc temporis mònasteriolum erat, pervenerunt. Est vicus fama notissimus septem passuum millibus distans à Monachopoli, alias *Novo castello*, & quinque à Dunolmo, cui nomen à Cono fluvio præterlabente, & mox in Verum defluente, inditum est. Saxones hanc sua lingua vocabant **Conecestre**, de qua clarissima mentio tum apud Simeonem, tum etiam Hovedenum scriptores rerum gestarum illustreis. At vulgus, detruncato nunc vocabulo, vico *Castri* nomen imposuerunt. Hunc locum Eardulphus sedem sibi, suisque constituit. Ecce rursus ingruunt Dani, cum, Cono-castrenses intervallum quietis nacti, nihil minus

nus expectarent. Fit fuga altera, secumque deferunt chara D. Cutheberti pignora Ripodunum usque. Sed, pace post quatuor menses redditâ, Alduinus episcopus cogitabat *Conocastrum* unà cum suis repetere.

Inter eundem, oraculo admonitus corpus Cutheberti Dunolmum perduxit. Hîc locus, & quidem opportunus, est, originem Dunolmi altiùs repetere. Fiet: sed chronicon Dunolmense pro me loquetur, quod fidem lectori, potius quàm eloquentiam promittit. Quanquàm & utrunque.

DUNELMUM locum quidem natura munitum, sed non facilè habitabilem, invenit Alduinus episcopus. Nam densissima undique sylva totum occupaverat. Tantum in medio planities erat non grandis, quam arando, & seminando excolere consueverant; ubi episcopus Alduinus non parvam posteà Ecclesiam erexit, sicut in sequentibus patebit. Præfatus igitur antistes, totius populi auxilio, & Utredi Comitis Northabrini adjutorio, totam extirpans sylvam succidit, ipsum locum brevi habitabilem fecit. Denique à fluvio Coque-

da

da usque ad Teyssam universa populi multitudo tam ad opus, quàm ad construendam posteà Ecclesiam prompto animo accessit,& donec perficeretur, devota insistere non cessavit. Hæc Chronicon Dunolmense, & plura, quæ studio brevitatis omitto.

Constituta, hîc sedes episcopalis, quæ etiamnum floret. Castellum quoque à Gulielmo notho Anglorum Rege Dunelmi positum, ut incursionum vim episcopus repelleret. Crevit templum, immensum quantum: Crevit & urbs, iamque Dunostallo floret episcopo viro undecunque eruditissimo.

DUROTRIGES, gens nota, ut ex Ptolemæo liquet. Nomen autem non multum recedit à vernacula appellatione, quâ vel hodie utuntur Angli, videlicet *Dorsetshire men*. O autem in prima dictionis syllaba mutatur, purgatæ auris judicio,in U, ut molliùs, & aptiùs sonet, id quod invenio vetustissimorum exemplarium indicio in Doroverno, & Dorobrevo, de quibus superius memini, factum. *Doro* videtur quiddam hiulcum, & penè stridulum personare.

Sed

Sed omitto hæc levia. Durotriges à Duro fluvio non incelebri nomen acceperunt. Ipſa quoque regio quam incolunt, Duria dicta, ab eodem fluvio. Aſſerius Menevenſis in ſuis annalibus hæc refert: Et in pago, qui dicitur Britannicè *Durngueir*, Saxonicè autem *Dornſeta*. Hæc obiter. Nunc Duri fluvii originem, & curſum breviter explicabo. Oritur Sturoduni è ſex fontibus Boream verſus, quorum tres conſpicui ſunt in roborario Sturodunenſi, ſepto videlicet ferarum amœno. Reliqui tres ebullire videntur, non admodum diſtantes à prioribus, extra ſeptum tamen. Hi Fontes inſignia nunc ſunt nobilis Sturoduni. Illud interim notandum, quòd Saxones plerunque mutabant *Dour* Britannicum in *Stour*. Id quod tum in hoc fluvii nomine, tum etiam in eo, qui Durovernum Cantiorum alluit, factum: quo loco ſi à plebe rogaveris, quod fluvio nomen ſit, Stour, non Dour, reſpondebunt. *D*urus, à Sturoduno vico curſum decem paſſuum millibus accelerans, Regium pontem penetrat. Hinc, ſeſquimilliari ſuperato, Sturodunum oppidum, cognomento Monaſterii

in-

insigne, aspicit. Inferiùs aliquanto Aquævadensem pontem, qui vulgo Eiford, alluit. Tum properat Blancofordam, ubi emporium. Deinde & Vindugladiam, nobile oppidum, aliàs Twinebnrne attingens: hinc pontem Julianum, hinc Alaunicum, insignè. 12. arcubus, gurgite rapido concutit. Sexto ulterius lapide, Iverianum pontem perforat. Postremò, confecto duorum milliariorum cursû, Interamnam, alias Fanum Christi, irrigat, ubi Avonæ fluvio junctus, Oceanum suum petit.

E.

EALPHEGUS archiepiscopus *Dutovernensis*, nobilissima natus ex familia. Juvenis vitam agebat monasticam *Deirosylvæ*, alias Deirhurste: quod cœnobium in ipso Sabrinæ margine situm erat, non longè á Theoci curia, vulgò Theokesbyri. *Deinde* & Baduni, ac Ventæ Simenorum episcopi titulo iam insignis. Postremò *Duroverni* in archiepiscopum consecratus est. Ealphegi vitam scripsit Osbernus monachus *Durovernensis*, vir suo tempore eloquentia valens incredibili. Ealphegi etiam meminit Gulielmus á Maildulphi

curia,

curia, in opere de vitis epiſcoporum. Hovedenus refert Ealphegum in expugnatione *Duroverni* à *Danis*, anno *Dom*. 1011. captùm fuiſſe, & paulò poſt, quia precium non dederat, ab eiſdem crudeliſſimè trucidatum fuiſſe. Inter quos Trummius, unus reliquis crudelior, ſecuriculâ mortiferum vulnus ejus capiti inflixit. Funus Londinum ad Fanum Pauli delatum eſt; deinde *Du*rovernum.

ERCHENUAL*DUS*, epiſcoporum Londinenſium, ab adventu *D*. Auguſtini ad Saxones, numero quartus, filius erat, ut ego didici, à ſcriptore non ignobili, Offæ regis Oſtroanglorum, qui nunc Volcæ. Etymon nominis, ut ego conjecturam facio, ab herinaceo, & ſylva concrevit. Herinaceus Anglicè **Erchin**, **Walde** verò ſylvam ſignificat. *Wolde*, unâ tantum mutata literulâ, planities, nemoris indiga eſt: unde & Voldia, campus ſpatioſiſſimus Claudianæ provinciæ, qui ovium caulis celeberrima, dicta eſt. *De Erchenvaldo* plura in Cervi Inſula ſcripſimus.

ETHELRE*DUS*, Rex Angliæ, filius clariſſimi Eadgari, & Ealfrithæ. Hic in baptiſmate fontem, ventris

profluvio fœdavit, teste Gul. á Maildulphi curia, libro de vita *D*unstani Cant. archiepiscopi secundo. Unde divinabant multi, futurũ illum vecordem, sordidum, & parùm reipublicæ. utilem. Nec vana fuit divinatio. E- Ejus etenim socordiâ regnum Anglorum nobilissimum in *D*ani potestatem pervenit: Quanquam Eadveardus ejus filius, illud, post imperium aliquot *D*anorum, recepit. Scripsêre quidem multi de rebus ab Ethelredo malè gestis. Nemo tamen eam partem tam fusè tractavit, quàm Hovedenus.

F.

FALENSIS portus, vulgò *Falemuthe.* Nomen sumpsisse videtur à Fala fluvio. Nam in ejusmodi vocabulis plerumque in lingua *S*axonica, fluminis nomen præcedit, ut **Weremouth**, id est Veri ostia. **Tinnemouth, Waymouth, Cokermouth.** Ego tamen aliquando audivi quendam contendentem Nomen loco, ex multis ostiis, fuisse inditum. Utcunque sit: constat secundum hunc esse á primo totius Britanniæ portum. Cambri lubenter primas partes suo Alaunico portui, qui nunc Milverfor-

dicus

dicus dicitur, tribuunt. Collustravi Falensem. Bone Deus, quantum ibi fidissimæ stationis, quantum recessuum, quantum divortiorum, quantum cornuum! Rursus, quàm quieta, quàm secura sunt illic omnia! Non poterat facile lusisse natura maiori in portu commoditate. Aditus in portum, expertis & amicis facilis, inimicis planè difficillimus. Sic premunt gemina castella portûs fauces, & ostia. Inter utrunque, stat ingens & alta rupes, *Cragus* nomine, & ardua mediis in fluctibus minatur hosti. Si Cragus castellum vertice portaret, terrorem, & quidem magnum, in portûs ostiis navigantibus incuteret. At interim incautis infesta satis, dum cæcis rupibus naufragium infert. Pennorinum frequens Emporium, in monte situm intra portum, duobus aut ampliùs ab ipsis ostiis passuum millibus, mercatoribus, & nautis lætum exhibet hospitium.

FLUCTUS, amniculus est, oriturque in campis ad Boream Londino urbi vicinis. Unde nomen inditum Domui, quæ Custodia noxiorum; & plateæ vicinæ, juxtà ac portæ, quá itur ad Fanum Pauli: Tantum abest,

ut *Luddo* rege, quem hiſtoria Britannica deprædicat, porta nomen ſumpſerit. Non igitur Luddinam portam à Luddo, ſed à Fluctu, ſive fluento, Fluctuentem, aut Fluentanam appellabimus.

FONS-BRIGIDÆ, á Fano Brigidæ vicino, nomen deſumpſit. Loci, me puero, fama exigua fuit. Crevit primum hoſpitio Volveſeii, qui in flagrantiſſimâ apud Principem gratiâ erat. Tum cœpit Henricus octavus, Regum nitela, dirutis plebeiæ notæ ædibus, magnificentiſſimè ibidem ædificare; ac Cæſarem novi Palatii hoſpitio accipere.

G.

GERMANI, gens bellicoſa, & rerum commutatione univerſo orbi nota. Societas mercatorum Germanicorum, quæ modo ad Pantheon enitet, tempore imperii Eadveardi Vindeleſorani, prima illuſtris notæ incrementa tulit. Fama eſt, Theutones, & Germanos cùm gratos, tum utiles admodum fuiſſe Eadveardo, cùm bello Gallum hoſtem antiquum profligaret, & Iccium portum vi caperet. Princeps, memor beneficii tam opportunè collati, vectigal, quod pendere

ſo-

solebant, minuebat. Et deinde Societatem immunitate quadam, & libertate donavit, quam illi vel hodiè retinent.

GRANTA, Britannicè *Cairgrant* Saxonicè *Grantecestre*, & vocabulo recentiori **Grante brycge**, corruptè autem, mutatâ G, in C, & ablatâ R literâ, *Cantebrige*; & rursus mutatâ N in M, & sublatâ T, **Cambrige.** Nennius Britannicæ scriptor historiæ, Grantæ meminit in catalogo urbium Britannicarum. Idem fecit Henricus Venantodunensis, aliàs Huntendunensis, in suo de urbibus Elencho: Ut interim omittam Aluredi Fibrolegani non contemnendum in hac parte testimonium.

Bedas 17. capite 4. libri historiæ Anglo-saxonum: quo loco de Sexburga Etheldridæ sorore, olim regina Cantiorum, at tunc Præside Anguillariani, sive *Eligensis* monasterii, loquitur, talia commemorat: *Jussitque quosdam è fratribus quærere lapidem, de quo locellum in hoc facere possent. Qui, ascensa navi (ipsa enim* Elig *regio undique aquis, ac paludibus est circundata, neque lapides majores habet) venerunt ad civitatulam quan-*

dam desolatam, non procul inde sitam, quæ lingua Anglorum **Grantecester** *vocatur, & mox invenerunt juxta muros civitatis locellum de marmore albo pulcherrimè factum, operculo quoque similis lapidis aptissimè tectum.* Hactenus *Bedas.*

Felix, antiquæ scriptor memoriæ, in libro de vita D. Guthelaci Crulandensis anachoretæ, quem *Ealswaldo* Regi Orientalium Anglorum à Reodualdo octavo, ab Uffa decimo, consecravit, *Gronta* his verbis mentionem facit: *Est in mediterraneorum Anglorum Britanniæ partibus, immensæ magnitudinis palus, quæ à* Grontæ *fluminis ripis incipiens, haud procul à castello, quod dicunt nomine Gronta, nunc carectis, interdum nigris fusci vaporis laticibus, necnon insularum nemoribus intervenientibus, & flexuosis riparum anfractibus, ab Austro in Aquilonem mari tenus longissimo tractu protenditur.* Hæc, *Felix.*

Abbo Floriacensis, in vita Eadmundi martyris non dissimilia in descriptione regionis Girviorum narrat. Gulielmus Ramesèganus, monachus Crulandensis, poëta tam barbaro seculo

culo clarus, de Gronta ſic ſcribit in vita D. Guthelaci.

Eſt apud Angligenas à Granta flumine longo
Orbe per anfractus ſtagnoſos, & fluvialeis
Circumfuſa palus, orientaliſque propinqua
Littoribus pelagi: ſeſe diſtendit ab Auſtro
In longum verſus Aquilonem, gurgite tetro;
Morboſos piſces vegetans, & arundine denſa
Verborum ſtrepitus, quaſi quadam verba, ſuſurrans.

Ex his facilè liquet nomen accepiſſe Grantanam urbem à Granta flumine: Cujus ſi quis originem, & curſum cognoſcere cupit, quæ ſequuntur attentè perlegat.

Fontes habet è lacu Neoportuenſi, qui Neoportui oppidulo Oſtroſaxonum, unde nomen accepit, adjacet. Confecto inde duorum milliarium curſu, relicta longiuſculè ad dexteram Vallidena emporio celebri, viculum, & cœnobium ejuſdem nominis, o-

lim ſepulchrum Magnovillanorum, & Bohunorum Comitum Oſtroſaxonum, præterlabitur. Hinc ad quartum lapidem, Hichelendunum, nuper virginibus ſacrum, alluit. Tum verò, confecto aliquot millium paſſuum defluxu, Baberenſem dextrorſum in ſe recipit amnẽ, ac non longo poſt intervallo ſiniſtrorſum, Barendunenſem. Mox vicinus antiquæ Grantæ, Burnam fluviolum deſcendentem à ruinis caſtri ſui nominis, olim ſedis Picotiorum Vicariorum Grantaniæ Comitum, & Piperellorum, ulnis ſuis amplectitur. Ab antiqua Granta, jam villa ruſtica, ad Grantanum pontem, oppidum Nundinarum frequentia, & Academiæ celebritate cognitiſſimum, pergit.

Poſtremò Caſtrodunum villam fama claram alluit gurgite naviculifero, ac mox recepto Duro, alias Sturo amniculo, ad cujus pontem nundinæ totius Britanniæ celeberrimæ Iſidem quindecim paſſuum millibus, ut ſunt aquarum mæandri, diſtantem petit.

Percognito iam Grantæ fluminis curſu, non erit erudito injucundum lectori cognoſcere etiam, quæ fata veteris

veteris, & incrementa novæ *Grantæ* fuerint: utque Academia, quæ ibi longè florentissima est, exordium sumpserit. Subserviam igitur, sed compendio, studiosorum votis.

Granta, antiquâ quidem illâ, concussâ bellis Saxonicis, & civibus vel fugatis, vel interfectis, indies magis magisque ad ruinam inclinabat: id quod vel ex decimo septimo capite libri quarti historiæ Bedæ apparet, nam desolatam suo fuisse tempore scribit.

Nova autem quæ nunc *Grantanus pons* dicitur Saxones conditores habuit. At cujus hoc factum regis imperio, ex historiâ, quod ego sciam, nullâ liquidò constat. Constat autem Sigebertum regem orientalium Anglorum, cujus ditionis & tunc Granta fuit, ac Felicem Burgundionem, episcopum Dunovicanum novæ urbi favisse. Consensus etiam scriptorum illis attribuit gloriam gymnasii ibidem, auspice Christo, instituti. Nam anteà cautum fuerat Gregoriano edicto, ne Angli gymnasia celebrarent propter Arrianam, & Pelagianam hæresim, ac quosdam Britannorum errores. Habebant tamen in mo-

monasteriis celebrioribus scholas. Theodorus, & Adrianus docebant Durоverni Cantiorum: Maildulphus Bladuni, quod oppidum nunc Maildulphi-curia, Anglicè Maildulphesbyri, & ibidem Aldelmus, vir regii generis, prælegebat. Bosillus, Oltophorus, ac alii in Sinuphario studium bonarum promovebant artium. Flaccus Albinus, qui & Alcuinus, *Isurovici* bonas profitebatur literas. Acca idem præstitit Hagustalduni. Beda verò Girovici, & in Vedræ fluvii ostiis, ut alios omittam multos. Beda. 15. cap. 2. lib. Anglosaxonicæ historiæ, Sigebertum Regem ab eruditione ita collaudat: *Sigebert vir per omnia Christianissimus, ac doctissimus qui, vivente adhuc fratre, cum exularet in Gallia, fidei sacramentis imbutus est.* Idem etiam 17. cap. 3. lib. ejusdem historiæ hæc refert: *Mox ea, quæ in Galliis bene disposita vidit, imitari cupiens, instituit scholam, in qua pueri erudirentur, juvante episcopo* Felice, *quem de Cantia acceperat, eisque pædagogos, ac magistros, juxta morem Cantuariorum præbente.*

Ex hoc Bedæ loco colligunt scriptores, Grantanam academiam originem,

ginem, Sigeberti (cujus nos vitam ſcripſimus) & Felicis pietate, ſumpſiſſe. Illud planè conſtat, Grantaniam univerſam fuiſſe ditionis Regum orientalium Anglorum. Extat Grantæ Girvirorum in archivis, hiſtoriola incerti autoris; & fidei longè incertioris. Hinc apparet, Gurguntium, neſcio quem, regem Britannorum dediſſe Cantebro Hiſpano, qui Athenis ſtuduerat, orientalem Britanniæ partem, eumque poſteà urbem ſuper *Cante* fluvium conſtruxiſſe, ac Academiam ibidem inſtituiſſe, quæ a Grantano Comite ejus filio nomen ſumpſit. Addocet hæc eadem, Anaximandrum, & Anaxagoram Græcos, Grantam veniſſe ſtudiorum gratiâ.

Centum ſunt ibi prætereà ejuſdem farinæ fabulæ. Profectò nihil legi unquam vanius ſed neque ſtultius aut ſtupidius. Miſſas ergo facio has Antiquitatis delicias, ut nihil unquam certius de origine Grantanæ ſcholæ legerim, quàm quod ex Beda, & aliis de Sigeberto rege colligunt: Ita crediderim ab ejus prima inſtitutione incrementa cepiſſe. Quapropter cum annis ab hinc ſeptem Grantam ſtudiorum me-

orum parentem revisissem, non ingratus alumnus, hóc Epigrammate urbem antiquitati, & gloriæ suæ restitui.

Olim Granta *fuit titulis urbs inclyta multis.*
Vicino à fluvii nomine nomen habens:
Saxones hanc belli deturbavêre procellis;
Sed nova pro veteri non procul inde sita est,
Quam Felix *monachus* Sigberti *jussa secutus*
Artibus illustrem reddidit, atque scholis.
Hæc ego perquirens, gentis monumenta Britannæ,
Asserui in laudem Grata *diserta tuam.*

Dani,(ut ex Mariano, & Hovedeno liquet) ducibus Gothruno, Oscentino, & Anvendio, Grantam, cum jam in hibernis ibi fuissent, devastabant, anno quarto imperii Ealfridi regis Visisaxonum. Cladem at recuperavit illam.

Ortum est civile bellum, & Henricus tertius rex Angliæ Anguillariam insulam obsessurus, quam Henricus Hastengius unà cum suis vi, ut refert Thomas Vicanius, occupaverat,

Gran-

Grantam cum exercitu venit, ut chronica teſtantur Barnovellenſia. Fit inſultus. Inſulani Henricianos repellunt.

Rex ipſe interea muniebat Grantam foſſâ, & portis: & muro iam tum, ſi per tempus licuiſſet, cinxiſſet. Gilbertus Claranus, abſente Rege, Londinum occupat. Tum, relicta Granta, novæ Rex proſpexit calamitati. Inſulani, hoc percognito, Grantam veniunt, quam miſerè ſpoliatam incendunt. Quo etiam tempore diplomata antiquiſſima academiæ conflagrabant. Quin Grantæ gloriam accuratius, in opuſculo, quod de academiis Britannicis ſum propediem editurus, collaudabo.

GREVA, vulgò **Greveſende**, Latinè Prætorius limes. *Greve* etenim Saxonicè prætorem ſignificat. Unde *Portegreve*, Præfectus portûs. *Burgegreve*, Prætor vel præfectus oppidi.

GULIELMUS GIFFARDUS epiſcopus Ventæ Simenorum, qui nunc Avonii, palatium, ut ego accepi, in ripâ Tameſis meridianâ condidit, ac Canonicis Marianis vicinis ſuis patronus impendiô bonus favebat. Hîc

Tho-

Thonoduni Murotrigum, aliàs **Taunton**, Canonicorum collegium instituit. Denique, cùm insignis pietatis officium societati, quæ Guaverlegæ coaluerat, præstitisset, obiit, & ibidem sepultus est.

GUINESIA, quæ multis annis Comitis titulo floruit, provinciæ Morinorum pars non minima, Anglũ ab imperio Eadveardi tertii, Dominum agnovit. Unde autem nomen traxerit, quamvis certò adfirmare non audeam, adducor tamen conjecturá, vocabulum Guidonis-insulam Latinè sonare. Mœnia urbis ante multos annos diruta, sed Castrum in usus bellicos integrum permansit: cujus & Henricus octavus robur mirificè nuper auxit, & oppidum vallo, fossaque munivit.

GUNTERI filius, Anglicè **Guntersunne**, contractè **Gunsunne**. Juvenis cum Turcicis piratis pugnavit, & vicit. Aetate maturus, cum Gallis naumachia conflixit, & spoliis potitus, trophæa in navium coronis victor posuit.

H.

HENLEGA. *Hevelege*, aliàs **Henley**, oppidum, & forum celebre

Iſiacorum. Nomen Latinè verſum, antiquus locus eſt. Ferunt olim pontem arcuati operis eo fuiſſe loco, ubi nunc ligneus, cujus fundamenta, decreſcente fluminis gurgite, in æſtate etiamnum videntur. Henlega Molendinarios patronos, & dominos olim agnovit: deinde & Hungrefordos: noſtra autem memoria Haſtengios Comites Venantodunenſes.

HULLUS fluvius, vulgò **Hull**. Æſtum Humbri refluentis violentiâ patitur. Ex tribus oritur fontibus, quorum qui maximus non longè à Drifelda, pago ſexdecim millibus paſſuum à Regioduno diſtante, ebullit. Eſt equidem parva Drifelda veteri clara monumento Ealfridi literatiſſimi regis Northabrinorum egregiè à Beda laudati. Secundus Oſtroburnæ oritur. Tertius Emmeſvelæ erumpit. Coeunt autem tria brachia ad Drifeldam, & uno alveo feruntur. Tunc *Hullus* prata Fibrolegæ vicina irrigat. Fibrolegani fluminis commoditatem ſentientes, olim, facta foſſa, partim ad ſe deduxerunt. Unde naviculas Regiodunum jam ducunt, & reducunt.

Hullus à prædicto loco feſtinatio-

ne

ne quadam Regiodunum petit, & paulù inferius in Abrinum æstum præceps devolvitur. Hic ad coronidem aliquid subjiciam. Historia Britannica, quæ vulgò circumfertur, Humbri fluminis meminit. Et fama ex historia nata docet, nomen fluvio inditum à nescio quo Humbro rege, de quo vates quidam hos versiculos scripsit.

Dum fugit, obstat ei flumen, submergitur illic,
Deque suo tribuit nomine nomen aquæ.

Beda etiam, & chorus omnis Saxonicorum scriptorum Humbri nomen familiare habent. Sed ubi interim oritur Humber? Constat Humbrum eum esse æstum, quò Ilurus fluvius, cujus nomen ex Iside, & Uro coalescit, pleno delabitur alveo: quò etiam Dunus, & Terentus confluunt. Humbri planè fictitium nomen est. Sed nec flumen aliquod in ea regione hujusmodi nominis, ut neque alibi, quod ego sciam, in Britannia. Est tamen in postrema syllaba corrupti nominis, videlicet *ber*, quod conjecturam non faciat levem, Aber Britanicum in Humber degenerâsse.

Ptolomæus

Ptolomæus ubi recenset nomina fluviorum Britanniæ, qui se in mare orientale exonerant, *Abi* fluvii meminit. Crediderim certè Abri, non Abi, in antiquis Ptolomæi exemplaribus scriptum: quanquam facilis ille quidem lapsus homini Extero, & Græco peregrinæ linguæ prorsus ignaro. Saxones fluminum ostia vulgari hoc vocabulo scilicet *Muthe*, quòd Latinè os significat, denotabant. **Eskemouth. Teignemuth. Derentemouth**, manifesto sunt exemplo. Britanni etiam ostia fluminum proprio designabant nomine: in hoc tamen à compositione Saxonum lege quadam sua discrepantes, quòd ostiorum appellationem fluviorum nominibus præponant. Hoc abundè liquet in Aber-daron, in Aber-Tive, atque id genus aliis multis. Est autem id propriè Aber Britannis, quod Muthe Saxonibus, quod Ostia numero multitudinis Latinis, quod Στόμα denique Græcis. Cogor igitur, judicio quodam, ulnis complecti mediis Aber Britannicum rectè cognitum, receptumque alibi, & Humbrum perpetuò repudiare. Excutiant rem exquisitè eruditi, & tandem dubio procul intellexerint A-

ber genuinum oſtiis fluviorum nomen, in Humber degeneráſſe. Hoc idem etiam, ut ingenuè id dicam quod ſentio, factum puto in Sabrina flumine, cui credula Cambricorum Scriptorum ſimplicitas ab Habrina puellâ ibidem demerſa nomen indidit, ut ex his liquet verſibus.

In fluvium præcip:tatur Abren.
Nomen Abren fluvio de virgine: nomen eidem,
Nomine corrupto, deinde Sabrina datur.

Ego neminem hîc cogo ut meæ ſubſcribat ſententiæ. Hoc interim, votis multis à candidis expetiverim, ut, repertis frugibus, non ampliùs glandium amore teneantur.

HUNDESDENA, vulgò **Hunſden**, ædes inter Catuyen chlanos,qui nunc Hertofordienſes, ſplendidiſſimæ. Eſt autem nomen à lingua derivatúm Saxonica.

Hunde, Latinè venaticus canis. *Dene*, val lis. Locus erat ditionis, ſi ſatis memini, Bohunorum,& Berneriorum: deinde etiam & Hauvertorum. Turris in ipſo ædium aditu

ſanè ſpectabilis. Thomas Hauvertus Dux Icenorum eius altitudinem ſuſpectam habens, ne ruinam pateretur, faſtigiorum graviſſima pondera detraxit. Turris verò humilior facta etiamnum decus ſuũ retinet. Poſtremò Henricus octavus Rex Angl. unicum hujus ſeculi in architectura lumen, facta cum Iceno permutatione, veterem ſtructuram expolivit, & novam, opus undecunque conſpicuum, addidit.

HURSTA à ſylva nomen accepit, nec aliunde ſe jactat, quâm à minaci caſtello. Ante autem quàm illud caput extuliſſet, impunè veniebant piratæ in portum Avonenſem, & ſinus in eo omneis impunè excutiebant. Perventum eſt paucis hinc annis ab hoſte vel ad ipſa urbis Avonduni, ſi diis placet, mœnia. Is navem ex controverſia onerariam magnam quidem, & precioſis mercibus refertam, abduxit, invitis civibus.

Non tulit hanc labem magni mens Principis alta.
Quin Hurſtam ſtatuit vindicis ipſe loco.

Hic qnoniam in Avonduni mentionem incidimus, lubet candidum

lectorem erroris admonere, qui frequentiuſculè occurrit in quorundam hiſtoriis, qui res geſtas Britanniæ ſcripſerunt. Confirmant enim, at nimium temerè, portum, qui Avondunum proſpicit, Hammonis olim vocatum fuiſſe nomine. Tum præterea,ne deſit errori veri ſpecies aliqua, Ducem neſcio quem Hammonem ſomniant eo loco pugnaviſſe, portuique appellationem dediſſe. Portum Hammonis hîc prorſus repudio, at Avonis facilè admitto: admiſſurus etiam, ut portus Ammonis aptè ſignificet Sabulovicum, vulgò Sandewiche.

HURSTELEGA Saxon: Hurſtelege, vulgò Hurſtley. Recentiores verterunt lege, quod locum Latinè ſignificat, in *le*, & *ley*. Sonat autem Hurſtelege Latinè ſylveſtrem locum. Erat ditionis Viſimonaſterienſis, unde veniebant monachi, tanquam ad coloniam, atque hoc quidem factum ab adventu Nortomannorum. Nam antè Hurſtelegæ leve nomen erat.

HUNFRIDUS filius Henrici 4. frater Henrici Quinti, patruus Henrici Sexti regum Angliæ, Dux Claudiæ, Comes Penbroci, & Cubicularius

rius prætereà Angliæ Supremus, excoluit tum juvenis, tum etiam senex virtutem, ut qui maximè. Hinc clarus domi, militiæque, & bonis omnibus gratissimus. Amavit præter cætera politas literas, quibus etiam impendiò invigilavit. Vidi ego libellum de rebus Astronomicis ab eo non infeliciter scriptum. Comparaverat etiam sibi ingentem planè veterum librorum thesaurum. Mecœnas ille quidem doctorum omnium, quos illis temporibus, vel Anglia, vel Gallia, vel Italia protulit. Testes sunt libri, quos Joannes Frumentarius Abba Fani Albani, & Capgrevus Augustinianus, ut alios Anglos omittam, ei dedicaverunt. Testes prætereà exemplaria antiquissima quidem illa, numero 129, quæ academiæ ad Isidis-vadum sitæ, inchoatâ ibidem longè pulcherrimi operis bibiliothecâ, liberaliter contulit. Id partim præstitit beneficio bibliothecæ Albanæ, partim amicorum opera libros ad eum ex Gallia, & Italia usque missitantium. De baltheo aureo, gemmis exornato, quod academiæ dedit, non vacat in præsentia pluribus agere. Favebat Aretino Italo, idque im-

penſè, illius cùm eloquentiam, tùm judicium acerrimum meritò magni faciens. Quo nomine per epiſtolas pollicitus eſt Aretinus ſe conſecratutum illi libros Ethicorum Ariſtotelis philoſophorum Principis, quos tum Latinos fecerat: id quod, quando quidem promiſerat, re candidè, præſtitit. Poſteà captus ſpe majoris prædæ, emittendos curavit Pont. Ro. nomine. Petrus Candidus, vir neſcio eloquentia, an eruditione ſuperior, non tulit Claudiano illuſtri viro fucum ab Aretino homuncione factum eſſe. Arrepto igitur calamo Aretinum non ſolum ingratitudinis, verum etiam perfidiæ quoque arguit. Et ne Hunfridus de literatis tam benè meritus inglorius eſſe videretur, tranſtulit in Latium Politiæ Platonicæ libros, ac, addita luculenta præfatione, opus undecunque terſum, elegans, ſplendidum, Hunfrido ſuo dedicavit. Plura de hoc tam claro Duce dicemus libro tertio de Viris illuſtribus. Hoc enim opus magna diligentia, cura, & labore congeſſimus, atque adeò jam in tomos quatuor digeſſimus, ne Britanniæ noſtræ, fama tot èruditorum, & elegantium ſcrip-

ſcriptorum deperiret. Quotus enim quiſque eſt hac noſtra ætate, vel inter eruditos, qui rectè norit quos literarum flores Britanniæ hortus protulerit. Certè, ut ingratitudinis notam multi in hac parte eluant, nunquam profectò deſidiæ maculam abſtergent. Hunfridus, Curiæ Eadmundi in publico conventu. 25. anno regni Henrici ſexti miſerrimè interfectus erat eo loco, quo Xenodochium Servatori ſacrum eſt. Polus Dux Sudovolcarum, homo invidioſiſſimus, atque idem ſordidiſſimus, carnificis partes agebat. Is autem adhærebat lateri Henrici Sexti *regis pii, at non perinde rerum humanarum experientis, & Gallo favens; à quo forſitan* pecuniâ corruptus erat, ita cum Principe egit, ut impetraret ab eo Andegaulam Gallo reſtituendam permutationis nomine, tanquam χρύσεα ἀντὶ χαλκείων Et quo minus hæc permutatio procederet, ſolus *Hunfridus* obſtitit, miſeratus tum ſimplicitatem Nepotis, tum publicũ cõmodum; Sudovolcus hoc videns fretuſq; nobilitate, popularibus ſuis, & fide ſervorum (erat enim in umbilico ditionis ſuæ) inſidiis cruorem inno-

centis, patriæ hoſtis fundendum curavit: Legi aliquando Hunfridum confic̄to crimine majeſtatis imminutæ apprehenſum fuiſſe à Bellomontano Comite Vicario, ac Equitum Anglorum Præfecto, conjuncto Duce Boccano, iniquo facti teſte. Hinc fama refert eum mœrore periiſſe, in Xenodochio Servatori ſacro. Refert hæc eadem ſuffocatum fuiſſe eum vi culcitram plumeam involventium. Ab eo tempore ſenſim decrevit Anglorum felicitas. Deus ipſe tanti ſceleris tandem ultor erat. Peſſimâ interiit peſſimus *Polus* morte, detruncato in littore Dorenſi capite. *Poli* genus omne concidit. *Hunfridi* fama, eruditio, fides, gloria etiam florent, perpetuoque florebunt.

HYDROPOLIS, vulgò **Dorceſtre**, urbs ad Tamam fluvium ſita: olim quidem Romanis nota, ut liquidò, non modo ex monumentis terrâ erutis, verum etiam ex numiſmatibus, apparet. Hîc ſi quis me roget cur urbi Græcum nomen attribuam, huic ego reſpondebo, Non potuiſſe nomen aut aptius, aut ſignificantius, facilè inveniri, quod decorum vocabuli ad plenum explicaret. *Hydôr* Græcum

bellè

bellè exprimit illud contractum *Dôr* Britannicum. **Cestre** sive Castre à Latina descendit origine. Attamen Saxones non hoc vocabulum locis tantum castris munitis, verum etiam & civitatibus, quanquam alterum hoc minùs proprium, attribuebant. Certe quantum ego ex idiomate Britannorum deprehendo, non habent vocabulum, quo significanter urbem appellent, Aliqui dicunt *Dinas* civitatem significare: at rationem nominis nullam reddunt. Alii dicunt *Cair* urbem esse, cum sit interim & Castrorum, & locorum omnium saxorum robore circumseptorum communis appellatio, descendens, ut egò arbitror, ab Hebræo fonte. *Alcair* urbs famâ apud Ægyptios notissima est. Saxones dicunt se habere suum *Stede*, sive State. At ego hoc nomen locis frequenter non admodum celebribus inditum scio, ut in *Polstede*, *Newstede*, *Hamstede:* at civitatibus nostris vel rarò, vel nunquam. Πόλις Græcum est, idem refert, quod civitas. Nihil igitur periculi si Græca Græcis cohæreant. Certè rectius hoc quàm Latina Græcis miscere, id quod manifestè in *Dorcester* apparet.

Birinus, de quo ſuperiùs ſcripſimus, liberalitate Cunegilſi regis Viſiſaxonum, **Dorcester** tunc opibus, & juſtis ſpatiis civitatem florentem in ſedem epiſcopalem accepit. Longo poſt tempore, regnante Gulielmo Magno, Remigius epiſcopus ſedem Lindum tranſtulit. Alexander verò Lindianus videns *Durocaſtri* deſolata eſſe omnia, collegium Canonicorum Auguſtinianorum ibi inſtituit.

I.

IBERI, gens famâ celeberrima, ſic dicti ab Ibero fluvio qui apud Cantabros oritur : unde & Iberia, quæ nunc Hiſpania. Ex Iberis ingens turba commigravit in inſulam quandam occidentis, cui nomen poſteà dedit. Noſtra ætas non Iberiam vocat, ſed Hiberniam vocabulo aliquantò recentiori. Poëtæ mentionem faciunt & Juvernæ, & Iërnæ, quæ verba, ut ego interpretor, Hiberniam, de qua nunc tracto, denotant. Sylveſter Giraldus, vir ſuo ſæculo inter literatos non parvi precii, ſcripſit Topographiam totius Hiberniæ, quam, comes Joannis, poſteà regis Angliæ, & vidit, & peragravit. Ille quidem diſtinctione operiâ tertia docet He-

berum

berum (niſi corruptè ſcriptum ſit pro Hibero) & Hermionem fratres, inſulæ imperium inter ſe diviſiſſe. Addit prætereà Borealem partem ceſſiſſe Hebero, Auſtralem verò Hermioni.

ITIUS portus, aliàs *Iccius*, & *Icius*. de quo Cæſar in commentariis, nunc **Calice.** De portu ut non dubito, ita facilè non poſſum adduci ut credam hunc eſſe locum, quem Latini autores Geſſoriacum appellant. Beatus Rhenanus liquidò probat ex antiquiſsima charta militari, Geſſoriacum eam eſſe urbem, quæ nunc Bononia dicitur. Unde breviſſimus eſt in Britanniam trajectus: Id quod periti rei nauticæ adfirmant. Quanquam nuper accepi, à Dori ad portum *Icium* breviſſimum eſſe tranſitum, quod tamen non temerè adfirmo. Legi aliquando Anglum quendam tempore Henrici ſecundi delatum in Icium portum locum curioſè colluſtrâſſe, recedentemque dixiſſe, Futurum aliquando, ut illinc flagellum enaſceretur, quod vel perpetuùm Gallos urgeret. Paulus Aemilius unicum eloquentiæ Romanæ noſtro ſeculo decus, cujus floribus, quantum

da

ad res Gallicas pertinet, Polydorus hiſtoram adornavit ſuam, ſcribit 7. hiſtoriæ Gallicæ libro, Philippum Bononiæ Comitem *Itium* munivisse. Eadveardus, à Gulielmo Magno ejus appellationis Tertius, longâ obſidione urbem expugnavit, expugnatam auxit, auctam de integro munivit, & munitam conſervavit. At Henricus Octavus, unus inſtar multorum, tantum munitionis, tantum ſplendidæ ſtructuræ, tantum apparatûs militaris urbi contulit, ut gloriam Regum omnium, qui illic dominati ſunt, ſuperaverit, & multis quidem nominibus.

ISCA fluvius, vulgò **Eske**. Oritur in Scotia, delabiturque in æſtum Soluathianum, aliàs **Sulwath**. Vadum, ad quod nuper pugnatum eſt inter Anglos & Scottos, Sandiſica appellatur. Perpetuò meminerint Scotti ſanguinis ſui eo loco effuſi, & turbæ nobilium virorum captæ.

ISIS fluvius, Britannicè **Iſe**, Saxonicè **Ouſe**. Tres ſunt in mediterraneâ Angliæ parte hujus appellationis celeberrimi fluvii, quorum qui primus, *Iſidis vadum*, vulgò **Oxford**: Sed corruptè pro OUSEFORD Alter verò, Boccinum nobile oppidum,

dum, alias **Bukkenham**, cui nomen à damis maſculis inditum, alluit: Tertius, conjugio Uri nobilis, Iſurovicum, quod & Eboracum, alluit. Sunt & alii in Britannia fluvioli ejuſdem nominis, quos brevitatis ſtudio in præſentia omitto, contentus tantum prædictorum originem compendio quodam repetere.

Iſis, fluviorum rex oritur in Coteſuoldia ſpacioſa admodum Claudianæ gentis planitie, plus minùs mille paſſibus ab oppidulo, cui nomen Tetocuria, alias **Tetbyri**, nec longius à Foſſana via, ut inter alios multos teſtatur Maildunenſis quidam monachus, qui Eulogium hiſtoriarum ſcripſit. Scio aliter ſentire, & ſcribere Polydorum virum multis nominibus clariſſimum. Nam originem fluvii attribuit parti limitaneæ, quà Coteſuoldia Vincelocomum penè attingit. At nihil minus, quàm nominus loci meminit.

Novi Pennocum argum Haileſianæ ditionis, amniculique fontem vicinum. Sed ortus *Iſidis* eo planè non eſt loco. Gaudebant Haileſienſes ſuum agrum, nobilem Iſidis origine reddere. Ego quidem ingentem

nu-

numerum ſcriptornm tractãtium res Britannicas diligenter excuſſi. Inventus tandem unus, aut alter, obſcuræ notæ ſcriptor, qui Polydoro in hac parte ſubſcriberet.

Utinam Polydorus tam oculatus fuiſſet teſtis in rebus Britannicis, quàm interim eſt terſus, nitidus, elegans. Næ ille tum exegiſſet opus immortalitate planè digniſſimum: modò & eâdem operâ cognitionem utriuſque linguæ, videlicet Britannicæ, & Saxonicæ tanquam ad coronidem adjeciſſet. At ille interim laudandus plurimum, qui domi ſedens, & numeroſo veterum Autorum de rebus in Britannia geſtis ſcribentium præſidio deſtitutus, præſtitit in tanta anguſtia, quanta potuit alius quiſquam maxima.

Hæc ego de Polydoro modeſtè ſatis, ut arbitror, & candidè retuli, quem interim apertè de me malè loqui, & ſentire certò ſcio, id quod ſuſque deque fero. Nec enim quicquam eſt cur Italum cenſorem antiquitatis, gloriæ, majeſtatis Britannicæ iniquiſſimum metuam. Dies tandem lumen tenebris afferet, & veritas erecta ſuo prænitebit faſtigio, etiamſi

Ur-

Urbinas, vel ad ravim usque reclamiset. Sed ad *Isidis* cursum redeo.

Hic fluvius, paucis à fontibus progressus miliaribus, Covi Berchelegani amnem in se recipit. Sic auctus, cursum continuat, ac Corinum fluviolum antiquâ fama clarum, à quo Corinium urbs Dobunorum prima, aliàs *Churnecester*, corruptè **Cirencester**, corruptiùs **Cicestre**, dicta est. Tum pleno petit alveo Crecoladam, non insignem olim, ut vulgus indoctum somniat, Græcanicis scholis. Inferiùs paulò allambit Aquædunum, vulgò *Aeiton*, castellum nobilissimi Stipiticii, alias **Zouche.** Deinde etiam & Lechenladam, ac continuò Joannitium pontem, locum inter prata humilem, & aquarum copiâ pressam intersecat. Hinc Rodecotanum pontem, avicularum nidum notissimum, penetrat, Novumque pontem, ac insulam, aliàs *Egnesham*, & *Einesham*, ab Ealmero Coriniorum Principe olim illustratam. Postremò divortium patitur, ac in cornua divisus, hâc Botelegam, & Hinchesegam, trajectu celebres, petit: illàc Deilocum, aliàs **Godestow**; rursus in brachia fractus, quæ paulò inferius, facta insula,

insula, coëunt, ambit, & sui nominis insulas, ac urbem literarum cognitione super æthera notam invisit. Credas data opera sic in insulis lusisse *Isidem*, ut loci cum amœnitate, tum celebritate urbis captus, cursum, alioqui rapidum, spectandi gratia, remoraretur. Confluxus autem brachiorum cernitur loco palustri non longè admodum ab *Isidis vado* dissito. Quod reliquum est defluxûs, *Cygnus* me tacente *Isiacus* quærentibus, ut est totus candidus, ac facilis, abundè ac lucidè ostendit.

Nunc alterius Isidis decursum brevi oratione perstringam. Oritur prope Stenum ubi olim villa Murolegi, deinde Braii, & Sannæi; ac defluit Brachilegam, quondam nobile Avoniæ mediterraneæ oppidum, quod Latinè Filicetum sonat. Hinc præpete lapsu Boccinum, vulgò **Buckkenham**, unde & regio vicina Boccinia, pervenit. Nec contentus nomen alicujus fluminis conjugio mutare, Stratfordam Stenicam, Neoportum Paganellicum, ac Budefordam antiquum famâ Emporium petit, ac omnem citus Provinciam ab eo dictam penetrat, quousque per-

perventum sit ad Ernulphi curiam, aliàs **Einsbyri**, Forum non infrequens, quod nunc Fanum Neoti appellatur, situm verò in ipso limine Venantoduniæ, aliàs **Huntendune-shire.** Deindè jam profundus, & vagus Gumicastrum antiquâ nobile famâ, & monumentis insigne Romanorum; Venantodunum etiam, à qua urbe, latè circumjacens regio nomen accepit; ac Slepam, quæ & Fanum Ivonis Persæ, allambit: hinc dextrum latus Anguillarianæ Insulæ, aliàs **Elig**, auctus Granta flumine; hinc sinistrum, Avona tumidus recepto, implicat: Tum verò in cornua dividitur, Fennicolas perlustrans. Denique cornibus ferè omnibus ad unum rursus alveum recurrentibus, Linum celebre Emporium mercatorum, terra marique advenientium, perpetuo beat officio; ac tandem Oceano se committit.

Restat tertii Isidis cursus ab ipsis fontibus ad ostia deducendus. Quare operæpræcium erit primùm Uri fluvii sinuosos Mæandros describere, ut postea nomine, & alveo juncti, uterque suis eniteat coloribus. *Urus* extima parte Richomontaniæ provinci-

olæ Brigantum Occidentem verſus oritur. Nomen autem loco, ut quidam prædicant, Muſcomaria; ut autem alii volunt, Coterinus mons, quorum opinioni ego quoque accedo. Defluit per ignobileis pontes Bainum, & Aiſcaranum, ac aliquanto inferiùs Ventolacenſem pontem arcubus inſignem alluit, deviuſque ſtatim Mediolanum, olim caſtellum Radulphi filii Ranulphi, relinquens, Urivallem locum ſui nominis vicinum petit, pontemque Childegramenſem. Hinc per Maſſamenſem pontem, Tanfeldam olim Marmioniorum caſtellum & Nortobrigum, impetu quodam delabitur, Ripodunum in Schelli ripa ſitum rauco ſalutans murmure. Tum verò Vicanum pontem paulo inferiùs ſitum penetrat, ac Iſurium, prælato Iſidis nomine, venit. Ptolemæus, ubi de Brigantum urbibus loquitur, inter alias Iſurii meminit. Antoninus etiam Iſuriam Brigantum celebrat in Itinerario ſuo. Concidit autem eo tempore, quo Danica vis totam ferè Angliam ferro, & flammâ devaſtabat. Nunc ſeges eſt, & villa ruſtica ubi Iſurium fuit. Rudera murorum, & numiſmata Romano-

rum

tum hîc frequentiusculè ab aratris eruuntur. Nomen loco nunc Aldburg, quod Vetus Oppidum significat. Pons Burgensis ad Tudeladum amnem (celebris conflictu, quo, teste Gulielmo Pachenduno illustri scriptore, captus est Thomas Comes Mediolanensis) ab Aldeburgo non longè distat. In campis huic admodum vicinis extant quatuor Pyramides ex solido saxo, Romanorũ, ut quidã indicant, Trophæa. Stant autem ad lævam viæ Vetelingianæ, sive, ut alibi lego, Eathelingianæ, ut nomẽ à nobilitate sumãt, versus occidentem, quà itur à Burgensi ponte Luguballiam. Hîc unum est, quod me implicat arcto nodo. Nam sunt ex indigenis qui prorsus adfirment Isidem, aliquantò inferiùs Burgensi ponte, Urum in se recipere, quod mihi quidem non sit verisimile, cum antiquitùs *Isurium*, ut manifestè ex vocabulo colligere licet, utriusque fluminis nomen præferat. Minora verò flumina majorum nomina subinde concipere, non tam in *Isuro*, quàm in Tamesi liquet. At à defluxu fluvii per Burgensem pontem longissimo jam tempore *Uri* nomen, dum plebs brevitati studet, omninò sublatum periit, & Isis, prima dictionis com-

compositæ pars, integra mansit: ita tamen ut pro Ise, vulgò **Ouse** appelletur. At si quis penitiùs excusserit Etymon hujus nominis *Yorewike*, quod contractè **Yorke**, intelliget quidem illud nomen ab *Isurewik*, retenta prima literâ, abjectâ verò secundâ, & tertiâ in o mutatâ, sumpsisse. Neque ego tamen interim *Eboracum* tollo, cujus jam frequens apud veteres mentio. Suo per me quisque utatur judicio, ita ut & mihi meum relinquant liberum. Unum hoc constat, Græcos, & Latinos peregrinæ linguæ voces, dum suæ linguæ decoro, & compositioni student, prodigiosè corrupisse. Quin nunc, quod reliquum est cursûs *Isidis*, expediam. A Burgensi ponte defluit Monachodunum, ubi in se recipit Nidum fluvium. Hinc properat *Eboracum*, reginam Britanniæ Aquilonaris urbem, ubi orientem versùs Fossam amnem Calaterii nemoris alumnum placido accipit alveo. Tum verò naviger, & Guersa fluvio dextrorsum auctus, Cauodam nobile archiepiscopi Eboracensis castellum alluit. Denique Urosullo, castello nuper *Perciorum* tum elegantissimo, tum splendidissimo sinistrâ longiusculè

giusculè relicto, Doruenta fluvio superbus comite, ad Abrum, alias *Humbrum* notum illi, Duno prætereà & Terento fluminibus celeberrimis hospitium petit: unde via ad Oceanum recta.

ISIDIS INSULÆ. Anglicè, *Ouseneye*, & Ousney. Hi mediamnes loci penè inglorii ante adventum Roberti *Oilii* Nortomanni, cujus ditionis tota Isiacorum Provincia, beneficio Gulielmi Magni, fuit. Ille autem eò, tanquam in secessum amœnissimum, à castello suo vicino frequentiusculè transibat. Erat autem Roberto frater Nigellus nomine, de quo fama non admodum multa refert. At eius filius Robertus nepos, & hæres Roberti primi, qui sine liberis obiit, vir maximi precii erat, cujus uxor Editha Forna, fœmina incomparabilis, *Isidis* insulas magni meritò fecit. Contigit aliquando, ut Picarum chorus arborem insidens Editham in insulis spatiantem consono quasi strepitu salutaret: quod cum frequenter, & uni illi, fecisset, augurio tacta, Radulphum Canonicum Fani Fredisvidæ consulit. Ille magnum in augurio pondus inesse respondet, ac Heroinam solici-

tè rogat, ut templum ibidem Servatori consecraret. Illa hoc idem à marito petit, & impetrat. Hinc fundamenta Cœnobii jacta, quod tandem crevit in immensum. Thomas Vicanius in annalibus suis hoc factum adfirmat, Anno Dom. 1129. Sic fama, sic gloria, sic honos Insulis partus. Multa debent igitur *Oiliis* Insulæ Isiacæ.

ISIACUS, possessivum ab *Iside* aptissimè derivatum: quo nomine non ineleganter appellabit aliquis accolam propter *Isidis-Vadum* habitantem. Defuit jam longo tempore aptum, elegans, & Latinum genti Vocabulum. Fas igitur sit mihi, per candorem & gratiam eruditorum, eam à bonis literis optimè audientem, Isiacos, nomine in hac parte novo, at interim apto & significanti, posteritati commendare.

ISIDIS VADUM Saxonicè *Ousforde*, & *Ousenford*, corruptè **Oxford**, Hic forsitan obgannient scioli, omnis antiquitatis & politæ literaturæ ignari, me corruptorem esse veteris linguæ Saxonicæ, quam illi interim qualis fuerit, ignorant prorsus. Per me vel ad ravim usque oblatrent, canum

stupidam

ſtupidam imitantes rabiem, qui Lunam nitidè elucentem, & nihil tale curantem, aſſiduâ inſectantur vociferatione. Non equidem ſcribo hujuſmodi tenebrionibus, contentus interim paucis, at candidis, eruditis, denique judicio valentibus placuiſſe.

De *Iſidis-Vadi* origine, multi multa prædicant: inter quæ hiſtoria circumfertur, adfirmans hanc Urbem olim ab amœnitate ſitus, *Belloſitum* dictam fuiſſe. Joannes Roſſus Verovicanus, accola Guidonici clivi, hinc edoctus, hoc idem affirmat. Cives urbem ſuam quàm illuſtriſſimam reddere cupientes Vortigerium Britannum, conditorem neſcio an inſtauratorem urbis, deprædicant. At quâ id faciant autoritate, luculentam non reddunt rationem. Hiſtoria rerum memorabilium, quam Academia Iſiaca religioſè ſervat, apertè pronunciat ſcholas famâ antiquitùs inſigneis à Græcolada (quæ rectiùs Crecolada, Lechelada, & Lathelada) fuiſſe Belloſitum tranſlatas. At quo tempore, quo autore, qua cauſâ id factum ſit, ſilentium planè ingens. Secutus eſt & Roſſus Verovicanus, vir majoris longè di-

ligentiæ, quàm judicii, hanc qualemcunque de scholarum translatione opinionem. Crecoladenses accolæ ripæ Isaicæ conservant nescio quos versiculos obscuros in Fano Sampsonis, hanc originem asserenteis, quorum, nisi me fallit memoria, hic primus est.

Postquam Pallas humi furiens prostravit Athenas. Reliqui verò exciderunt mihi, sed dispendio penè nullo. Isiacæ academiæ historia, prorsus nullam facit de Ealfrido mentionem. Sunt tamen alii scriptores, & fidei approbatæ, qui institutionem scholarum Isiacarum manifestè illi ascribant. Videtur hoc etiam Asserius Menevensis, tectè suppressò *Isidis-Vadi* nomine, significâsse. Sed is nec Græcoladæ, nec Lecheladæ, nec Latheladæ, vocabulorum merè Saxonicorum, ut neque transmigrationis, meminit, ne per umbram quidem. Quin ipsa verba autoris apponam, ubi de educatione filiorum Ealfridi regis Visisaxonum loquitur,

Eathelneardus omnibus junior, Ludis literariis divino consilio, & admirabili Regis prudentia, cum omnibus penè totius regionis nobilibus infantibus, ac etiam multis ignobilibus, sub diligenti magi-

strorum

ſtrorum curâ, traditus eſt. In qua ſchola utriuſque linguæ libri, Latinæ ſcilicet ac Saxonicæ, aſſiduè legebantur. Scriptioni quoque vacabant, ita ut antequam humanis artibus vires haberent, venatoriæ ſcilicet, & cæteris artibus quæ nobilibus conveniunt, in liberalibus artibus ſtudioſi, & ingenioſi viderentur. Et alibi, ubi de diviſione fortunarum Ealfridi agit, hæc ſcribit: *Tertiam partem ſcholæ, quam ex multis propriæ ſuæ gentis nobilibus pueris, & ignobilibus, ſtudioſiſſimè congregaverat, dedit.* Roſſus Verovicanus in libello de Academiis affirmat principiò tantum fuiſſe treis ſcholas in Iſidis-Vado, quarum prima Grammaticis, ſecunda Philoſophis, tertia Theologis conſecrata eſt. Haraldus Levipes, Danus, Angliæ rex, infeſtus tum civibus tum eruditis, *Iſidis-Vadum* incolentibus, quòd Danos nobiles fugienteis ad Fani Frediſvidæ pyramidem, conſilio Eadrici proditoris ſceleſtiſſimi occidiſſent, armatum militem eò miſit, qui urbem ſtrenuè diriperet, & collegia bonis artibus dedicata confringeret, ſcholaſticis hinc illinc metu fugientibus. Chronica Fani Frediſwidæ referunt *Iſidis-Vadum*, regnante Eathelredo,

thelredo, insignem accepisse cladem. Robertus Polenius, vir ad bonas literas natus, studiorum in *Isidis-Vado* resuscitavit, post cladem acceptam, alacritatem, tempore Henrici Belloclerici regis Angliæ. Hinc Polenius, Romanam urbem petiit, ubi & Cancellarii dignitate functus est. Non possum liquidò pronunciare an *Isidis-Vadum* muro fuerit cinctum ante imperium Gulielmi nothi, regis Angliæ. Illud constat Robertum *Oilium*, eius appellationis primum Castrum, quod olim fortissimum fuit, in ripis *Isidis* vel à fundamentis construxisse, Anno à Christo nato 1071. teste Thomâ Vicanio fidei optimæ scriptore. Nos ista, dum Antiquitati studemus, in gratiam *Isidis-Vadi*, memoriæ sacrosanctæ consecravimus. Exhibebimus autem de his fusiora, & lucidiora in libro de Origine, & Incremento bonarum in Britannia literarum, & in libro de Academiis.

L.

LIMENUS, fluvius, Britannicè *Limene*. Refert hoc nomen originem Græcam, quod pleno defluens alveo portum efficiat. Est enim portus, littus, sinus maris, Græcis λιμὴν.

Eadbertus rex Cantiorum Limeni meminit in quadam donatione facta, Anno Dom. 741. Chronica Fani Neoti de Limeno sic loquuntur [*Limenus* fluvius currit de sylva magna, quæ vocatur Andredeswalde. Habet autem ea in longitudine ab Oriente in Occidentem miliaria 120, & eò amplius in latitudine autem triginta.] Graius in opere, cui titulus *Scalechronicon* Andredesu ualdæ meminit, & Sigeberti regis Visisaxonum ab upilione ibidem interfecti· Henricus Venantodunensis, quarto libro historiæ de regibus Anglorum, hæc refert, ubi de Danis, fretus autoritate Mariani, agit: [Postea rediit in Angliam ille magnus exercitus cum omnibus rebus suis ad portum *Limene* cum 250. navibus, qui portus est in orientali parte Cantiæ, juxtà magnum nemus *Andredeslege*, quod centum & viginti miliaria in longitudine, triginta in latitudine continet. Egressi verò construxerunt castrum apud Apletre.] Hactenus Venantodunensis. Saxonibus id *Apletre* est, quod Latinis (Malus) nota arbor. Et quoniam in mentionem *Andredeswaldæ*, cujus apud Marianum clara est memoria, incidimus,

mus, lubet hic obiter significare Henricum Venantodunensem Andredescastri, urbis, ut ait, olim celeberrimæ, at ab Ealla primo rege Sudosaxonum funditùs eversæ, non sine honoris præfatione magnâ, primo historiæ suæ libro, meminisse. Nomen Limeni, nostris prorsus incognitum temporibus. Constat tamen eum fuisse fluvium, quem hodiè Rotherum vocant. Oritur autem in Argasio monte, non procul ab Aquædunensi saltu, aliàs **Waterdon**, loco Sudosaxonibus notissimo. Unde labitur vicinum in campum, cui nomen indit, videlicet **Rotherfeld**. Hinc Vicanum, aliàs **Hichingham**, petit, ac Robertinum pontem. De hoc vico recentiores quidam scribunt, de nomine nil dubitantes. At mea conjectura est, Rotheri pontem in Roberti pontem degeneràsse. A ponte Rotherino rectà decurrit Bodiamum, olim Dalenrigii, posteà Leuchenoriorum castellum. Deinde Noviodunum pagum, & Oxinegam, ubi trajectus, alluit. Postremò Apletream vasto defertur gurgite, ac mox aperto mari se committit.

LIMODOMUS vulgò **Limehouse**, cui

cui nomen à re inditum.

LOMITHIS, id est, sinus luteus, sive Lamithis, vulgò Lamehithe, notissimus Tamesinæ ripæ locus; de quo nihil antiquius legi, quàm quòd Canutus Fortis rex Angliæ, hîc inter convivia & pocula, ut refert Henricus Venantodunensis, libro sexto historiæ suæ, diem obiverit supremum. In confesso est, Archiepiscopos à tempore adventûs Nortomannorum in Angliam, hîc sedem habuisse. Balduinus, & Hubertus, archiepiscopi, nobile fanum Lamithi erexerunt, decreverantque Præbendarios, ut vocant, ibidem statuere. Durovernenses monachi hoc ægrè ferentes cum Romano Pontifice de Fano diruendo egerunt. Postremò, monachis victoribus, ruinam locus passus est, & quidem magnam. Palatium archiepiscoporum jam ad senium devergerat. Ecce præsto est Joannes Moridunus, & absterso senio omni, florem ac juventutem, renovato & aucto operi magnificè reddit. Hîc ego juvenis studio eloquentiæ & bonarum literarum totus conflagrans, Thomam Hovertum Principis Icenorum filium Latinè loqui industriâ, qua potui maximâ, perdocui.

LUGUBALLIA, Britannicè *Cair-luel*, corruptè **Carlile.** Hæc urbs ad Vetelingianam viam sita est, alluiturque à borea Aquæduno, & à meridie, Calodeva fluminibus non ignotæ famæ, quorum confluentiâ spectabilis paulò inferiùs urbe. At unde urbi nomen inditum à nullò hactenus discere potui. Conjecturam interim meam non gravabor publicam facere. Suspicor fluvium, qui nunc Aquædon, alias Eidon, olim dictum fuisse Logum, sive Lugum. Ballia à valle, V, litera in B, facilè mutatâ, originem sumpsit. Sunt & qui scribant vallia, non ballia. Familiare quidem est indigenis Aquilonaribus valles præposito fluminis nomine appellare, ut *Glindale*, *Weredale*, *Tivedale*, *Alandale*, *Rhidale*. Sic enim Luguballia Lugivallis erit. Nisi quis rectiùs appellationem ortam putet à *Lough* patrio vocabulo, quod lacum, aut stagnum significat. Abundat enim aquis Luguballiæ situs. Ptolemæus Luguballiæ corrupto nomine Lucopibiæ meminit, videturque eam genti Novantum attribuere. Meminit etiam hujus urbis Antoninus in suo Itinerario. Quo tempore Beda floruit, in precio hæc urbs quidem fu-

it:

it: nam & ejus mentionem 27. cap. libri 4. hiſtoriæ ſuæ facit. In libello quoque, quem, de Cutheberti vitâ, carmine & proſâ ſcripſit, honorificè de Luguballia hæc prædicat: *Ecfridus rex ad Luguballiam civitatem, quæ à populo Anglorum corruptè* **Luel** *vocatur, venit ut alloqueretur reginam, quæ ibidem in monaſterio ſuæ ſororis eventum belli expectare diſpoſuit. Poſtera autem die deducentibus eum civibus prodiit; ut videret mœnia civitatis fonteque in ea miro quodam Romanorum opere extructum.* Hæc ille.

Concidit autem Luguballia calamitate Danici belli, & deſerta mœrebat totos ducentos, & eo amplius, annos. Aluredus Fibroleganus hiſtoriographus, ſuo ſeculo clarus, ſcribit hanc urbem inſtauratam fuiſſe ſexto anno imperii Gulielmi Rufi, Regis Angliæ. Prædicat hoc idem Hovedenus. Adjicit Venantodunus, Gulielmum Rufum regem, colonos ab Auſtro huc miſiſſe. Nec deſunt qui ſcribant Flandros quoſdam diluvio ſuis ſedibus pulſos, ab Anglo, tanquam colonos, huc miſſos, qui & poſteà, ne quid cum Scottis commune haberent, Penbrocum tranſlati ſunt ut Roſ-

Rossos rebelles perdomarent: id quod fecerunt, teste Sylvestro Giraldo.

M.

MAUDITI-castrum, vulgò **Saint-Mawes.** Erat autem Mauditus ex Hibernia ortus, &, ut ferunt, episcopus. Vixit parcè, ac duriter, sanctitatis nomine clarus, non longè à Falensi portu, ubi nunc villa piscatoria, & Fanum illius nomini consecratum. Incolæ ostentant, in cœmeterio fano adjacenti, cathedram ex solido saxo, qua frequenter sedebat, fontemque superstitione celebrem. Forma castri in ipsis portûs faucibus pene orbicularis est, & situ subsidet, ut serpentes ærei certiùs irrumpenteis feriant hostes. Tresrius qui structuræ castri præfuit, vir ad bonas artes, & humanitatem natus, tum prætereà amicus, & summus quidem meus, à me flagitavit, ut latè quadratis saxis insignia Henrici octavi nunquam satis laudati, & Eadvcardi Principis incomparabilis, ferentibus, paucos opportunè versiculos affigerem, quibus altè insculptis posteritas nobile tanti Regis opus meritis extolleret præconiis. Feci quod voluit. Tali autem amico quic-

quicquam pernegare planè religio fuiſſet. Accipe, candide lector, Inſcriptionum notas. Prima ſic habet. Henricus octavus, Rex Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ invictiſſimus, me poſuit præſidium Rei publicæ, terrorem hoſtibus.

Secunda inſcriptio.

Semper honos, Henrice, tuus, laudeſque manebunt.

Tertia.

Imperio Henrici naves ſubmittite vela.

Quarta.

Gaudeat Edvardo Duce nunc Cornubia felix.

Quinta.

Exprimat Edvardus fama, factiſque parentem.

Hæc nos, in Henrici octavi Regis incomparabilis gloriam, æternitati conſecravimus.

MEDIAMNIS, vulgò *Medemenham*, monaſteriolum Bernardinorum, quod Iſiburnam Bedanfordanam, alias **Duſeburne**, parentem agnoſcebat.

MONS-ACUTUS, vulgò **Montegue**, nomen loci apud Gallos celebris: unde & nobiliſſima ejuſdem appellationis

tionis apud Anglos familia originem duxit. Richardus Burdegalensis Rex Angliæ gloriam Montis-acuti, alioqui claram, clariorem reddidit, Severiani Comitis titulo adjecto, Anno ejus Imperii 21.

MONS DIVES, Gallicè **Richemont**, urbs famæ conspicuæ, à qua & regioni, quam possidet, nomen.

Brigantes olim hîc sedes habuêre, utpoté cultores totius Isuriæ vulgò **Yorkshire**, cujus & hæc pars fuit, ut plurimum montana, at interim quà valles subsident fœcunda utcunque, fluviisque irrigua, videlicet Vro, Suala, & Covero. Gulielmus nothus rex Angliæ, dum Eboracum civitatem ejus imperio non audientem obsidet, Alanum nepotem suum Comitem Britanniæ Continentis, Matildâ reginâ exorante, hujusmodi illustravit Donatione: *Ego Gulielmus, cognomine Bastardus, rex Angliæ, do, & concedo tibi nepoti meo Alano Britanniæ Comiti, & hæredibus tuis in perpetuum omneis villas, & terras, quæ nuper fuerunt Comitis Eadwini in* Eborashirâ, *cum feodis militum, & aliis libertatibus, & consuetudinibus, ita liberè, & honorificè, sicut idem Eadwinus ea tenuit. Data in* ob-

obſidione coram civitate Eboraci. Captâ, ſpoliatâ, & incenſâ urbe Brigantum dominâ, ac gente in poteſtatem Gulielmi redactâ, Alanus vir maximi animi, ſtudens provinciam acceptam ſolidè ſibi conſervare, caſtrum, juxta **Gillingham** villam ſuam, fortiſſimum extruxit, quo ſe muniret contra impetus non modò Anglorum fortunis ſpoliatorum, verum etiam inſultus Danorum. Operi autem abſoluto *Richemontis* nomen quodam conſilio inditum eſt, vel à loci magnificentiâ, vel à caſtro Britanniæ continentis aliquo ejuſdem appellationis. Rodolphus Dicetenſis in hiſtoria ſua meminit *Richemontis*, caſtelli Armoricæ regionis. Ego cum, annis ab hinc aliquot, avidis hoc caſtrum oculis colluſtrarem, videremqne ambitum urbis intra mœnia ipſa exiguum eſſe, cœpi cogitare urbem ſenſim creviſſe in extima Caſtri area, quod tamen non refero tanquam cognitum. Nunc ut ſplendor, & gloria Comitum Richomontanorum fuſiùs eniteant, operæprecium duco eorum ab origine ſtirpem repetere, & ſerie quadam ad ſæcula recentiora perducere. Eudo Comes Britanniæ continentis, Gallofri-

di filius, tres genuit fillos, Alanum Ruſum, aliàs Fregaunt, Alanum Nigrum, & Stephanum, qui ſingulatim, eo mortuo, Britanniæ præfuerunt, & Richomontaniæ. Uterque Alanus ſine liberis periit. Stephanus verò filium Alanum nomine genuit. Hîc autem Conanum hæredem reliquit, cui nupſit Margareta Gulielmi Scottorum regis filia, peperitque ei Conſtantiam, poſteà conjugio Gallofridi filiiHenrici ſecundi regis Anglicæ,Felicem. Genuit Gallofridus Arturium, quem Joannes rex Angliæ, ejus patruus ob metum, ne Angliæ regnum jure ſuo peteret, inſidiis, ut quidam ſcribunt, interficiendum curavit. Conſtantia ſecundò nupſit cuidam Rodolpho, à quo adulterii crimine infamis divortio mulctata eſt. Hinc tertiò nupſit *G*uidoni Tearcho, & ex eo peperit Adeliciam, quæ Petrum Malo clericum in conjugem accepit, & ei peperit Joannem. Joannes filius Joannis Comes Richomontaniæ accepit in uxorem Beatricem, filiam Henrici tertii regis Angliæ, quæ maritum Arturio, Petro, & Joanne parentem fecit. At Joannes pater, ultimus erat Richomontaniæ Comes ex

ſtirpe

ſtirpe Alanica, cujus ſi quem juvat antiquitatem, quæ Eudonis imperio præceſſit cognoſcere, legat Gulielmum Gemeticenſem, rerum Nortomannicarum illuſtratorem. Recentiores Richomontaniæ Comites omitto brevitatis ſtudio, hac lege tamen, ut illos in memoriam redigam in Opere quod de Nobilitate Britannica, diis vitam mihi fortunantibus, in Procerum gratiam propediem ſcripturus ſum, & editurus. Intereà *Richomontaniæ* valedicam.

MORINI, gens Gallicæ Belgicæ, quorum urbs celeberrima Tervana erat, quam ego potius Treventam nominarem à *Tre*, quod oppidum veteri Gallorum lingua ſignificat, & *guin* quod album, illuſtre, & ſplendidum ſonat. Morinorum meminit Cæſar in commentariis ſuis. Meminit eorundem Gratius poëta in libro de venatione, de quo Ovidius.

Aptaque venanti Gratius arma daret.

MORTUUS LACUS, vulgò Mortelake, villa longo quidem tempore archiepiſcoporum Durovernenſium, at nunc Regis, permutatione fundi facta, villa eximiè ſplendida.

N.

NAUTICUS sinus, Saxonicè Reatherhith: Locus olim nautis tantùm hospitium præbens; At nunc, quia urbi vicinus est, cœpit nitidis superbire villis, & sordes nauticas quasi contemnere. Sunt qui adfirment Henricum ejus appellationis Quartum, Anglorum Regem, hîc delituisse, ut medicorum operâ in lepra, quâ fœdè asperius fuerat, curandâ uteretur.

NEO-PORTUS, sive Novus portus, Anglicè Newport, statio carinis satis fida, ubi etiam & commodus in *Vectam* insulam aditus. In Neoportu emporium est, & unicum totius Vectæ, quod & eodem censetur nomine. Attamen, ut ego aliquando accepi, Medena oppido antiquum nomen erat.

NOVANTES, de quibus Ptolemæus, oram littoris Britannici occidentalem accolebant, ea parte, quà nunc *Lugovallia* Scottomastix illa floret, & Candida casa, quæ nunc Fanum Niniani, Gallovinorum sedes primaria, caput attollit. Non possum hic certè satis admirari, quid sibi voluerit Hector Boethius, *Scotticæ* scriptor

historiæ, cum Gallovinìam sedem *Brigantum* fuisse, contra communem tum Græcorum, tum Latinorum omnium consensum, affirmet. Ejusdem farinæ & illud Hectoris est, quo loco Dobunos, de quibus Ptolemæus mentionem facit, eam fuisse gentem scribit, quam nostra ætas vulgô **Darbeshiremen**, appellat. Notum est Corinium, eam fuisse urbem, quam Saxones **Churncestre** vocabant, & nostra ætas corruptè **Cirencestre**, & **Cicestre.** Sedes etiam Dobunorum primaria ibi olim fuit, ubi nunc pars Claudianæ, ad Cotevoldianum campum, provinciæ. Sunt & aliæ ejusdem notæ in Hectore maculæ, quas vulgus lectorum tanquam stellulas suspicit.

NVLLI-SECVNDA, novum ab excellentia operis nomen inditum loco, vernaculâ linguâ **Nonesuch** dicto. Hîc magnificentissimus Henricus Octavus tam eleganteis, tam venustas, tam deniq; splendidas erexit ædes, ut quocunq; prudens floridæ architecturæ æstimator, oculos converterit suos, has dixerit inter cæteras quascunque facilè palmam ferre. Quanta illic Romanæ antiquitatis æmulatio! Quantū speciosæ picturæ? quantum auri? quantum

tum denique omnis generis ornamentorum? Diceres cœlum eſſe ſtellis interpolatum. Floreat æternùm Princeps, qui nullis parcit impenſis, quo minus artificum ingenia, miracula rerum, mentes, atque oculos hominum ſua quadam majeſtate rapientia, exhibeant.

P.

PENDINAS, id eſt, caput montis, locus adjacens Falenſis portûs oſtiis occidentem verſus, ubi nunc ſtat Caſtrum in loco edito, non longè ab ædibus *Cheligrevi*, viri humaniſſimi. qui & ejuſdem Præfectus eſt. Cujus operis gloria, quanta quanta eſt, Henrici Octavi Regis propria eſt.

PETRO-POLIS, nunc *Peterburch*, at nomine antiquiori *Medeſhamſtet* Saxonicè dicebatur: cujus & loci Beda. *6*. cap. 4. libri ſuæ hiſtoriæ meminit. Erat autem in primitiva Merciorum eccleſia, in honore planè maximo. Operæprecium ergo originem monaſterii olim undecunque clariſſimi, vel ab ovo repetere. Qua parte non gravabor Hugonem Album rerum Petroburgi geſtarum luculentum planè ſcriptorem in ſuſcepti operis evocare partem. Fidem ille lectori faciet.

ciet. Ego verò, quod ille fusè scripsit, in compendiolum redigam.

Avona, sive Avena fluvius, qui vulgò *Nene* pro **Avene** sublata A. capitali litera, & V. sequenti in N. versa, Petroburgum alluit, in cujus alvei medio, vorago quædam incognitæ profunditatis. Quo etiam & loco fons ebullit, cui nomen **Medeswell.** Cum verò Saxones in ripa fonti vicinâ ædes posuissent veteri nomini novum videlicet **Hamsted** conjunctum est, atque ita coaluit **Medeswelhamsted**, quod nomen longo posteà servavit tempore, detruncata tantum brevitatis studio sesquipedalis vocabuli syllaba media, ita ut pro Medeswellehamstede pronunciarent **Medeshamstede.** *Ham* verò domum; *Stat*, sive *Stet*, civitatem Latinè significat. Collucet autem in ipsis penè Girviorum paludibus. Girviorum meminit Beda. Paludes incolebant. Nomen Girviorũ nostro obscurũ seculo. Dicuntur hac ætate Fennicolæ. Appellationem accepêre Girvii à *Gyr* Saxonico vocabulo, quod Latinè paludosum, & altè luculentum locum significat. Hactenus de loci nomine.

Nunc reliqua ſtrictim dicemus: Penda, rex Merciorum, ſive Mediterraneorum Anglorum, reliquit treis filios *Peadam*, *Wolpherum*, & *Ethelredum*, quorum ſinguli eo mortuo regno Merciorum præfuerunt, id quod confirmat Gotcelinus Bertinianus in vita Milburgæ virginis. *Wolpherus* deteſtatus impietatem, quâ nondum Chriſtianus Wolphadum, & Rufinum filios ſuos, Chriſto à Ceaddâ initiatos, conſilio Verbodi è medio ſuſtulit, monaſterii fundamenta ampliſſimi *Medeſhamſteda* jecit, quod Deo Optimo Max. & Petro conſecravit, unde *Petriburgus* nomen loco poſteà inditum, ac Saxulphum religioſis præſidem ibidem ſtatuit. At imperfecto obiit opere. Ethelredus eius frater unà cum ſororibus ſuis *Chineburga*, & *Chineſwitha* incepto operi manum ſupremam addidêre. Longo pòſt temporis intervallo Dani, gens piratica, à boreali littore toto miſerè ſpoliato, in mediterraneas Angliæ partes pergraſſati ſunt, ac inter infinita alia crudelitatis exempla *Medeſhamſtatenſe* monaſterium totius Britanniæ facilè primum, funditus everterunt. Hæc rerum humanarum eſt viciſſitudo. Au-

ſim

Ausim pronunçiare, exceptis tantum Judæis hominum omnium fæcibus, nunquam uspiam terrarum fuisse gentem unam, quæ majorem alteri calamitatem intulerit, quàm Dani Anglis. Clades illa miseros flagellabat spatio ducentorum, & penè quinquaginta annorum, quam quartam Britanniæ plagam fuisse scribit Hovedenus in libro Annalium, ita ut præcesserit Romana, Pictica, & Saxonica. Eadgarus tamen monarcha Anglorum, utcunque immunis erat à Danicis irruptionibus. Quo tempore *Ethelwolwoldus* Philomonachus, episcopus Ventæ Simenorum cum Principe suo ita egit, ut ille miseratus loci desolationem, erat enim tum temporis stabulum pecoris, novi monasterii fundamenta ingentia ibidem poneret. Aldulphus etiam Eadgari Archigrammateus luculentissima operi dona contulit, ductus justa pœnitudine quòd filius, quem unicum habebat, ab eo, & uxore, somno, & vino gravatis, suffocatus fuisset. Factus hic posteà *Aldulphus* primus abba *Petroburgensis* cœnobii instaurati, & tandem archiepiscopus Isurovicanus. Deinde *Eadgarus* ædificato novo oppido diploma

loma Emporii contulit. Quid multis? Eò divitiarum, ſplendoris, famæ, magnificentiæ, deniq; gloriæ accrevit *Petropolis*, ut Chryſopolis à multis appellaretur, quod nomen Saxonicè ſonat **Gildenburch**. Vicerat iam Gulielmus Nortomannus, & Imperio Angliæ potitus eſt. Ecce, *Chryſopolis*, tot congeſtis multorum annorum ſpatio opibus, præda fuit Herevardo Anglo, ac Danis Anguillariam inſulam, aliàs *Elig*, vi defendentibus, & Gulielmo regi obaudientibus. Juſto mihi hoc factum videtur Dei judicio. Nam monachorum ſaltem bonorum partes fuerant, tantos in eleemoſynā theſauros à piis erogatos non ſordidè ſibi conſervare, verum largâ manu opportunè, & in loco, pauperibus diſtribuere. Meminerint igitur eccleſiaſtici, vel perpetuò, ſordium, hoc exemplo admoniti. *Turoldus* Nortomannus beneficio Gulielmi Victoris, cujus & nepos, ut quidam ſcribit, erat, Abba tum Petropolitanus, facinoris Herevardini admonitus, Stenoforda urbe relicta, ad ſuos armato milite, ut fortem decuit Abbatem, cinctus rediit. Tum verò partim diſpendio rerum monaſterii, & oppidi incenſi, partim

etiam Anguillarianorum vicinitate vulneratus, ut piscis ictus, sapuit; ac castello sui nominis Gallicè *Monturold* dicto, strenuè erecto, futuræ prospexit cladi. Hucusque ut plurimum ex historia Hugonis Albi. Henricus Octavus rex potentissimus splendorem novum *Petroburgo*, jam dignitate episcopi illustrato, contulit.

PETRUS RUPINUS, Gallicè *de la Roche* dictus. Hic fuit Ventæ urbis Simenorum episcopus tempore Henrici tertii Regis Angliæ, homo tam invidiosus, quàm qui unquam maximè fuit. Hic erexit, Londini in suburbio, cui Sudoverca nomen, Xenodochium. Porrò in Avonia meridiana instituit alterum xenodochium, eo loco, quo stat oppidum in ostiis Portûs magni, cujus Ptolemæus meminit. Instituit etiam duo cœnobia, unum *Tichefelda*, alterum *Letelega*, quæ vulgò **Netely**.

PLACENTIA, Gallicè *pleasaunce*. Nomen palatio ab Hunfrido Duce Claudiano instaurato, à loci amœnitate inditum, quod modò periit, resuscitata veteris Grenovici memoria. Has ædes Hunfrido mortuo coluit Ead-

adveardus eius appellationis ab imperio Nortomannorum Quartus. Cygnus de hac *Placentia* magnificè perſonat in melliſta ſua *Cantione*.

PONTES, numero plurali, Oppidum, ut ego conjecturam facio, quod Saxones *Read'ge*, & Reading, ſic enim in vetuſtiſſimis exemplaribus ſcriptum invenio, ſua lingua vocabant. Antoninus Pontium meminit. Quanquam miliariorum numerus qui in Itinerario elucet à *Pontibus* Londinum, non convenit Readingo. At ego experientia didici corruptos jam eſſe in Antonino numeros, & Alaunodunum vicum, qui nunc Maidenhead, & *Uxinum-pontem*, ac *Colunum* Saxonicè *Colunbroke* corruptè Cole=broke, recentioris memoriæ eſſe, quàm ut *Pontium* referant antiquitatem. Et eo loco tantum nominat urbes, ac celebris notæ oppida: cujuſmodi, niſi Redingum, recta viâ nullum à Cunetione, aliàs Marlebyri, Londinum. Reading nomen, meo quidem judicio à copia, & confluxu aquarum apud Saxones cœpit. Et hujus nominis pagus eſt ad Limeni, aliàs Rotheri fluminis, ripam, qui Cantios à Sudoſaxonibus ex parte diſterminat.

Flu-

Fluvius verò Readingum interſecans, Romanis Cunetio, Saxonibus **Kenet** dicitur. Oritur autem in Viltugiana provincia ad radicem tumuli, terræ in uſus bellicos olim egeſtæ, cui nomen Seiburgus. Hinc profluens, Cunetionem celebre ſui nominis oppidum, *Hungrefordam*, Spinas aliàs Neocuriam, ac Readingum alluit, ac mox in Tameſim delabitur. Hæc confluentia aliquid facit ad nominis etymon. Idem præſtat & Cunetio, qui antequam oppidum penetret, in cornua ptopter Beram villam ſplendidam, ſe diffindit, ac majori alveo per pontem qui Readingi eſt ad meridiem defluit: minori verò quem Sacrum-amnem vocant, borealem oppidi partem alluit, ac mox coeuntibus cornibus, fit unus alveus. Huc etiam accedit, quòd & illa duo brachia rurſus divortiis quibuſdam vel in medio ludunt oppido, ac inſulas planè amœnas efficiunt. Poſtremò neque hoc alienum à nominis ſignificatione. Saxones rivum *Rhe* communi appellatione vocant, & ſubinde ſcribunt *Hrie*. Hinc *Rhegate*, id eſt, rivi curſus; *Overrhe*, ultra rivum; *Rheford*, rivi vadum; *Rhidune*, oppidum

dum prope rivum; *Suderhe*, ad meridiem rivi: unde & provinciæ nomen, quæ australi Tamesis ripæ adjacet. *Readingi* primus, quod ego sciam, Asserius Menevensis illustrem in Annalibus suis mentionem facit, ac sui collaudat Ealfridi regis Visisaxonum virtutem, qui Danos aperto marte eò in castellum fugavit. Hujus castelli nec rudera, nec aliqua certa hodie extant indicia. At platê Castellanæ nomen in memoria, quò itur via publica ab hoc oppido ad Spinas occidentem versus. Constat ex historia Roberti Beccensis, Henricianos pessum dedisse castellum, quod Stephanus Tyrannus Readingi firmaverat. Ealfritha, secunda regis Edgari uxor, pœnitudine ducta, quòd privignum Eadveardum regem adhuc impubetem occidendum insidiis curavisset, monasterium virginibus sacrum Readingi instituit, eo, ut fertur, loco, quo nunc Fanum Mariæ in precio est. Henricus ejus appellationis primus cœnobium monachorum ad orientem posuit locum sepulturæ suæ, cui contulit Virginum prædia, ac latifundia tum collegii Chausegani, tum monasterii Leonis.

PON-

PONTIFICES, Magiſtratus, nomen à re ſumens, videlicet Pontibus vel conſtruendis, vel reficiendis: cujus generis ſunt præfecti duo Londinenſi ponti, habentq; in Sudovercano ſuburbio domum ampliſſimam, utpote armamentarium rerum ad tantum opus pertinentium. Rodolphus à Diceto in ſua refert hiſtoria Petrum de *Colechirch* ſacrificulum jeciſſe prima fundamenta novi pontis. Sed erant illa levia. Quare regiis, & civicis accrevit poſteà opibus. Hîc, candidi lectores, obſtrepit moleſta ſciolorum turba, cujus & unus obſcurior reliquis, homo notioris loquentiæ, quàm eloquentiæ, & μεγαφίλαυτος, me fœdè in enumeratione Arcuum Londinenſis Pontis erraviſſe aſſerit. Incuriam in qua parte meam, cenſor ſcilicet acutus, idemque rarus, convellit, lancinat, lacerat etiam pro imperio, ſi diis placet, ſuo. Cui ego tantum in præſentia, aliàs opportuniùs ejus intolerabilem malè judicando arrogantiam preſſurus, & conculcaturus, reſpondeo: Pluris valet oculatus teſtis unus, quàm auriti decem. Civis Londinenſis ſum, nec me patriæ pœnitet meæ. Speroque aliquando futurum,

ut nec illam ſui qualiſcunque pœniteat alumni. Edico tibi, malè conciliate Geta,

Nulli nota magis domus eſt ſua, quàm mihi certè
Omnia Londini ſunt monumenta mei.

Fac periculum in eruenda penitiori illa antiquæ urbis noſtræ celebritate. Doctior hoc nomine, niſi te diſcere ſuppudeat, forſitan evaſeris me autore. Quin Pontis cauſam perago? Cataractæ in ponte Londinenſi viginti, quà ſe ab auſtro in boream extendit. At arcus ex ſolido ſaxo incurvati tantum novendecim conſpiciuntur. Tabulatam illam, & planam Pontis figuram ex aſſeribus compactam, & machinis tractilibus, ſi uſus poſtulet, ſublevandam, ne aditus hoſti pateat, Arcum nec poſſum, nec volo, ſed neque per rationem debeo certè appellare. Sperabas, tu quidem magnum de me in hac re triumphum. At ego à te conceptam ſpem omnem illam, his verbis facilè tibi præripio.

Sis licet Antæus, Polyphemus, maximus Atlas,
Laurigeros noli de me ſperare triumphos.

I nunc Geta, & inter compotores tuos, viginti arcus Londinenſis pontis victor deprædica.

POLUS, illuſtris familiæ nomen, cujus ego talem fuiſſe originem à fide digniſſimis didici. *Michael Polus* humili loco natus mercaturæ operam dedit Regioduni, in ipſis Hulli fluminis ripis ſiti, ubi nobile emporium. Navigavit autem frequenter ad orientales urbes Germanorum, tantáque dexteritate, ſucceſſu, felicitate quoq; rationes omneis ſuas ſubducebat, ut brevi divitias ingenteis ſibi compararet. Hinc fama inclareſcere cœpit, & Richardo ſecundo Anglorum Regi non modo cognitus, verum etiam familiaris, & charus, atque adeò à conſiliis eſſe. Uffenfordiorum Sudovolciæ Comitum gloria, deficiente hærede maſculo, inclinationem patiebatur. Richardus, ſtudens Polo quàm gratiſſimus eſſe, illum Auſtralibus præfecit Volcis, anno regni ſui nono, & inter familiariſſimos habuit. *Polus* ubi perſenſerat ſe in flagrantiſſima eſſe apud Principem gratia, ſtrenue rem auxit, & indicia nobilitatis non pauca præ ſe tulit. Inter quæ illud vel palmarium obtinuit, quod

nullum non lapidem moverit, ut Regiodunum suum quàm clarissimum faceret. Constat oppidum, illius cum opera tum impensis, auctum insignium numero ædium. Nam tempore Eadveardi regis ab adventu Nortomannorum in Angliam tertii, Regiodunum oppidum piscatorium erat, solius Hulli præterlabentis, ut ego arbitror, tunc nomine gaudens. *Poli* ædes instar palatii adhuc elucent Regioduni, unà cum muris oppidi latericiis, quà Fanum Mariæ occidentem spectat. Prætereà duas alias conspicui decoris ædes in oppidi umbilico, & tertias ad Hulli ripam posuit. Nec sic contentus, egit cum civibus ut oppidum muro cingerent: id quod factum est. Locus, ubi lateres in muri usus cocti, Tegularius adhuc dicitur. Postremò à rege Richardo in civium gratiam libertatis diplomata exosculanda impetravit. Hactenus fortuna propitiam se parentem *Polo* exhibuit. Jam Richardi imperium, & majestas, civili turbata seditione, sensim decrescere cœpit; unde & Polus novus homo, idemque invidiosus unà etiam de-crevit. Princeps, volens nolens, coactus est nobilium instigatione pub-

publicum totius regni Conventum ad certum diem designare. Hoc consessu, *Verus*, Comes Isiacorum, & *Polus* Sudovolcarum, publico decreto, tanquam corruptores Principis, exulabant. Uterque Lutetiam Parisiorum petiit. Richardus, magno illorum tenebatur desiderio. *Polus* mutatam sortem ægerrimè ferens, obiit Lutetiæ. *Verus*, opes eò à Polo adductas invasit: atque hæc *Poli* finis. Filii ejus meliora tempora nacti patris hæreditatem acceperunt: & non longo pòst tempore Hæres ex asse, Ducis insignem sibi comparavit titulum. Tandem Eadmundus, imminutæ majestatis Henricianæ reus, se, ac nobilem unà familiam funditùs perdidit. Quin & hæc tragædia paulò ante à Lindiorum Comite ejus fratre natu majori bello interfecto, aut Terento submerso, orta est, patre nesciente, & crucem filiis imprecante.

PORTUNIA, Insula, vulgò Portland; sita est ad meridiem littoris Durotrigum non procul à Vagæ fluvii ostiis, unde tenui dividitur æstuariolo. Quà Oceano alluitur in montes consurgit, at meditullio plana est, ferax etiam frugis, graminis, ac peco-

ris; at arborum prorſus indiga. Hanc æſtimant circuitu ſeptem milliaria conficere. At ſi quis lineam per ipſas Inſulæ radices, quas mare alluit, circumduceret, decem milliaria computaret. Planities Inſulæ ut plurimùm ſaxoſa. Littora horrenteis rupes oſtentant. Conjunctæ tantum uno Inſulæ vico ædes, ubi & Eccleſia: reliquæ ſparſæ. Olim piſcationi præter cætera accolæ ſtudebant, nunc verò aratro. Fundâ, qua ſe incolæ exercent, plurimùm valent, feriuntque hoſtem fortiter. Henricus Octavus impenſis maximis caſtrum hîc poſuit monumentum nobile, & juſtum inſulæ præſidium. Plura de Portunia dicemus in libro de Inſulis Britanniæ adjacentibus.

PROFUNDUM-VADUM, Anglicè **Depeford**, tantum villa piſcatorum paucis ab hinc annis. Henricus Octavus Principum decus omnium, Navale conſervandis, & reficiendis navibus hîc inſtituit, armamentariumque juxtà poſuit, ac nuper ſplendidas etiam ædes Grenovicanis famulas, excelſo erexit faſtigio.

PUTENEGA, locus non alio, quod ego ſciam, nomine memorabi-

lis, quam quòd amœnas ad ripam ædes ostentet.

R.

REGIODUNUM Tamesinum, sic dictum, quod ad Tamesini fluvii ripam situm sit. Fama prædicat vetus oppidum collocatum fuisse paulò inferius eo, quod nunc cernitur, Shenam versus, loco humili, & excrescentibus aquis obnoxio, atque hinc adeò aliò translatum fuisse. Ethelstanus, Eadwinus, qui & Eadwius, ac Ethelredus reges, hîc imperii sui coronâ redimiti sunt, testibus Henrico Venantodunensi, & Rogero Hovedeno. Accepi olim, hoc medio factum fuisse foro, erecto altè tabulato opere, quò latè à numerosa plebe viderentur: quod tamen tanquam rectè cognitum non affirmo.

REGIUS-BURGVS Saxonicè *Cuningburg*, corruptè Quinborow. Castrum hoc situm est in littore, quà Ovinia, aliàs *Shepæga* insula, Tamesini & Vagani fluvii ostia aspicit. Instauratorem Eadveardum Vindelesoranum agnoscit, & Gulielmum Perottum Vicanum, posteà Simenorum episcopum, præfectum operis celebrat. Denique & Henricum octavum firmiora

jam nactus robora extollit.

REGIODVNVM *Hullinum*, à fluvio præterlabente ad differentiam alterius, sic dictum. Seculis abhinc aliquot elapsis piscatorium tantum fuit oppidulum, & appendebat parœciæ Hasillegana, unde trajectus in Lindiam superiorem. Incrementa urbis paulò ante in vita Poli Sudovolcæ ostendimus. Tum præterea Hulli fluvii originem, & cursum depinximus, adeò ut in præsentia eadem repetere supervacaneum sit.

RVBER CLIVVS vulgo Redcliffe. Gulielmus, Guidonis filius, hujus loci alumnus, novâ viculo addidit lucem, constructis duabus elegantis notæ ædibus. Idem scholam grammaticam insigni quadam tum liberalitate, tum pietate ac Hospitium pauperum receptaculum ibidem instituit, destinato vel perpetuùm in tam sanctos usus prædio.

REGNORVM meminit Ptolemæus, qui, ut ego conjecturam facio, Tamesini fluvii australes ut plurimum ripas, & interiora excolebant. Nunc regioni nomen, *Sudorbeia*.

S.

SABAVDIA, ædes magnificæ, ap-

pel-

pellationem à Petro *Sabaudo* Leonoræ reginæ conjugis Henrici tertii avunculo acceperunt. Henricus tertius rex, hunc Richomontaniæ titulo inſignivit, & caſtella nobilium aliquot ei ſervanda tradidit, quæ, cum aliquamdiu ſervaſſet, declinans Anglicæ nobilitatis invidiam, regi reſtituit. Joannes Gandavenſis, Dux Mediolanenſis, longo póſt tempore *Sabaudi* ædes incoluit, in cujus conflagrabant odium ortâ, Cantiorum ſeditione.

SCHELFEGA, vulgò **Chelſey**. Nomen autem villæ inditum à dorſo excreſcentis arenæ in alveo fluminis: *Morus* accola illuſtris villæ famam auxit. At poſtquam pertinax eſſe cœpit, & Decretis publicis fidem abrogare, famam villæ partam labefactavit. Sed poſteà nova loco acceſſit gloria. Henricus Octavus, regum ſplendor unicus, conſpicuas ædes ibidem nuper poſuit.

SHENVM, vulgò **Sheene**. Unde autem nomen inditum, ſi non à ſplendore, non poſſum ſatis conjectura conſequi. Angliæ reges tædio urbis adfecti frequentiuſculè huc conceſſêre, tanquam ad ſeceſſum longè amœniſſimum.

niſſimum. Certum eſt Eadveardum tertium, hunc locum coluiſſe, ibidemque obiiſſe. Eundem coluit & Richardus ſecundus, ejus nepos: Contigit autem anno Dom. 1397. ut Anna Regina Richardi ſecundi uxor longè chariſſima, diem Sheni obiret ſupremum. Ille verò tanta perturbatus clade loco temerè mala omnia imprecatus eſt. Nec ſic contentus, vim etiam, ſi diis placet, ædibus intulit. Henricus Quintus deſolationem loci undecunq; amœni non ferens, ſplendorem illis ſuum reddidit. Poſtremò Henricus VII. Regum, omnium ſui temporis cum ditiſſimus tum prudentiſſimus bonitate ſoli, venuſtate ſitûs, fluminis cõmoditate, & vicinitate urbis illectus, tale ibi opus à fundamentis erexit, quale priores non viderunt: quale etiam & hujus ſæculi delitiæ in immenſum auctæ collaudant. Princeps verò magnificentia operis mirificè delectatus, *Richemontis* nomine novam regiam appellavit, quo dignitatis titulo ante acceptum regni imperium clariſſimus enituit.

SINNODVNVM, mons editus in ipſo vallis limite, cui nomen ab Albo equo, ſitum eſt. Diſtat enim à Caleva

plus

plus minus mille, & quingentis paſſibus, & foſſa cingitur profunda. Referunt Atrebates, fuiſſe illic, Britannico imperio florente, caſtrum ingens, & memorabile totius provinciæ opus. Cecidiſſe verò illud adfirmant eo tempore, quo Danica rabies totam latè provinciam devaſtabat. In præſentia, ne leviſſima quidem ullius ſtructuræ extant ibi veſtigia. Coloni numiſmata Romanorum aratris hîc ſæpe eruunt. Manifeſtum quidem hoc ſignum loci hominum frequentiâ olim celebris. Sunt tamen qui putent Danos hîc caſtrametatos fuiſſe, orbilariq; vallo tutelæ cauſa locũ cinxiſſe.

SION, à Sione monte ſpecioſiſſimum cœlum deſignante, appellationem accepit. Locus ille quidem, ubi nunc Sion, famæ tantùm plebeiæ erat antequam Henrici Quinti regis invictiſſimi liberalitatem ſenſiſſet; Brigidianæ virgines (chorus, ut tunc temporis videbatur, pius) collegium ambiebat: Princeps ratus poſiturum ſe opus poſteritati ſpectabile, collegium magnis inſtituit ſumptibus. Jam debellaverat Gallos, & cœnobiola in Anglia non pauca erant, quæ tanquam appendicia, Gallorum cœno-

bia,

bia, unde & derivata sunt, capita sua agnoscebant. Senserat Princeps in illis fraudem, dolumque subesse, maleque de ejus sentire contra Gallos triumphis. Quare consilio quodam suppressis illis, prædiorum quæ possidebant partem Brigidianis, partem literatorum collegiis contulit.

SVDOVOLCA, Dux australium Volcarum, Nomen ab excellentia sumptum, ut Anglus pro rege Anglorum. Folke autem Saxonicè id significat, quod vulgus & plebs promiscua Latinè.

SUNNINGVM imminet Tamesinæ ripæ, dextrorsum paulò inferius Readingo. Fuit olim pontificum sedes, & cathedra. Novem hîc numero pontifices fuisse, Severianæ ecclesiæ historia apertè docet. Eorum primus erat Ethelstanus. Postremus verò Hermannus. Hîc beneficio Eadveardi regis filii Ethelredi Shireburnensem nactus episcopatum, utrumque conjunxit, ac unicam sedem Shireburnæ constituit.

T.

TAMA, fluvius oritur Bulburnæ in radicibus Catyeuchlanicorum montium, qui locus aliquot passuum

millibus

millibus à Pennolega villa ſplendida Rodolphi Veronegi Equitis clariſſimi, & amici noſtri, diſſitus eſt. Defluit per Trengofordam villam ruſticam, per vallem Eilecurianam, & Crenodunenſem pontem, vicinum Tamæ emporio, cui nomen indit. Deinde Veteleganum pontem, & Durocaſtrum petit, ac mox penetrato ponte Iſidem ulnis complectitur, ſuumque nomen ſuperbus præfert. Hinc fluvii conjuncti curſum deducentes, uno Tameſis nomine coaleſcunt.

TEMPLVM, locus militibus Hieroſolymitanis olim conſecratus. Hîc multi nobiles viri ſepulti, inter quos nobiliſſimus fuit ille Gulielmus ſenior Polemarchus Angliæ, & Penbrochiæ Comes, cujus hoc epitaphium in Thomæ Rodeburni hiſtoria etiamnum extat.

Sum, quem Saturnum ſibi ſenſit Hibernia, Solem
Anglia, Mercurium Normannia, Gallia Martem.

THORNEGA, Saxonicè *Thornege*, & Thorney. Latinè Spinarum inſula, nunc Weſtminſtre. Locus erat horridus, & incultus. Sunt qui adſcribant

ſcribant templum Thornegæ D. Petro poſitum & conſecratum, Mellito Londinenſi epiſcopo, & cuidam ditiſſimo ejuſdem urbis mercatori. Ego hæc aliquando legi Thornegæ in penſili tabula, Sebertum regem orientalium Anglorum filium Sleddæ, & Riculæ filiæ Ethelberti Magni conſtruxiſſe monaſterium Petri in Thornega, anno à Chriſto nato. 604. Cui & ſubſcribit Ealredus abba Rhiævallenſis in libro, quem de vita Eadveardi regis filii Ethelredi infortunati, edidit.

TRENOVANTUM, Troia nova, Gallofrido. Sunt qui, oppidum Novantum, interpretentur. Illud interim ne ad umbram aliquam veri accedit, quod Polydorus tamen affirmat, ut Trenovantum ſit oppidum Britanniæ mediterraneæ, quod vulgus contracto nunc vocabulo **Tranton** appellat. Conſtat, Ptolemæo autore, Trenovantes gentem fuiſſe maritimam ad orientem, ubi nunc Medioſaxones, & Oſtroſaxones. Inter quos fuêre duæ illuſtres tantum urbes, quarum prima recentiori ſæculo, Romanis in Britannia imperantibus, *Londinium* à Cornelio Tacito dictum

eſt,

eſt: ſecunda verò Camudolanum, quæ rectius Colunodunum à Coluno fluvio; poſteà *Coluncester*, vulgò, & corruptè **Colchester.** Erit mihi igitur Londinum veteri appellatione Trenovantum, id eſt, urbs, vel oppidum Novantum, donec eruditiſſimi, & in Britannica antiquitate exercitatiſſimi, maturo judicio certiora referāt. Quod autem Ptolemæus Londinum Cantii annumerat urbibus, aut parum rectè illud à coſmographis didicit, aut urbs ſcriptorum incuria ſuo luxata loco. Conſtat enim his, qui vel ſummis labris leviter Britanniæ deſcriptionem attigerunt, Tameſim perpetuò Cantios à Novantibus diſparâſſe. Quid Londino cum Cantiorum urbibus? Ut concedam, Londinum ſuum nomen vel à principio retinuiſſe: An non igitur erit Trenovantum, id eſt, Oppidum Novantum gentis antiquiſſimæ inter quos & ſitum eſt? Nihil planè obſtat, cum in confeſſo ſit Londinum inter Novantes, non Cantios, fuiſſe. Cognitum eſt Novantes, eas incoluiſſe regiones, ubi nunc Medioſaxones, & Oſtroſaxones. De hac diximus aliquanto fuſiùs in Syllabo dictionum antiquarum, quem adjunximus libello

lo de natali Eadveardi Principis. Hic me nunc etiam juvat non invenuſtos verſus cujuſdam poetæ, qui Epitomen Britannicæ hiſtoriæ ſcripſit, in medium producere:

——Æmula Troja.
Mœnibus, à Troja nomine nomen habet.
Nomen ei Nova-Troja datur, poſt & Trinovantum,
Utpote corrupto nomine nomen habet.
Hac eſt illa polis, cui tres tria dona miniſtrant;
Bacchus, Apollo, Ceres; pocula, carmen, ador.
Hac eſt illa polis, quam Juno, Minerva, Diana,
Mercibus, arce, feris, ditat, adornat, alit.

TUESIS, civitas antiquiſſima, rectè, Ptolomæo de nomine cognita. Hanc noſtra ætas **Berwike** corruptè mea quidem ſententia pro *Aberwike* vocat, quod vocabulum ſonat oſtia ſinus, vel fluminis. Beda 12. cap. 1. libr. Angloſaxonicæ hiſtoriæ, ubi de orientali ſinu Iſthmi, qui Scottos ab Anglis

Anglis dividit, loquitur, Tuëdi meminit. Fuit olim Tuëſis, atque adeò hinc maritima omnis ora ad Pertham, ubi nunc Fanum Joannis, urbs celebris, quam & muris cinxit rex Eadveardus Longus, Scottomaſtix ille, in Anglorum ditione uſque ad Ecfridi regis Berniciorum occaſum. *S*cottus poſteà Abrevicum invaſit, longoque retinuit tempore. Eadveardus Longus, rex Angliæ, & Scottorum debellator, urbem recuperavit, & Anglis ſolicitè conſervandam tradidit.

V.

VECTA, ſive *Vectis*, Britannicè *Gueid*, vel *Guith*, Anglicè **Wight**, inſula cùm Latinis, tum Græcis ſcriptoribus cognita: Inprimis autem Ptolemæo, Plinio, & Antonino. *Samuel*, Beulani diſcipulus, qui annotationes in Nennii Britanni hiſtoriam ſcripſit, hæc, dum Vectæ interpretationem ſignificanter excutit, refert: Quam Britones inſulam Gueid, vel Guith vocabant, quod nomen Latinè divortium dici poteſt. Forma inſulæ ovo ſimillima. Longa quidem eſt viginti paſſuum millia. Lata verò decem. Utrumque inſulæ promontorium, ſive extentio uſque adeò Iſthmi figuram,

exhibet, ut peninſulam faciat. Commodus in Vectam trajectus à Portu magno ad Retham, intervallum ſeptem milliarium eſt. At ab Hurſtano caſtello, quod oſtiis Avonæ fluminis, & æſtuario adjacet, ad Sharpenoram, ſpacium plus minus duorum milliariorum interjacet. Rupes habet littus horrenteis. Terra frugum fertiliſſima, nec ſylvæ indiga. Amniculis aliquot commodè alluitur. *Neoportus*, aliàs Medena, unicum inſulæ emporium. Villæ prætereà plus minus. 24. in quibus ut plurimum non vicatim, ſed ſparſim habitatur. *Cairbro* nobile olim Rigidiorum, qui Gallicè *Readvers* dicti, caſtrum in ipſo penè inſulæ umbilico ſitum eſt. Veſpaſianus qui poſteà Imperator Ro. hanc primus inſulam Romanis vectigalem fecit. At quid in Vecta egerit, penè incertum. Diſperiit nobis pars illa hiſtoriæ Cornelii Taciti in qua ſcripſit de adventu Veſpaſiani in Britanniam. Quæ ſi nunc extaret, Vectæ antiquitas, atque adeò Britannia ipſa longè clarius eluceret. *Suetonius* Tranquillus in Veſpaſiano hæc ſcribit: Inſulam Vectem Britanniæ in deditionem redegit. *Henricus Huntendunenſis* ſecundo

cundo

secundo suæ historiæ libro docet quo pacto Cerditius primus Visisaxonum rex, comitatus Kinricio filio suo bello devictos Britannos Vecta expulerit: utque post quartum victoriæ annum eandem dono dederit Stufæ, & Witgaro suis nepotibus. Quo in loco mihi quidem videtur Asserii autoritatem sequi, qui eadem significanter in Osburgæ reginæ Visisaxonum, & matris Ealfridi regis genealogiâ exprimit. Servierat jam diu Idolis Vecta, imperio regulorum Saxonici generis audiens, conculcatâ vi barbarorum Christianâ religione, cum Cedvalla Britannus Arvaldum regulum, filiosque ejusdem duos victor è medio tolleret, & suo insulam adjiceret imperio. Hinc Vecta Christianismum recepit, prædicante evangelium Hildilâ, eò ab Wilfrido episcopo Ceolesegano, quod nomen Latinè [vitulorum marinorum insulam] sonat, misso, unà cum Beorwino Wilfridi episcopi nepote. Partem verò insulæ dedit Princeps Wilfrido, quem impensè diligebat. Hæc Beda. 15. cap. quarti libri historiæ Anglosaxonum. De *Vecta* fusiùs dicemus in libro de insulis Britanniæ adjacentibus.

VENTA Belgarum. Britannicè, ut nunc loquuntur, *Cair Oder nante Badon*. Unde licet conjecturam facere nomen urbi recentioribus ſæculis Oderam fuiſſe. Additum verò eſt *nante Badon*, perinde ac ſi diceres, in valle Badunenſi. Nam Balnea urbs celebris memoriæ hinc diſtant decem millibus paſſuum: *Nante* propriè ſignificat vallem in qua fluvius labitur. Ego igitur dicerem *nante Avon* à flumine, potius, quàm *Badon*: id quod lucidius, & ſignificantius eſſet. *Odera* nomen fluvii, cujus & appellationis aliquot & hodie in Britannia, ac Germania eſſe dignoſcuntur. At Avonam fluvium qui hanc urbem alluit, nomine Oderæ aliquando dictum fuiſſe, legi planè nunquam. Eſt conjectura ex uno Antonini loco Avonæ etiam nomen urbi inditum fuiſſe. Sed valeant conjecturæ. Ptolemæum in præſentia ſequar. Ille verò ſic ſcribit: Dobunis ſubjacent Belgæ, & urbes Iſchalis, Aquæ calidæ, Venta. Ex hoc loco utcunque apparet Ventam eam olim fuiſſe urbem, quam Saxones **Brightstow** poſteà appellabant. Sonat enim Latinè illuſtrem locum, quæ vox non multum à Venta abludit.

Guine,

Guine, sive *Guenne* Britannicè id significat, quod album, quod pulchrum, quod conspicuum Latinè. Erant & aliæ tres præclarissimæ civitates famæ in Britannia hoc cognomento celebres. Quarum una Venta Sylurum, quæ nunc *Cairguent*, ut ex Antonino colligo, erat. Hæc tota concidit. Rudera apparent in Demetia, quà itur à Strigulia aliàs **Chepestow**, ad civitatem Iscanæ legionis. Et quoniam in Striguliæ mentionem incidi, lubet Nechamii de hac urbe distichon non invenustum ex ejus, de Sapientia divinâ, libro desumptum promere.

Intrat, & auget aquas Sabrini fluminis Osca
Præceps, testis erit Julia strata mihi.

Annotaverat hæc quidam in margine codicis: Strata Julia, cujus pontem construxit Julius, quod vulgò Strigolium dicitur. Sic ille. Mihi tamen vix placet Annotatio. Non me fugit Plinium alio Sylures statuisse loco, videlicet ad Canterrenum Scotiæ promontorium, unde brevissimus in Hiberniam trajectus. Secunda est Venta Simenorũ, qnæ modo **Win-**

ceſtre, quam & aliqui Briſtolliæ urbi aſcribunt. Tertia, Venta Icenorum nomine gaudebat, quam hodie appellant Northwicke, cujus nominis antiquitas etiamnum apparet in fluvio urbem alluente, quem vulgus Wennesunne vocat. Venta Belgarum initio urbs ampla non fuit. Aucta eſt à Saxonibus. Poſtremò, ponte facto, Ruber clivus ad ſiniſtram Avonæ ripam urbi additus, & muro ſeptus forti, quo tempore Gulielmus Comes Claudianæ præfuit provinciæ, & maximè Ventæ ſuæ.

VEROLAMIUM, ſive Verulamium, Saxonicè *Werlamceſtre*, & Watelingceſtre, ut ſcribit Henricus Venantodunenſis primo hiſtoriæ ſuæ libro, ubi de quatuor Viis publicis tractat. Legi aliquando urbem à vicino fluvio Werlume nomen primitùs accepiſſe. Ex *Verlume* fecerunt recentiores *Vere*, decurtata altera vocabuli parte. Et mox Verus fluvius ſublatâ E literâ, & M. præfixâ, fit Murus, quæ appellatio vel hodie extat, habetque palatium ſui nominis, opus planè regium, Anglicè More dictum. Vilibaldus Anglus, qui Bonifacii Angli epiſcopi Moguntinenſis vitam ſep-

ſeptingentis ab hinc, & eò amplius annis, ſcripſit, *Muri* fluvii meminit. Admiror interim quid ſibi velit Gildas Britannus, qui, niſi codex mendoſus, pro *Muro* Tameſim in ſua hiſtoriola, ubi de Verolamio loquitur, ſuppoſuit. Hinc facilè crediderim recentiores imbibiſſe errorem, qui vel adhuc multos poſſidet, videlicet Tameſim olim alluiſſe Verolamium, quod certè abſurdius eſt, quam ut confutatione prorſus ullâ ſit convincendum. Conſtat antiquitùs ingentem fuiſſe lacum propter mænia Verolamii, qui Offæ regi Merciorum potentiſſimo vectigal pendebat. Fluvii verò in illis Catyeuchlanorum finibus celebres nulli præter Verlumum, aliàs Murum, Lugiam, qui Cervi-vadum nobile oppidum, & Durum, à quo Duri vadum, vulgò Stourford, nominatur vicus non incelebris. Cornelius Tacitus hæc de Verulamio libro. 14. hiſtoriæ ſuæ refert: Eadem clades municipio Verulamio fuit. Unde & Britannicè, teſte Nennio in catalogo urbium, *Cair* municip dicta eſt. Ptolemæus etiam hanc urbem celebrat, attribuitque Catyeuchlanorum genti. Porrò & Antoninus eandem deprædicat

dicat. Alexander Nechamius in libro de ſapientia divina encomiaſtico carmine Verolamium percelebrat. Stetit urbs famâ clariſſima uſque ad Saxonum adventum, & aliquanto poſt, ut apparet ex Anonymo, qui facta Albani hiſtoriæ eleganter commendavit. At toties Saxonicis concuſſa bellis tandem ſubito caput demittere cœpit, uſque adeo, ut paulo poſt ſpelunca latronum viam Vetelinganam obſidentium eſſe cœperit: quo tempore Offa Merciorum rex potentiâ inter Saxones ſummus, Fanum nobile D. Albano in **Holmehurſte**, loco extra muros Verolamii, ejus martyrio ſacro, poſuit. Tum & urbis ædificia, & muri minantia ruinam, partim ſubverſa ſunt in uſus novi templi, & cœnobii. Utque officinæ cœnobii indies augebantur, ſic decrevit Verolamium: Oppidulum quoque inceptum ad Fanum Albani multum latiſſimorum laterum, ex quibus veteris urbis ædificia tota penè conſtabant, detraxit. Dehinc & Wolſinus ſextus abba Fani Albani, infinitam vim laterum, & ſaxorum eò abduxit, ut novum oppidum Fani Albani augeret. Refert Matthæus Pari-

ſius

ſius in libro de antiquitate Fani Albani quo pacto Ealfricus abba ſeptimus, & Ealredus ejus ſucceſſor, & Eadmærus nonus, Verolamii ruinas, ad ſe traduxerint in uſus novi templi ibidem ponendi: quod opus à Paulo Cadomenſi poſteà abſolutum eſt, adjuvante Lanfranco, ut refert Eadmerus, Cantiorum archiepiſcopo. Hæc curſim ex penetralibus antiquitatis depromſimus.

VINCHELSEGA, oppidum in ipſis oſtiis portûs Limeni ſitum: Fuit antiquior ea, quæ nunc extat Winchelſega, loco quidem humili ſita, & violentis fluctibus oceani mirum in modum obnoxia. Hinc factum ut cum accolæ nec ſumptibus ullis, nec ingenio calamitatem, quæ à mari oppido imminebat, repellere commodè poſſent, cogitarent tandem de commigratione. Editus erat locus non longo admodum intervallo diſtans ab oppido. Et is cuniculos aluit, domino ſuo Tregoſio non contemnendũ fructum referens. In hunc accolæ veteris oppidi omnes, oculos, & mentes conjecerunt. Conſilio Eadveardi Longi, qui tunc Anglis imperabat, ſitum futuræ urbis dato pretio coëmunt quem

Chro-

Chronicon Fani Albani tam bellè depinxit, ut præ oculis poſuiſſe videatur. Fit magnus artificum concurſus. Præficitur operi Joannes Chirchebius epiſcopus Anguillarianus Regi à theſauris. Transferunt eò ex veteri oppido quæcunque uſus poſtularet. Temporis ſucceſſu, id eſt annis ſex, vel ſeptem, excrevit novum in immenſum oppidum. Additi dehinc muri, & portæ. Rex ipſe inviſit locum, & operam laudat: dumque altiorem urbis partem foris equo inſidens colluſtraret, caballus crepitaculo ventimolæ territus regem concutit. Ille calcaribus uſus equum exaſperat, unde per crepidinem unà cum equo in vallem cecidit deſperantibus de ejus vita famulis. At ille ſuperum gratiâ incolumis inventus. Hoc ego ſcriptum nuper legi in Chronicis incerti autoris, quæ à Fano Albani ad Tinnenſe monaſterium delata ſunt. Placuit nova urbs ſuis conditoribus. Vetus oppidum paulò poſt omninò deſolatum, ac relictum ludibrio furentis maris. Ab illo tempore Vinchelſega antequam ſuæ originis viceſſimum plenè numeraret annum, duplicem paſſa eſt calamitatem, ſemel Francorum irruptione,

one,

one, iterumque Hiſpanorum à Pharolega invadentium impetu.

VINDELESORA, oppidum antiquum, nobile, magnificum, & ſitu denique tam amœnum, ut cum alio quocunque jure optimo de palma contendat, quam & mihi vel in ipſo caſtri vertice, quo ſol ſplendidius planè nihil aſpicit, decentiſſimè geſtare videtur. Vetus illud oppidum, ne quis ignoret, aliquanto remotius ſtabat à caſtro, quàm novum. Sed nec ejus nomen ad huc periit. Illud certè mihi mirum videtur, quòd, cum non paucis abhinc ſæculis tanquam regia Saxonum ſedes,re ipſa in magno ſteterit precio, cum aucupii, tum venationis titulo, tam rara de eo fiat mentio apud veteres hiſtoriæ ſcriptores. Didici à luculento quodam teſte Eadveardum regem Ethelredi infortunati filium Vindeleſoranum caſtrum celebrâſſe. Ab eo tempore gloria loci perpetuò floruit. Nec quiſquam hinc regum fuit cujus non arriſerit oculis. Longum profectò eſſet hîc connumerare res ibi geſtas. Eadveardus ejus nominis ab imperio Nottomannorum in Britannia tertius, quem Gulielmus Pachendunus hiſtoriographus à

loco

loco natali Vindeleſoranum appellat, novo ſplendorem oppido addidit, idemque ita caſtri gloriam vel ad ipſa majeſtatis faſtigia extulit, ut omnibus facilè ingenti admirationi eſſet. Jam victor jugum Gallorum,& Scottorum duris cervicibus impoſuerat, & annus à Chriſto nato. 1364. defluxit. Ecce Princeps potentiſſimus, atque idem partis ſpoliis ditiſſimus animo ardebat, ut edito opere aliquo illuſtri, magno, memorabili denique,ſe ſuumque nomen poſteritati vel clariſſimum faceret. Senſerat ſitum Caſtri Vindeleſorani, cujus alumnus erat, tam amœnum, quàm quod maximè. Sed tempus, edax rerum, ſplendorem, juxta ac robur operis incredibile quantum vitiaverat. Edicto igitur convocat ingentem artificum numerum. Turres, ac muros vetuſtate fatiſcenteis dirui jubet, & amplioribus circinnatis ſpatiis, alta novi operis fundamenta jacienda curat, quibus poſteà faſtigia omni majeſtatis genere elucentia fuêre ſuperimpoſita. Erat Gulielmus Perottus nobilis Odvvalli alumnus, â Vicano oppidulo Avoniæ auſtralis originem ducens, vir rerum experientiſsimus, in flagranti tunc

temporis apud Eadveardum gratiâ, cui cura, & tanti operis moles commiſſa. Tandem curriculo paucorum annorum Caſtrum regium ſumptibus infinitis ſupremam artificum manum accipit. Erat in caſtro vetus templum religione ſacrum, & Divæ Mariæ, ut memini, dedicatum. Hîc inſtituerat Henricus Belloclericus rex Angliæ quinque presbyteros qui rem divinam curarent. Pietatem boni Principis optimus Princeps laudavit, ſecumque cogitare cœpit, quo titulo illuſtre opus illuſtrius redderet. Inito maturè conſilio ſtatuit novi operis templum ſacrum D. Mariæ, & Georgio martyri. Præſidem quoque ibidem, ac duodecim Canonicos ex ea Sectâ, quos præbendarios vocant, inſtituit: utque collegii ſui ſplendor novo, & nitido dignitatis calculo latiùs eluceret, nobiliſſimam conſcripſit ſocietatem Equitum, auream Periſceliden ſiniſtra tibia ferentium, cui hic verſiculus Gallicè inſcriptus erat: *Honi ſoit qui mal y penſe.* Jam agebatur annus imperii Eadveardini 23. cum chorus viginti & ſex Equitum Periſceliden ferentium bonis avibus, & læto omine deſignaretur. Rex de-

missis

miſsis chlamidibus ex tenui & molli panno colores, nunc roſeos, nunc violaceos, purpureos utroſque præſcripſit. Interior pars chlamidis regiæ obducta ſindonæ alba, ſed byſsina. Reliqui Equites ſacræ veſtis interioreis ſinus pelliculis niveis, quas vulgò Armineos vocant, bellè exornant. Præſidis chlames numeroſa, & collucente periſcelide ornatiſsima principiò extitit. Reliquorum, ut quiſque titulo dignitatis enituit, ita & in talari veſte præſcriptum periſcelidum numerum religioſè obſervabat. Cucullus etiam unà cum prominula appendice olim egregio & capitis & colli ornamento cultui Equitum ſuperadditus. Acceſſit ad ſplendoris coronidem Periſcelis aurea gemmis adamantinis, veluti quibuſdam ſtellulis, interpolata, quod & Regium fuit. Cæteri autem tibiam lævam aureâ tantum periſcelide cingebant. Numerus Periſcelidum in veſte longa non comparet: unica nunc inſignis eſt. Color in veſte unus Violaceus reſtat. Hujus ſodalitii gloria ab eo tempore in immenſum uſque adeò excrevit, ut reges, & Cæſares Periſcelidis famam, decuſque ambitioſè expetiverint. Quærenti mihi ſæpiuſculè de

de Periſcelidis origine, relata ſunt incerta multa, uſque adeò, ut nondum apud me conſtituerim quid potiſsimum admittam. Longè præſtat ſilentio originem rei parum mihi conſtantis præterire, quam incerta pro certis pronunciare. Profectò veriſimile eſt præclarum fuiſſe aliquod facinus, quod nobiliſsimæ ſocietati primordia tam Auguſta pepererit. Sunt qui Periſcelidem interpretentur teſſeram belli deſignare. Cinctutæ ſpecies ea eſt. Cincti milites ſua obibant munia. At quanta interim diſcinctorum infamia. Exautorati illi quidem erant. Sunt rurſus qui dicant Eadveardum ſigno Periſcelidis in ſortem dato hoſtem viciſſe. Sunt porrò qui ex Periſcelidis circulo orbem virtutum apprimè neceſſarium Principibus viris colligant. Eadveardus Quartus Plantageniſta victor collegium Periſcelidis mirum in modum fovebat, & prædiis, adaucto miniſtrorum numero, donabat. Neque hoc merito finem benevolentiæ impoſuit. Ad occidentem templi ab Eadveardo tertio conſtructi novum & ille erexit priori longè magnificentius: ſed imperfecto opere obiit. Reginaldus Brajus Eques magni

ni nominis tecto, & fastigiis novi templi, ut ego accepi, manum adhibuit. Quoties autem avidis hoc templum collustro oculis; toties mihi videor absolutum elegantis structuræ opus videre. Stabat adhuc vetus templum ab Eadveardo tertio positum: sed cum Henricus Septimus, rex sui sæculi Phœnix unicus, memoria mortis tactus, locum sepulturæ suæ aptum quæreret, diruto Eadveardino templo veteri illo, novum à fundamentis loco eodem construxit, quod & hodie vacat. Mutaverat enim de sepulchro sententiam, ac alterum, miraculum orbis universi, Visimonasterii inchoavit. Illud non est silentio prætereundum, quod idem adjunxerit occidentali parti areæ superioris, ubi maximè castrum nitet, novum, & elegans quadratissimorum saxorum opus. Sed neque ejus filius Henricus Octavus flos regum, quotquot Britannia unquam vidit, minus de Vindelesora est commeritus. Primis etenim regni sui annis portam maximam, qua ingressus in primam castri aream, à fundamentis quadrato extruxit saxo. Sed quo me rapuit oratio? Quam ægrè divellor à Vindelesora aurea quidem illa.